

Täysistunto

Tiistai 26.11.2019 klo 14.00—20.15

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 20.15.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen (14.00—15.58), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—18.01) ja puhemies Matti Vanhanen (18.01—20.15).

Täysistunnon alussa vietettiin hiljainen hetki kansanedustaja Antti Rantakankaan muistoksi.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Arvoisat kansanedustajat, ärade riksdagsledamöter! Tieto kansanedustaja Antti Toivo Armas Rantakankaan tapaturmaisesta kuolemasta saavutti meidät pyhäpäivänä, sunnuntaina, levon päivänä. Pidetyt ja arvostetut työtoverit yllättävä kuolema tuntuu vaikealta uskoa saati hyväksyä. Levon päivän valtasi levottomuus ja epäusko, lopulta järkytys ja syvä suru ystävämme kuolemasta — ystävämme, koska sellaisena Antti Rantakangas meidät näki.

Antti ymmärsi, että kansanedustajan toimi perustuu luottamukseen ja kovaan työhön. Luja kädenpuristus ja katse silmiin varmisti, ettei tämä luottamus ja kova työ koskaan mennyt hukkaan. Uskallan väittää, että tämän saman luottamuksen ja työteliäisyyden ovat minun lisäksi kokeneet kaikki täällä tänään läsnä olevat sekä tuhannet ihmiset ympäri Suomea. Eturivin vaikuttaja on nyt poissa.

Antti ei ollut tämän salin kovaäänisin, mutta hänen äänensä kantoi. Siitä kertoo se, että hänet valittiin kuudesti kansanedustajaksi. 20 vuotta työtä tässä yhteisössä on jättänyt jälkensä meihin kaikkiin, niin virkakuntaan kuin edustajiinkin. Teidän kaikkien läsnäolosta huolimatta tämä sali tuntuu tänään tyhjältä. Kukat Antti Rantakankaan paikalla välittävät meille viestiä niin elämän arvaamattomuudesta kuin elämänlangan hauraudesta.

Valmiiksi kirjoitetut sanat harvoin pystyvät tarkasti kuvaamaan ihmisten surua ja tuntoja kuoleman läheisyydessä. Siksi koen sopivaksi lukea teille Tommy Tabermannin runokokoelmasta Tähtiä kämmenellä: ”Jos lähdenkin, en minä kauan viivy. Pian minä luoksesi palaan, sirpin sinä minulta saat, jolla niittää, vasaran, jolla rakentaa, ja ruukkuusi siemeniä ja multaa. Ja jos en palaisikaan, kanssani olisit maailman halki, siipieni alla kuin kevättuuli.”

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Tällä haluan sanoa sen, etteivät hyvät ystävät kuole koskaan. He elävät muistoissamme, sydämissämme ja ajatuksissamme. Heidän elämänsä ja työnsä jatkuu niin kauan kuin me muistamme.

Omasta ja koko eduskunnan puolesta tahdon osoittaa myötätunnon ja osanoton sanat kansanedustaja Antti Rantakankaan omaisille ja läheisille. Me olemme menettäneet ystävän ja työtoverin. Suru on suurimmillaan niillä, jotka ovat menettäneet rakkaan perheenjäsenen. Toivomme läheisten saavan lohtua siitä tiedosta, että Antti Rantakangas oli tässä talossa pidetty työtoveri, ystävä ja arvostettu kansanedustaja.

Jag vill på mina egna och hela riksdagens vägnar framföra vårt varma deltagande till riksdagsledamot Antti Rantakangas anhöriga och närstående. Riksdagen håller nu en tyst minut för att hedra minnet av Antti Rantakangas.

Eduskunta hiljentyy nyt hetkeksi kunnioittamaan Antti Rantakankaan muistoa.

Edustajat kuuntelivat muistosanoja seisten.

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 21.11.2019 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 37-42/2019 vp.

3. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2019 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 11/2019 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

14.07 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ensimmäinen julkisen talouden suunnitelma tulee kovin pian hallitusohjelman käsittelyn jälkeen, ja pitkälti samat asiat ovat esillä, jotka ovat olleet tässä salissa ja laajemminkin keskustelun kohteena jo useiden kuukausien aikana. Varmasti tuossa seuraavassa, ensi kevään julkisen talouden suunnitelmassa sitten löydetään jo enemmän uusia painopisteitä.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Mutta tähänkin JTS:ään erikoisvaliokunnat ovat paneutuneet huolella, ja tästä paksusta pumakasta löytyy kommentteja eri hallinnonaloilta kohdentuen kuitenkin juuri tämän JTS:n ajatuksen mukaisesti siihen, miten Suomen talous pidetään urallaan tulevina vuosina.

Valiokunnan mietintöön liittyy kolme vastalauseetta, mutta esittelen nyt joitakin pääkoh-
tia tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä. Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy
valtionaloutta, kuntataloutta sekä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koske-
vat linjaukset vuosille 20—23. Se sisältää samalla Suomen vakaushjelman sekä vastaa
EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta. Kuntatalouden osioita
täydentää vielä erikseen laadittu kuntatalousohjelma, jonka painopiste on kuntatalouden
kehitysnäkymien ja valtion toimenpiteiden tarkastelussa. Valtiovarainvaliokunta on käsi-
telletty selontekoa lähinnä julkisen talouden yleisen kuvan ja talouden näkymien kannalta,
kun taas mietinnön liitteenä olevien mainitsemieni muiden erikoisvaliokuntien lausunnois-
sa nostetaan esille hallinnonalakohtaisia kysymyksiä.

Yleisen näkemyksen mukaan Suomen talouskasvu hidastuisi selvästi vuonna 2016 alka-
neen nousukauden jälkeen. Julkisen talouden suunnitelman pohjana olevan valtiovarain-
ministeriön arvion mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,5 prosenttia tänä vuonna, 1,0 pro-
senttia ensi vuonna ja hidastuu edelleen suunnittelukauden loppua kohden 0,7 prosenttiin
vuonna 2023. Kotimaisen kysynnän on kuitenkin arvioitu pysyvän vakaana ja ylläpitävän
talouskasvua. Myös taloudellisten tutkimuslaitosten esittämät arviot ovat samansuuntaisia.

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että julkisen talouden suunnitelman
perusteella on riskinä, että Suomi rikkoo vakaush- ja kasvusopimuksen ennalta ehkäisevää
osaa vuonna 20. Tämä aiheutuu osittain siitä, että pysyvät menolisäykset sekä tulevai-
suusinvestoinnit toteutetaan etupainotteisesti, kun taas niihin liittyvät rahoitusratkaisut
ajoittuvat pääosin myöhempiin vuosiin. Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomi
noudattaa kuitenkin laajasti ottaen rakenteellista jäämää koskevaa pilaria eikä poikkeama
ennalta ehkäisevän osan vaatimuksista muodostu merkittäväksi. Tämä hallitusohjelmassa
sovittu mekanismi on uusi ja poikkeuksellinen, ja sen takia sen selvittämisessä kansainvä-
lille tarkkailijoille on ollut tekemistä, mutta se toimii, kunhan tuossa linjassa työllisyy-
den vahvistamisesta ja tarkasta taloudenpidosta pidetään kiinni.

Valiokunta korostaa, että hidastuva talouskasvu ja talouden rakenteelliset ongelmat
edellyttävät hallitukselta aktiivista talous- ja työllisyyspolitiikka. Jotta tasapainotavoite
saavutetaan, on myös toimeenpantava rakenteellisia uudistuksia, joista tärkeimpiin kuuluu
edelleen sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen. Sen valmisteluun hallituksen linja-
ukset antavat hyvät lähtökohdat. Keskeistä on myös parantaa talouden kasvuedellytyksiä
vauhdittamalla osaamista ja innovaatioita luovia investointeja, kuten panostamalla tutki-
mus- ja tuotekehitykseen, osaamiseen sekä nuorten koulutusasteen nostamiseen. Samalla
on myös huolehdittava riittävästä talouden puskureista, jotta julkinen velka ei aiheuta on-
gelmia seuraavien taantumien aikana.

Valiokunta katsoo hallituksen tavoitteenasettelun olevan selkeä ja pitää tärkeänä, että
hallitus tavoittelee julkisen talouden tasapainoa vuoden 23 loppuun mennessä. Se on kiin-
teässä ajallisessa ja asiallisessa yhteydessä työllisyysasteen nostamiseen 75 prosenttiin.
Valiokunta painottaa, että hallitusohjelman tavoitteet eriarvoisuuden vähentämisestä ja tu-
loerojen pienentämisestä ovat välttämättömiä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta.
Näiden tavoitteiden kuten myös hiilineutraaliutta koskevan tavoitteen saavuttamista ja vai-
kutussuhdetta julkiseen talouteen on kuitenkin hieman vaikeampi arvioida kuin näiden
enemmän matemaattisten tavoitteiden osalta.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Hallitus lisää pysyviä julkisen talouden menoja noin 1,4 miljardia vuoden 23 tasolla verrattuna tämän kevään tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Panostuksia kohdenneetaan muun muassa sosiaaliturvaan, sosiaali- ja terveystalouteen, varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja tutkimukseen sekä ympäristönsuojeluun ja ilmastopoliittisiin toimiin. Valiokunta toteaa, että päätetyt menolisäykset ovat suunnittelukaudella etupainotteisia suhteessa siihen, kuinka verotuloja lisäävät veroperustemuutokset kasvattavat tuloarviota. Tasapainotavoitteen saavuttaminen edellyttää siten tehokkaita toimia työllisyyden ja tuottavuuden parantamiseksi jo päätettyjen meno- ja tulomuutosten lisäksi.

Työllisyyden parantamisesta: Tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta on välttämätön, jotta julkisen talouden tasapainoa koskeva tavoite saavutetaan jo vuonna 23. Hallitus on käynnistänyt laajamittaisen valmistelutyön, jonka tavoitteena on kevääseen 20 mennessä laatia ehdotukset niistä toimenpiteistä, joilla työllisten määrä kasvaa 30 000:lla. Asiaa valmistellaan parhaillaan kolmikantaisissa työryhmissä, joiden ehdotusten pohjalta hallitus tekee lopulliset linjaukset budjettiriihessä syksyllä 20.

Valiokunta painottaa toimien monipuolisuutta, sillä mikään yksittäinen uudistus ei kohenna työllisyyttä riittävästi, vaan tarvitaan useita samaan suuntaan vaikuttavia toimenpiteitä. On parannettava muun muassa työvoimapolitiikan palvelurakennetta, edistettävä työkykyä ja työperäistä maahanmuuttoa ja lievennettävä kohtaanto-ongelmaa. Myös työvoimapolitiikan resursseista on huolehdittava, sillä moni työtön työnhakija tarvitsee laadukasta henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

Valiokunta korostaa osaamista parantavia toimia, sillä väestön koulutustaso ei ole enää noussut ja se on jo jäänyt jälkeen monista verrokkimaista. Huolestuttavaa on, että parhaassa työssä ikävälikillä 25—54 olevista suomalaisista lähes 200 000 henkilöllä ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa, mikä heikentää olennaisesti työllistymismahdollisuuksia. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitusohjelmaan sisältyvästä 4 prosentin t&k-tavoitteesta pidetään johdonmukaisesti kiinni myös seuraavissa julkisen talouden suunnitelmissa, sillä osaaminen ja korkeatasoinen tutkimus- ja kehitystoiminta on Suomen menestymisen ja kansainvälisen kilpailukykyvyn välttämätön edellytys.

Valtiovarainvaliokunta toteaa edelleen näistä hiilineutraaliustavoitteista, että tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja niiden saavuttaminen edellyttää mittavia muutoksia ihmisten kulutus- ja liikkumistottumuksiin. Tarvitaan poikkialueellisia, useille eri hallinnonaloille kuuluvia toimia ja erityisesti uusia kierto- ja biotaloutta edistäviä ratkaisuja. Keskeistä on myös varmistua näiden toimenpiteiden johdonmukaisuudesta ja yhteensopivuudesta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että toteutettavien toimien vaikuttavuutta seurataan läpi vaalikauden osana julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvää kestävä kehityksen osiota. Samalla tulee kehittää arvioinnissa käytettäviä mittareita. Valiokunta jakaa hallituksen käsityksen siitä, että kunnianhimoisen, johdonmukaisen ja ennakoivan ilmastopoliittikka luo myös vakaan investointiympäristön, mikä on mahdollisuus suomalaisille yrityksille ja työllisyydelle.

Valiokunta nostaa velkojen osalta esiin myös kotitalouksien velkaantumisen kasvun. Kasvava velkaantuneisuus on viime aikoina herättänyt huolta viranomaisten keskuudessa, muun muassa Euroopan järjestelmäriskikomitea ja IMF ovat varoittaneet Suomea asiasta. Kuluttajien luottamukseen perustuva yksityisen kulutuksen kasvu on hyvin herkkä negatiivisille uutisille, joten kotitalouksien kasvava velkaantuneisuus muodostaa riskin myös talouskehitykselle, ja valmisteltuja toimenpiteitä on syytä lähteä määrittäen toteuttamaan.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Kokonaisuutena valtiovarainvaliokunta siis ehdottaa, että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta, eikä sillä ole huomautettavaa valtioneuvoston kokonaislinjaan.

Aivan lopuksi lainaan yhtä asiantuntijalausuntoa, tässä tapauksessa Akavalta, joka tuo hyvin esiin sen peruskysymyksen, joka tuleville vuosille edessämme aukeaa: ”Syntyvyys on alentunut jyrkästi, nuoremmat ikäluokat kutistuvat ja työikäinen väestö supistuu. Työpanoksen väheneminen uhkaa jarruttaa talouskasvua, joka on viime kädessä ainoa kestävä tapa rahoittaa kasvavat julkiset menot, joita väestön ikääntyminen paisuttaa. Tämä korostaa työllisyyden parantamisen tärkeyttä. Mitä ylemmäksi se saadaan, sitä pienempi kasvujarru työpanoksen tulevasta vähenemisestä syntyy. Mahdollisimman monen työikäisen pitäisikin olla töissä. Menolisäyksiä, etenkin pysyviä, kannattaa harkita kasvun ja työllisyyden näkökulmasta. Pitää arvioida, vahvistavatko ne työllisyyttä ja talouskasvua.”

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin.

14.18 Eveliina Heinäluoma sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma pyrkii varmistamaan, että Suomi uudistuu tasa-arvoisella ja kestäväällä tavalla. Hallituksen talouspolitiikan suurena päämääränä on työllisyyden vahvistaminen, hyvinvoinnin lisääminen ja eriarvoisuuden vähentäminen.

Nuoria ihmisiä syytetään usein hetkessä elämisestä. Sanotaan, että meiltä puuttuu perspektiiviä, jonka vasta eletty elämä voi tuoda. Sen olen kuitenkin ehtinyt oppia, että juuri työllisyyspolitiikka ei ole sprinttilaji vaan maraton. Muut Pohjoismaat ovat valinneet työllisyydenhoidossa maratonosuuden, kun Suomi on pikemminkin yrittänyt ilmoittautua sadan metrin sprinttiin. Tämä hallitus tietää, että kestävät tulokset tulevat maratonkestävyydestä — satsaamisesta suomalaisten osaamiseen, toimiviin palveluihin ja vaikkapa toimivaan infraan. Tämä hallitus uskoo, että työmahdollisuuksien lisääminen, ihmisten auttaminen ja koko kansakunnan osaamisen vahvistaminen on oikea tie menestykseen.

Muissa Pohjoismaissa on korkeat työllisyysasteet saavutettu aktiivisella työvoimapolitiikalla, jossa työttömiä ei jätetä yksin työttömyyden kanssa. Se on oikea tie, ja sitä tietä hallitus perustellusti haluaa kulkea Suomessakin. Laaja paketti kauaskantoisesti työllisyyttä kohentavia toimenpiteitä, jolla luodaan hallituskauden aikana kymmeniä tuhansia työpaikkoja, on valmistelussa.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja tämä selonteko vievät Suomen määrätietoisesti uudistusten ja tulevaisuusinvestointien tielle. Asiantuntijat ovat pitkään suositelleet esimerkiksi opiväestön laajennusta, ja nyt se toteutuu. Uudistuksiin liittyy myös eriarvoisuuden vähentäminen — uuden hallituksen talouspolitiikan tärkeä tavoite. Silloin huomio pitää siirtää kohti heitä, jotka apua eniten tarvitsevat: pienituloisiin eläkeläisiin, työttömiin ja opiskelijoihin. Kestävän ja osallistavan talouskasvun kannalta tärkein huomio siirtyy alimpiin tuloluokkiin. Veronkevennykset täytyykin kohdistaa pieni- ja keskituloisiin, kuten hallitus tekee.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus rakentaa sukupolvien siltaa vastakkainasettelun sijaan. Vanhustenhoidon hoitajamitoitus toteutuu vihdoinkin. Pienempiä eläkkeitä nostetaan. Laajalla parlamentaarisella yhteistyöllä sotaveteraanien rintamalisä yli kaksinkertaistetaan.

Arvoisa puhemies! Oma isoisäni aloitti oman taipaleensa maaseudun huutolaislapsena. Kaikesta oli puutetta, eivätkä lautasella olleet suupalat olleet nekään suuria. Juuri sen takia

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

isoisäni päätti, ettei hänen perheessään nähtäisi ikinä nälkää. Ja isoisälleni jälkeläisten mahdollisuus kouluttaa itseään oli tärkeä väylä menestykseen.

Itse koen suurta nöyryyttä hyvinvointimme rakentajapolven edessä. Meidän tämän päivän toimijoiden, myös nuorten, velvollisuus on varmistaa, että ikäihmistemme vanhuus on turvattu ja arvokas. Siihen tarvitsemme hoivauudistuksen ja terveydenhoidon uudistukset.

Arvoisa puhemies! Se, joka etsii politiikasta yksinkertaisia vastauksia, joutuu usein petymään. Arvovalintoja hän kuitenkin löytää. Tänä päivänä minun on helppo seistä isoisäni edessä hallituksen tekemien arvovalintojen kanssa. Tiedän, että hallitus parantaa pienen eläkkeen varassa elävän toimeentuloa ja huolenpitoa. Pystyn myös kertomaan, ettei hallitus ole unohtanut tulevia sukupolvia vaan maassa toteutetaan historiallinen oppivelvollisuus uudistus, joka antaa nuorille eväät tämän päivän työelämässä pärjäämiseen.

Tämänkin jälkeen tiedän, että loppukaneettina kuulen isoisäni toteavan: ”Se ilmastonmuutoshan jää nyt teidän nuorempien hoidettavaksi. Otattehan sen vakavasti?” Ja tähän meidän sukupolvemme suurimpaan haasteeseen on myös vastattava, kun julkisen talouden voimavaroja seuraavina vuosina ohjataan.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa valtioneuvoston selonteon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023 hyväksymistä.

14.23 Lulu Ranne ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on pieni avotalous, jonka vientihinnat määräytyvät maailmanlaajuisilla markkinoilla. Brändi ja laatu eivät ole enää kestäviä kilpailuvaltteja — ne ovat markkinoilla pysymisen edellytys. Kehittyvien maiden teknologinen ja laadullinen osaaminen ottavat omaamme kiinni vauhdilla. Siksi kilpailukyvyssä palataan aina hintaan. Tässä Suomi on maalannut itseään nurkaan ja maalaa edelleen.

Suomi on kallis maa. Sekä OECD:n että EU:n tilastojen mukaan julkiset menot ovat Ranskan jälkeen toiseksi suurimmat kokonaistuotantoon suhteutettuna. Tällä on seurauksensa. Suomen vaihtotase on lipsahtanut kroonisesti alijäämäiseksi vuodesta 2011. Tavaraviennin ylijäämän romahdusta ei ole kyetty korvaamaan palveluviennillä tai tuonin vähentämisellä. Velkaiset valtio, kunnat ja kansalaiset velkaantuvat edelleen. Verokiila eli ero työnantajakustannusten ja nettopalkan välissä on kasvanut sietämättömäksi. Palkan ostovoima on heikko. Siksi yksityisellä ja julkisella sektorilla on yhä enemmän työtehtäviä, joista maksettavissa olevalla palkalla ei elä ainakaan paremmin kuin tulonsiirroilla.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tavoittelee julkisen talouden tasapainoa vuonna 2023. Tämän käsittelyssä olevan suunnitelman myötä tavoite karkaa kuitenkin entistä kauemmas. Suomen tasapainottoman talouden ongelma kiteytyy neljään asiaan, joihin hallitus ei kiinnitä riittävästi huomiota: Valtion menojen arvioidaan kasvavan kehyskaudella noin kolme prosenttia vuodessa. Valtion tulojen arvioidaan kasvavan noin kaksi prosenttia vuodessa. Valtion budjettitalouden arvioidaan olevan ensi vuonna noin kaksi miljardia alijäämäinen. Alijäämä kasvaa vuoteen 23 mennessä vähintään neljään miljardiin euroon. Valtio on täysin erkaantunut kuntatalouden todellisuudesta, joka tulee tällä kehyskaudella repsahtamaan yli kolme miljardia euroa eli 1,2 prosenttia alijäämäiseksi.

Jatkuvasti tuloja nopeammin kasvavat menot ovat jo valmiiksi kalliille maalle täysin kestävättömät, ja menojahan tämä hallitus kasvattaa omilla päätöksillään ilmastojohtajuudesta ja maahanmuutosta, oppivelvollisuusiän nostolla. Se kasvattaa tulevia menoja myös liian vähäisillä lapsiperheiden pahoinvointia ennalta ehkäisevillä toimilla ja kaataa kunti-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

en niskaan vielä kaiken lisäksi mahdottoman sopeuttamistaakaan. Se ei puutu tasapainottoman talouden juurisyihin.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen isoihin ongelmiin tarvitaan isoja ratkaisuja. Kilpailukykyä ja ihmisten ostovoimaa on parannettava kaventamalla verokiilaa. Julkista sektoria on pienennettävä, menot on pistettävä kuriin, menojen painopistettä on siirrettävä. Tarvitsemme enemmän hoitajia ja opettajia, vähemmän ilmastopaneelien sihteeristöjä ja maailmanparannuksen asiantuntijaverkostoja. Julkiselta sektorilta tulee vapauttaa osaavaa työvoimaa yksityissektorin käyttöön. Hoitoalalle koulutettuja on houkuteltava takaisin alalle olosuhteita ja palkkaa korjaamalla. Vielä lisää työvoimaa saadaan, kun luovutaan tästä oppivelvollisuusiän nostosta ja mahdollistetaan oppilaitosten ja yritysten välinen parempi yhteistyö, yritysten ehdoilla. [Suna Kymäläinen: Herranjestas!]

Arvoisa puhemies! Tämä suunnitelma on menneen maailman paperi, jolla yritetään tehdä enemmän ja kovemmin sitä, mikä ei ole ennenkään toiminut, panostetaan vähän lisää kaikkeen mutta ei mihinkään kunnolla rakenteita purkamalla ja muuttamalla. Lisää hankkeita ja byrokratiaa, lisää hintaa arjelle, elämiselle ja yrittämiselle — lisää ongelmia. [Suna Kymäläinen: Äärioikeisto puhuu!]

Meillä ei ole varaa haitata ulkomaankauppaa ja sisäistä liikennettämme merkityksettömällä mutta kalliilla ilmastojohtajuudella, älyttömällä hiilidioksidijahdilla. Yhtä vähän meillä on varaa taloudellista huoltosuhdetta ja turvallisuutta heikentävään maahanmuuttoon, eikä meillä kerta kaikkiaan ole varaa jättää edes yhteiskunnan pahoinvoinnin ja ongelmien ennaltaehkäisyä lapsipuolen asemaan. Tätäkin tapahtuu juuri nyt.

Perussuomalaisen eduskuntaryhmä esittää julkisen talouden suunnitelmaan vastalauseen, ja siinä avataan tavoitteiden ja keinojen epärealistisuutta ja suoranaista haitallisuutta Suomen taloudelle. Sieltä näkyy, kuinka hataralla pohjalla tämä esitys on. Vastalauseemme tärkein asia on kuitenkin se, että sillä ohjattaisiin Suomen taloutta oikeaan suuntaan. [Paavo Arhinmäki: Nimenomaan oikeaan! — Puhemies koputtaa] Tarvitsemme radikaaleja uudistuksia, joihin nykyhallitus ei kykene. Ehdotan, että eduskunta hyväksyy jättämämme vastalauseeseen liittyvän kannanoton. [Paavo Arhinmäki: Perussuomalaiset ajavat kokoomuksesta oikealta ohi!]

14.29 Elina Lepomäki kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta sydämellisen osanottomme Antti Rantakankaan omaisille ystävämme poismenon johdosta.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan talouskasvu hidastuu ensi vuonna yhteen prosenttiin ja edelleen sen alle vaalikauden loppuun mennessä. Tämä on asiantuntijoiden mukaan Suomen osalta lähinnä kasvun normalisoitumista, ei taantumaa. Maailmantaloudessa on silti poikkeuksellisia riskitekijöitä, jotka saattavat romahduttaa kasvun kokonaan. Myöskään nyt alkanut lakkotalvi ei vielä näy käsillä olevissa ennusteissa. Hallituksen omistajaohjaus on kriisissä.

Hallitus on sitoutunut julkisen talouden tasapainoon vuonna 2023. Riittääkö sille toiveuni? Nyt käsillä olevan suunnitelman mukaan julkinen talous on kauden lopussa 3,6 miljardia euroa alijäämäinen, ja jos luvusta siivotaan pois työeläkejärjestelmä, alijäämä on jopa 5,3 miljardia euroa. Näin siis ihan normaalissa talouskehityksessä ilman taantumaa tai varsinkaan kansainvälistä taluskriisiä. Tästä on tasapaino kaukana. Julkinen tase heikkenee yli 20 miljardia Rinteen nelivuotiskauden aikana, kun mukaan lasketaan myös omaisuuden myynnit. Se vaimentaa mahdollisuuksia vastata tulevaisuuden epävarmuustekijöi-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

hin. Hyvinvointivaltion tulevaisuus, lasten koulutus ja vanhusten hoiva ovat täysin kestäväen talouspolitiikan varassa.

Rinteen hallituksen keskeisin tavoite on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin ja työllisten määrän vahvistaminen vähintään 60 000 henkilöllä. Julkisen talouden suunnitelmasta puuttuvat silti täysin kaikki varsinaiset työllisyystoimet. Hallitus on luvannut palata asiaan vasta ensi kesänä. Viimeaikaisten tietojen valossa suorastaan pelottaa, mitä sieltä ensi kesänä on tulossa. Toistaiseksi hallitus on nimittäin toimillaan vähentänyt työllisyyttä eikä lisännyt sitä. Viime viikolla eduskunnan tietopalvelu laski Rinteen hallituksen toimien vähentävän työllisyyttä 5 000:lla.

Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt keinot, joilla Suomeen saataisiin asiantuntijoiden laskelmiin pohjautuen yli 60 000 työpaikkaa lisää. [Sari Sarkomaan välihuuto] Samalla säilyisi nykyinen tulonjako, mutta köyhyys vähentyisi. [Paavo Arhinmäki: Toisien laskelmien mukaan ei!] Kokoomuksen toimenpidelistä osoittaa, ettei Suomessa ole pulaa tepsivistä työllisyystoimista, vaan rohkeudesta ja kyvystä toteuttaa niitä.

Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämän tutkimuslaitos kirjoittaa: ”Julkisen talouden kokoa kasvatetaan päätöseräisesti merkittävällä tavalla ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin.” ”Budjetin linja on reippaasti keventävä, sopii huonosti suhdannetilanteeseen ja rikkoo mahdollisesti budjettisääntöjä”, toteaa puolestaan professori Roope Uusitalo. ”On ongelmallista, että hallituksella ei ole uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi”, lausuu talouspolitiikan arviointineuvosto. Suomi sai viime viikolla EU:n komissiolta sapiskaa julkisen talouden tilasta. Olemme samassa nuhtelujoukossa Etelä-Euroopan maiden kanssa. Vaikka hallitus ei kuuntelisi kokoomusta, sen pitäisi kuunnella kotimaisia ja ulkomaalaisia asiantuntijoita. He ovat yksimielisen huolestuneita hallituksen finanssipolitiikasta. Valtiovarainministeriön tuoreen talouskatsauksen mukaan menot kasvavat tulo- ja nopeammin ensi kertaa vuoden 2014 jälkeen.

Arvoisa puhemies! Suomen noin 10 miljardin euron kestävyysvaje tarkoittaa ikäsidonnaisista menoista ja työikäisen väestön pienenemisestä syntyvää kattamatonta vastuuta. On ennenkuulumatonta, että nykyinen hallitus päätöseräisesti kasvattaa kestävyysvajetta. Rinteen bussi on tehnyt täyskäännöksen viime hallituksen kestäväen talouspolitiikan linjaan ja suuntaa pakoputki tuprutellen kohti kielekkeen reunaa. Kokoomuksella on täysin eri suunta. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Tiedetään!]

14.34 Juha Pylväs kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos keskustan eduskuntaryhmän puolesta koko eduskunnalle osanotosta suruumme. Se lohduttaa, kun olemme järkyttävällä tavalla, aivan odottamatta menettäneet läheisen työkaverimme.

Arvoisa puhemies! Kiitos edellisen hallituksen politiikan Suomen talous on paremmassa kunnossa kuin neljä viisi vuotta sitten. Paikalleen tuodittautumiseen tällä maalla ei silti kuitenkaan ole varaa. Talouden näkymät ovat heikentyneet. Maailmantaloudesta ei Suomelle ole odotettavissa sanottavasti apua. Tuleva talous- ja työllisyyskehitys on nyt pitkälti kiinni niistä ratkaisuksista, joita me suomalaiset itse teemme. Siksi keskustan eduskuntaryhmä vetoaa vakavasti maltin ja sovun puolesta työmarkkinoilla. Ymmärrämme, että työntekijöillä on oikeutettuja odotuksia. Suomen tulevaisuuden, maamme talouden ja ihmisten arjen kannalta lakkotalvi olisi tässä tilanteessa kuitenkin silkkää hiekkaa yhteiskunnan pyöriviin rattaisiin.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmälle on kaksi asiaa ylitse muiden: kaikki mahdollinen on tehtävä, että saamme vaalikauden aikana Suomeen 60 000 uutta työpaikka-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kaa ja että talous on tasapainossa vuonna 2023. Työpaikat syntyvät myös tulevaisuudessa ennen muuta mikroyrityksiin sekä pieniin ja keskiuuriin yrityksiin. Tähän mennessä olemme yhdessä päättäneet jo esimerkiksi palkkatuen uudistamisesta, työllisyyskokeilun aloittamisesta ja investointien poisto-oikeuden tuplaamisesta. Tätä työllistävää yrittäjäyyspolitiikkaa on jatkettava. Ylipäätään nyt tarvitaan tuntuvasti lisää työllisyyttä parantavia ratkaisuja.

Keskustan eduskuntaryhmä ymmärtää, että asioiden valmistelu yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa vaatii aikansa. Edellytämme kuitenkin, että yhdessä sovitussa aikataulussa pysytään. Ensi keväänä on pohjustettava ja viimeistään vajaan vuoden kuluttua hallituksen budjettiriihessä on tehtävä päätökset, joilla vähintään 30 000 ihmiselle saadaan töitä. Keskustan eduskuntaryhmä esittää seitsemää ratkaisua: huolenpitoa siitä, että suomalainen työ ja palvelut menevät kaupaksi maailmalla; paikallisen, työpaikoilla tapahtuvan sopimisen lisäämistä; Suomen mallia vastauksena siihen, että avoimet työpaikat ja työttömät työnhakijat kohtaavat; osatyökykyisten työllistymisen helpottamista; ulkomaisten osaajien saamista Suomeen niille aloille, joilla tarvetta on; tutkimukseen ja kehitykseen satsaamista; nuorten työllistymisen tukemista ja syrjäytymisen torjumista.

Isossa kuvassa ilmastonmuutoksen hillitseminen on iso mahdollisuus luoda uusia työpaikkoja ja yrityksiä koko Suomeen. Se edellyttää, että korvaamme saastuttavien fossiilisten polttoaineiden käytön mahdollisimman pitkälle maakuntiemme kotimaisten uusiutuviin luonnonvarojen kestäväällä hyödyntämisellä, turvaamme suomalaisen maa- ja metsätalouden tulevaisuuden, panostamme osaamiseen ja otamme käyttöön uutta tekniikkaa. Haluamme tehdä järkivihreydestä uutta teollisuutta koko maan ja kaikkien suomalaisten hyväksi. Tulevan vuosikymmenen aikana Suomeen tarvitaan miljardien investointeja, joilla yritykset kehittävät ja ottavat käyttöön uutta, vähäpäästöistä tekniikkaa. Esitämme järkivihreän teollisuuden ohjelman ja sen työkaluna kansallisen ilmastorahaston valmistelun ripeää aloittamista. Osa sen rahoituksesta tulisi valtiolta. Myös tavallisille suomalaisille on annettava mahdollisuus osallistua sijoittamiseen.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmälle talous ei ole itseisarvo. Emme myöskään esitä uudistuksia uudistusten vuoksi. Ne ovat välineitä siihen, että pystymme pitämään huolta perheen pienimmistä, ikäihmisistä ja yhteiskunnan heikko-osaisista sekä rakentamaan tasa-arvoista tulevaisuutta koko tälle laajalle maalle. Tämä uusi punamulta nostaa pienimpiä perhe-etuuksia ja eläkkeitä ja parantaa ihmisten palveluja niin varhaiskasvatuksessa, koulutuksessa kuin vanhustenhoidossa. Teemme väkevää aluepolitiikkaa. Linja on toinen kuin oppositiolla.

Yhteisenä huolena yli hallitus—oppositio-rajojen on syytä olla kuntien talouden nopeasti heikentynyt tilanne ja kuntien välinen eriytyminen. Kuntien hoidettavana on isoin osa ihmisten palveluista, ja kaikki puolueet ovat kunnissa vastuuta kantamassa. Yhä useammalle kunnalle sosiaali- ja terveyspalvelujen hoitaminen on käynyt liian raskaaksi. Siksi keskustan eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä, että sosiaali ja terveyspalvelujen uudistus toteutetaan maakuntien pohjalta tämän vaalikauden aikana. Puoluepolitiointi ei tee oikeutta asian tärkeydelle. Katsomme myös, että kuntien eriytymiskehitykseen on löydettävä uusia lääkkeitä [Puhemies koputtaa] esimerkiksi selvittämällä nykyisen kuntien valtionosuusjärjestelmän [Puhemies koputtaa] toimivuutta, jonka perustarkoitus on turvata palvelut kohtuullisella vero- ja maksurasituksella ihmisten asuinpaikasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ensimmäisen puolen vuoden aikana saanut työnsä hyvin vauhtiin. Nyt vain lisää virtaa kinttasiin.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

14.40 **Heli Järvinen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan esittää lämpimän osanoton edustaja Rantakankaan, ystävämme Antin, omaisille ja läheisille niin omasta kuin vihreän eduskuntaryhmän puolesta.

Arvoisa rouva puhemies! Me puhumme tässä salissa paljon lapsillemme, tuleville sukupolville, jättämästämme velasta. Yleensä aina silloin puhumme taloudesta ja rahasta: velasta, joka jää heidän maksettavakseen. Tästä näkökulmasta meidän tulee tehdä kaikkemme, että saamme mahdollisimman monen suomalaisen töihin. Tämä hallitus panostaa kasvatukseen ja koulutukseen aina varhaiskasvatuksesta yliopistoihin, tutkimukseen ja kehitystyöhön, paikalliseen sopimiseen, perhevapaiden uudistamiseen sekä työllisyystoimiin, joilla yhteensä tavoitellaan 60 000 uutta työllistä. Tämä ei ole siis heikennys, vaan selkeä parannus nykytilanteeseen.

Och ja, vi lyssnar på experter. När vi beaktar skillnaderna i sysselsättningsgraden i Finland jämfört med de övriga nordiska länderna är det enligt Statens revisionsverk möjligt att uppnå målet. Det som krävs är rätta val och lyckad beredning av sysselsättningsåtgärder, och det är just det som vi håller på med.

Esimerkiksi yli 50-vuotiaiden miesten työllisyysasteen kohottaminen Ruotsin tasolle riittäisi täyttämään työllisyystavoitteen. Juuri sitä haluamme: että yli 50-vuotiaat ja maahanmuuttajat, naiset ja osatyökykyiset saadaan paremmin mukaan töihin. Siksi helpotamme ensimmäisen työntekijän palkkausta, lisäämme palkkatukea ja työttömän henkilökohtaista palvelua. Siksi panostamme työhyvinvointiin, lisäämme kuntoutusta sekä muunto- ja täydennyskoulutusta. Suomi on aina pärjännyt ja pärjää jatkossakin koulutuksella ja tutkimuksella, kannustuksella ja yrittämisellä.

Kun puhumme yhteisesti lapsillemme jättämästämme velasta, emme voi sivuuttaa ilmastovelkaa. Sitä, että toimimme ilmastonmuutoksen hidastamiseksi liian hitaasti. Hallitus haluaa saada Suomesta hiilineutraalin vuoteen 35 mennessä. Se on kunnianhimoinen, mutta mahdollinen ja ennen kaikkea välttämätön tavoite. Tärkeintä on päästä eroon fossiilisista polttoaineista, vähentää liikenteen ja maaperän päästöjä ja parantaa energiatehokkuutta. Olemme vasta urakan alkumetreillä. Ensi vuoden verouudistuksesta on lupa odottaa paljon. Eri energiamuotoja pitää verottaa niiden hiilijalanjäljen mukaan. Turpeen verotusta on kiristettävä ja maankäytön nieluja lisättävä, jos emme ole valmiita tekemään kiipeämpiä muutoksia toisaalla.

Kun puhumme jättämästämme velasta lapsillemme, me puhumme myös kuolevista lajeista: olemme keskellä kuudetta sukupuuttoaaltoa, jossa jopa 200 lajia kuolee sukupuuttoon — ei joka vuosi, ei joka kuukausi, vaan joka päivä. Siksi luonnonsuojeluun on aidosti panostettava nyt. Me vauhditamme metsien, soiden ja vesien suojelua, elvytämme vaelluskalakantoja, vähennämme luontokohteiden korjausvelkaa ja tehostamme vieraslajien torjumista. Myös hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan rakentaminen on alkanut. Tänä vuonna päivitettiin täällä Suomessa kehitetty maailman ensimmäinen kiertotalouden tiekartta. Taloudellisilla kannustimilla haemme myös lisää vauhtia puurakentamiseen.

Me suomalaiset olemme velkaa paitsi lapsillemme myös edellisille sukupolville, jotka elivät paljon meitä säällisemmin. Työ ei ole helppo. Osa ihmisistä on lähes neliraajajarrutuksessa, me päättäjät tulemme tekemään virheitä, eikä sosiaaliturvaakaan pystyttyä uudistamaan samassa vauhdissa ekologisen verouudistuksen kanssa. Silti tätä työtä on tehtävä päättäväisesti — nyt ja jatkossa. Miksi juuri pienen Suomen pitää toimia? Hiilijalanjäl-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kemme on maailman suurimpia. Kulutamme tulevilta sukupolvilta joka vuosi melkein kolmen vuoden luonnonvarat. Tämä on pahin velka, jonka heille jätämme. Sitä ei lasketa yksikkömiljardeissa vaan paljon suuremmissa luvuissa.

Katseemme pitää olla reilussa vihreässä tulevaisuudessa, jossa kannamme vastuun päästöistämme, torjumme eriarvoisuutta koulutuksella ja tasa-arvolla sekä kehitämme ympäristöystävällisiä keinoja energian tuottamiseen, liikkumiseen ja kaikkeen elämiseen. Siksi on hienoa, että hallitus on panostanut aidosti pienituloisimpiin ja lähtenyt kunnianhimoisesti etsimään ratkaisuja.

14.45 Pia Lohikoski vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyinen hallitus on kääntänyt Suomen suunnan. Investoimme lastemme tulevaisuuteen leikkausten sijaan. Hallitusohjelman talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävä julkista taloutta.

Hallituksen finanssipolitiikka on julkisen talouden suunnittelukaudella 2020—2023 hieman elvyttävää, mikä on perusteltua kasvun hidastumisen ja kansainvälisen toimintaympäristön epävarmuuden vuoksi. Keskeistä on parantaa talouden kasvuedellytyksiä vauhdittamalla osaamista ja innovaatioita luovia investointeja, kuten panostamalla tutkimus- ja tuotekehitykseen, osaamiseen sekä nuorten koulutusasteen nostamiseen. Tarpeellisia ovat myös investoinnit liikenneverkon ja asumisen kehittämiseen sekä hiilineutraaliuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Oikeisto-oppositio toistelee täällä mantraansa, että hallituksen talouspolitiikka on vastuutonta. Kuitenkin jää epäselväksi, mitkä hallituksen tekemistä panostuksista ovat niin vastuuttomia — ovatko panostukset varhaiskasvatukseen vastuuttomia, onko vastuutonta korottaa köyhimpien eläkkeensaajien toimeentuloa 50 eurolla kuukaudessa? Vasemmistoliiton mielestä on vastuutonta kuvitella, että leikkauslistoilla luotaisiin kestävä pohja Suomen talouskasvulle ja julkiselle taloudelle.

Nykyisen oikeisto-opposition vaihtoehtobudjeteista voi todeta, että kokoomus ottaisi nyt käyttöönsä kepin sijaan suorastaan pampun ja oikeisto-opposition käänteisellä robinhood-politiikalla haluttaisiin leikata hyvinvoinnista ja käyttää rahat jälleen hyväntuloisten veronalennuksiin.

Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että tällä hallituskaudella investoidaan osaamiseen ja koulutukseen. Nämä ovat tärkeitä panostuksia Suomen työllisyyden ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi. Teknologinen kehitys ja automatisaatio muuttavat taloutta ja työmarkkinoita kovaa vauhtia. Teknologisen murroksen vaikutusta esimerkiksi työpaikkojen määrään on vaikea arvioida, mutta tiedämme, että osaamisvaatimukset kasvavat. Samaan aikaan joka ikäluokasta noin 15 prosenttia nuorista jää vaille toisen asteen tutkintoa, ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut laskussa. Siksi hallituksen panostukset kaikkien yhtäläisiin koulutusmahdollisuuksiin ja koulutuksen laatuun ovat tärkeitä satsauksia Suomen hyvinvoinnin ja tasa-arvon eteen.

Oppivelvollisuuden käyttöönottoaminen lähes sata vuotta sitten oli tämän maan historian suurimpia tasa-arvotekoja. Nyt on aika tuoda oppivelvollisuus 2020-luvulle ja laajentaa se jatkumaan toiselle asteelle 18 ikävuoteen asti. Samalla toisen asteen opinnoista tehdään kokonaan maksuttomia, ja esimerkiksi ammatillinen koulutus saa jo ensi vuonna 100 miljoonaa uusien opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Arvoisa puhemies! Panostamalla koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin teemme kestävästä työllisyyspolitiikasta. Hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin, ja tämän eteen on käynnistetty laajat valmistelut, jotta löytäisimme vaikuttavimmat työllisyystoimet. Tulokseton keppipolitiikka korvataan nyt kestäväällä työllisyyspolitiikalla. Me haluamme auttaa ihmisiä löytämään itselleen työn, jolla elää — ei rangaista siitä, että töitä ei ole. Kestävästä työllisyyspolitiikasta tehdään myös panostamalla työkykyyn ja palkkatukeen sekä uudistamalla sosiaaliturvaa niin, että raivataan esteitä työllistymisen tieltä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut sukupuolten tasa-arvon edistämiseen muun muassa talousarvioprosessissa ja kaikissa keskeisissä uudistuksissa. Toivon, että tulevina vuosina otetaan käyttöön sukupuolitietoinen budjetointi, jossa huomio kohdistuu talousarvioon, talouspolitiikkaan, monivuotisiin kehyksiin ja julkisen talouden ohjaukseen. Kansainväliset talousjärjestöt, kuten IMF ja OECD, ovat julkaisseet tästä suosituksia. Koska hallituksen tavoitteena on nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi, sopisi sukupuolitietoinen budjetointi täydentämään tulevina vuosina laajaa talousarvioprosessia.

Arvoisa puhemies! Olemme pohjoismaainen hyvinvointivaltio ja sellaisena listattu parhaiden yhteiskuntien joukkoon osaamisen, kilpailukykyyn ja onnellisuuden mittareilla. Viime vuosien leikkaukset ovat osuneet suomalaisiin kipeästi, ja nyt tehtäviä panostuksia koulutukseen, tasa-arvoon ja hyvinvointiin on todella odotettu.

Yhteiskunta, jossa ihmisillä on vahva luottamus toisiinsa ja yhteiskuntaan, on maailmalta ainutlaatuinen ja vaalimisen arvoinen. Luottamuksen ylläpitämiseksi tarvitaan politiikkaa, joka näkee kaikki ihmiset saman arvoisina. Siksi tämän hallituksen tuoma suunnanmuutos suomalaisessa politiikassa on niin tärkeä.

Me haluamme rakentaa valoisan tulevaisuuden kaikille, ei harvoille. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kannattaa julkisen talouden suunnitelman hyväksymistä.

14.50 Veronica Rehn-Kivi r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill på svenska riksdagsgruppens vägnar uttrycka våra varma tankar till vår uppskattade kollega Antti Rantakangas anhöriga.

Arvoisa puhemies! Talouskasvun hidastuminen korostaa työllisyyttä lisäävien uudistusten tarvetta. Tämän mutta myös tulevien vaalikausien lukuisista haasteista selviytyminen vaatii meiltä vahvaa uudistustahtoa.

Julkisen talouden suunnitelma on hallituksen tiekartta. Torjumme laman uhkaa uudistamalla työelämää sekä tekemällä tulevaisuusinvestointeja ja sosiaalisia uudistuksia. Tehokkaaseen toimenpidepakettiin kuuluu luonnollisesti perhevapaaudistus, joka parantaa tasa-arvoa ja vahvistaa tulevaisuudenuskoa.

Regeringens ekonomiska politik ska också i alla lägen vara ekologiskt hållbar. I planen för de offentliga finanserna finns klimatvänliga åtgärder som för oss mot ett mer koldioxidsnålt samhälle — totalsatsningen är inte mindre än cirka 2 miljarder euro redan nästa år. Det handlar om att trygga den biologiska mångfalden, utveckla transportnätet, skapa ett mer hållbart jordbruk och att backa upp forskning och innovationer. Här är vi på rätt väg, också när det gäller målmedvetna satsningar på utbildning.

Då vi arbetar för det centrala målet att höja sysselsättningsgraden till 75 procent ska vi inte utsluta några åtgärder. Regeringen har enats om ett 25 punkters program. Vi behöver

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

en bättre fungerande arbetsförmedling, vi måste satsa på arbetsrehabilitering, befrämja arbetsrelaterad invandring och ta in mer lokal avtalskultur i företag som vi ser att gynnas av det.

Arvoisa puhemies! Työelämää tulee voida uudistaa myös erilaisilla kokeiluilla. RKP suhtautuu myönteisesti määräaikaisiin työllistämiskokeiluihin. Voisimme esimerkiksi luopua työvoiman tarveharkinnasta joillakin alueilla — voisiko joku maakunta olla koealue? — tai tietyillä aloilla, joilla työvoimasta on eniten kysyntää. [Jussi Halla-aho: On jo luovuttu joillakin aloilla!] Kokeilun voisi kohdistaa mikroyrityksiin, joilla on potentiaalia työllistää. Kokeilujen avulla työllistämistoimenpiteitä pystyy arvioimaan.

Maamme ikärakenne ei ole suotuisa ja syntyvyyskäyrä jatkaa laskuaan, joten pitkällä aikavälillä tarkasteltuna taloudessa on suuri kestävyysvaje. Väestöennusteen mukaan Suomen huoltosuhde heikkenee ainakin seuraavien 50 vuoden ajan. Tarvitaan siis sote-uudistus, joka ottaa tämän haasteen vakavasti.

Ikäihmiset on nähtävä resurssina. Heillä on paljon elämäkokemusta, josta voi olla hyötyä yhteiskunnalle myös eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, eläkeikää lähestyvissä suomalaisissa on paljon työllisyyspotentiaalia. Suuresta potentiaalista kertoo esimerkiksi se, että Ruotsin 55—64-vuotiaista työllisten osuus on 12 prosenttia suurempi kuin Suomessa vastaavassa ikäluokassa. Siksi meidän tulisi vakavasti pohtia eri vaihtoehtoja, joilla työn vastaanottamisesta saisi tehtyä nykyistä houkuttelevampaa, kuten esimerkiksi osa-aikatyötä.

Värderade talman! En av Finlands främsta ekonomiska tänkare Sixten Korkman har sagt att satsningar på barnpolitik stärker vår ekonomi på sikt.

Siis Korkmanin sanoilla: ”Panostukset lapsipolitiikkaan vahvistavat talouttamme pitkällä aikavälillä”. Viisaita sanoja.

SFP och svenska riksdagsgruppen betonar betydelsen av satsningar på förebyggande åtgärder. Agerar man i tid så sparar man i den andra, dyrare ändan. Det är genom förebyggande åtgärder vi ska motverka mental ohälsa och barnfattigdom. Det är genom att återinföra den subjektiva dagvårdsrätten som alla barn blir behandlade likvärdigt. Det är genom att minska på gruppstorlekarna som varje barn får den uppmärksamhet han eller hon behöver. Listan kunde göras lång.

Suomi tarvitsee nyt tehokkaita pitkän tähtäimen toimenpiteitä. Tämä edellyttää myös, kuten mietinnössä tuodaan esiin, että maassamme on taloudellisesti toimivia paikallisdemokratioita. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä kuntien valtionosuudet tulee jakaa oikeudenmukaisesti ja kunnille tulee osoittaa riittävät resurssit, jotta ne pystyvät huolehtimaan niistä tehtävistä, joita me niille määräämme.

14.55 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän myös kristillisdemokraattien eduskuntaryhmän puolesta surunvalittelut ja osanoton Antti Rantakankaan omaisille ja läheisille.

Suomen talous on kasvanut viime vuosina, ja noususuhdanne on vaikuttanut positiivisesti myös työllisyystilanteeseen. Talouskasvu kuitenkin hidastuu selvästi vuonna 2016 al-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kaneen nousukauden jälkeen. Julkisen talouden suunnitelman pohjana olevan valtiovarainministeriön arvion mukaan bkt kasvaa 1,5 prosenttia vuonna 2019, 1 prosentin vuonna 2020 ja hidastuu edelleen suunnittelukauden loppua kohden 0,7 prosenttiin vuonna 2023. Näin ollen valtiovarainvaliokunta arvioi, että julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna, ja kehityksen ennustetaan jatkuvan koko kehyskauden siten, että alijäämä kasvaa suunnittelukauden aikana noin 3,7 miljardiin euroon. Velkasuhteen arvioidaan kääntyvän kasvuun vuodesta 2021 alkaen ja ylittävän 60 prosentin rajan vuonna 2022.

Rinteen hallitus on ohjelmassaan linjannut, että normaalin kansainvälisen talouden tilanteessa julkinen talous olisi tasapainossa vuonna 2023 ja julkisen velan suhde bkt:hen alenee. Hallitus ei kuitenkaan toimi ohjelmansa mukaisesti, vaan jo ensimmäisessä kehyspäätöksessä on nähtävissä hallituksen talouspolitiikan vaikutukset.

Värderade talman! Regeringen förväntas idka en ansvarsfull och exemplarisk hushållning med statens finanser, men enligt prognoserna skulle den offentliga förvaltningen år 2023 ha ett 3,7 miljarders underskott om man inte fattar beslut om nya åtgärder. En del har till och med förutspått ett ännu större underskott. Nu finansieras driftsökningarna genom att man säljer ut statsegendom. I början av förra veckan varnade Internationella valutafonden IMF att Finland inte får statsskulden i balans enligt planen för år 2023. Ytterligare bedömde IMF att utgående från sysselsättningsläget kommer låneupptagningen fortfarande att vara 1 procent av bnp år 2023.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan toimia, joiden avulla ruokitaan talouskasvua ja kannustetaan yrittäjyyteen. Työllisyyttä lisäävien toimien lisäksi tarvitaan kiireellisesti sosiaaliturvan uudistusta. Kristillisdemokraattien esittämä kannustava perusturva -malli ratkaisee monia nykyisen järjestelmän ongelmia: se poistaa tuloloukkuja ja kannustaa työn vastaanottamiseen.

Maatalousyrittäjät ovat erityisesti olleet viime vuosina kovilla poikkeavien sääolosuhteiden vuoksi. Maataloustuet tulee säilyttää nykytasollaan, ja maatalousyrittäjille tulee tarvittaessa myöntää kriisitukea. Suomella ei ole varaa siihen, että maatalous ajetaan alas. Koko maa tulee säilyttää asuttuna. Tämä ei onnistu ilman kestävää ja maatalousyrittäjien ongelmat huomioivaa maatalouspolitiikkaa. Tulevan EU-budjetin haasteena on paikata muun muassa Britannian EU-eron myötä syntyvä rahoitusvaje. Euroopan komission julkaiseman esityksen mukainen leikkaus Suomen maataloustukiin ei ole hyväksyttävä, ja esityksen toteutuminen tulee pyrkiä estämään.

Arvoisa puhemies! Väestön ikärakenne ja tulevaisuuden huoltosuhte tulevat entisestään heikkenemään, mikäli syntyvyyttä ei saada nousuun. Nyt on toimittava paremman ja kannustavamman perhepolitiikan aikaansaamiseksi. Vaikuttavan perhe- ja väestöpolitiikan avulla voidaan poistaa epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti syntyvyyteen.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiinnittää erityistä huomiota oikeusministeriön hallinnonalan rahoituksen riittävyteen. Lakivaliokunta on usean vuoden ajan kiinnittänyt huomiota määrärahojen riittämättömyyteen ja tuonut esille, että tilanne tulee johtamaan kansalaisten oikeusturvan heikkenemiseen. Arvoisa puhemies, tämä on entistä ajankohtaisempaa nyt kun poliisin ja syyttäjän aika menee Raamatun tutkiskelun lisäksi vanhojen sketsiohjelmien katseluun.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Arvoisa puhemies! Esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaisen yhdeksänkohtaisen kannanoton.

15.01 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan osaa Antti Rantakankaan poismenon johdosta, ja surunvalitteluni omaisille ja ystäville.

Arvoisa puhemies! Olen parempi kokoamaan joukkueita kuin valmentamaan niitä, mutta aion nyt käyttää tilaisuuden kannustaakseni hallitusta yhä parempiin suorituksiin.

Menestys joukkueurheilussa perustuu ennen kaikkea luottamukseen. Ihminen uskaltaa tehdä rohkeitakin suorituksia ja pelata sovitulla taktiikalla, jos hän voi luottaa siihen, että myös muu joukkue toimii samoin. Ennen kaikkea hänelle on tärkeää tietää, että vaikka sattuisi virhekin, muu joukkue pysyy hänen rinnallaan. Nyt näyttää siltä, että tämän hallituksen kohdalla keskinäinen luottamus ei ole niin suuri kuin se voisi olla. Se on harmi, sillä hallituksen asia on koko Suomen asia, meidän kaikkien asia.

Postilakon vaiheiden aikana kävi selväksi, että hallituksella voisi olla huomattavasti parempi yhteinen näkemys ja selkänöjä, joiden puitteissa toimia. Niin ei tapahtunut, vaan yksittäiset ministerit lähtivät irtokiekkojen perään ja tekivät sooloilevia ratkaisuja. Yksi syy sisäiseen luottamuspulaan on se, että hallituksen jäsenet eivät aina tunnu olevan varmoja, mikä heidän joukkueensa on. Osa arpoo liian usein, onko minun joukkueeni hallitus vai ihan joku muu porukka, se joka huutelee kentän ulkopuolelta katsomosta.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen sisäisellä hengellä on väliä, koska se heijastuu suoraan myös suomalaisten luottamukseen ja tulevaisuudenuskoon. Jos tähtikentällinen ei itsekään usko omaan ennalta sovittuun pelitapaansa ja suoraselkäisesti johda peliä sen mukaan, myöskään katsomossa ei uskota voittoon.

Uskottavuutta tarvitaan myös kansainvälisillä kentillä. Emme pelaa kotimaan alasarjaa, vaan Euroopan liigaa. Hallituksen sisäisellä hengellä ja sen ulospäin osoittamalla johtajuudella on väliä myös siksi, että Suomella on edessään iso kriisi, joka johtuu työllisten määrän pienuudesta ja ikääntyneiden hoivamenojen kasvusta. Ainoa asia, joka voi pelastaa tämän, on se, että saadaan ihmiset töihin. Mutta sellaisia toimenpiteitä ei hallituksella vielä ole riittävästi. Se lukee selvin sanoin tässäkin paperissa, jota me tänään käsittelemme.

Katse pitäisi olla siis samaan aikaan paljon kauempana kuin tällaisten postilakkojen tai muiden harjoitusotteluiden seuraamisessa. Katse pitäisi olla vuoden 2030 kisoissa ja jopa kauempana. Suomi tarvitsee visioita siitä, miten me pelaamme tulevana vuosikymmeninä. Muutokset Postin toimintaympäristössä ovat vasta esimakua digitalisaation vaikutuksista. Jos hallitus käyttäisi saman energian isompien linjojen miettimiseen kuin nyt 700 hengen työehtojen pitämiseen ennallaan, olisimme turvallisemmissa käsissä.

Hallituksella on oma pelikirjansa ja -strategiansa eli hallitusohjelma. Se on hyvä paperi, joskin turhan idealistinen. Se on varmaan syy, miksi sen toimeenpano takkuilee nyt syystä jos toisestakin. Katsomossa vihelletään, jopa hallituksen omat kannattajat alkavat pitää alkukauden suorituksia heikkoina. Nyt odotetaan johtajuutta ja tuloksia. En ole hallituksen kokoonpanon suurin fani, mutta se on tällä hetkellä Suomen edustusjoukkue. Kannustan sitä tekemään parhaimpansa ja vaikka käyttämään henkistä valmennusta. Minullakin on ollut usein tilanne, että areena on kyllä kunnossa, mutta joukkue voisi pelata paremmin. Voin siis tulla sparraamaan tarvittaessa. [Kimmo Kiljunen: Jäähallikin on hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten kuulemme ministeri Lintilän vastauspuheenvuoron — 5 minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

15.05 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia eduskuntaryhmille ryhmäpuheenvuoroista. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että eduskuntaryhmät näkevät ongelman samanlaisena: velkaantumisen aiheuttavat ongelmat, se mikä aiheuttaa velkaantumisen, työllisyyskehitys ja niin edelleen. Keinoista ollaan varmasti eri mieltä ja tuleekin olla eri mieltä. Sen takia meillä hallitus ja oppositio ovat eri puolueita. En pidä sitä sinällensä vaarallisena.

Muutamia kommentteja näitten ryhmäpuheitten perusteella:

Ehdottomasti julkinen talous on se, mistä kannan huolta. Se, mitä on tullut esille nyt tässä IMF:n ja komission ja muissa eri lausunnoissa JTS:n suhteen, pitää tietysti huomioida. Se oli myös meillä valtiovarainministeriön omissa laskelmissa, että siellä eivät ole työllisyystoimet sisällä, eli ne on laskettu kunkin ennusteitten mukaisesti muttei hallituksen työllisyystoimet sisälle lukien.

Se, mikä on Suomelle tietysti erittäin iso haaste, on maailmankaupan hidastuminen. Kaikki keskeiset ennustelaitokset ennustavat maailmankaupan hidastumista. Ensi vuodesta voidaan vielä sanoa jotain, mutta vuosi 21 on hyvin hämärän peitossa ja sumuinen. Toivon mukaan kauppasopimukset tulevat pitämään. Säännöllä tapahtuva vapaakauppa on Suomen taloudelle parasta tukea tällä hetkellä, ja toivon mukaan sitä ei vaaranneta.

Työllisyys on tämän hallituksen ykköskysymys, ja sen vuoksi hallitusohjelmassa meillä on selkeä kirjaus siitä, että mitään toimia ei suljeta pois työllisyyden osalta. Eli kun hallitus tarkastelee omia toimiaan ja tuo niitä koko ajan — voi sanoa, että ensimmäinen tietyllä tavalla tulee jo tänään esittelyssä olevassa budjetin täydennysosassa — niin kyllä hallitus käy hyvin kriittisesti läpi niitä työllisyystoimia, joilla saavutetaan työllisyystavoite, koska työllisyystavoitteen saavuttaminen on täysin keskeinen asia meidän julkisen talouden puolelle ja yleensäkin meidän julkisen talouden ja hyvinvointipalvelujen kustantamiseen.

Se, mitä tarvitaan, on investointien edistämistä. Niitten osalta meillä ovat nyt ensimmäiset liikkeellä, eli niin sanottu tuplapoisto on esitelty, ja se on eduskunnassa käsittelyssä. Yleensäkin koko toimintaympäristö yritystoiminnalle tarvitsee vakautta ja ennustettavuutta, ja siihen hallitus pyrkii omilla toimillaan. Meillä on hyvin selkeästi kirjattu hallitusohjelmassa se, että esimerkiksi yritysverotusta ei tulla kiristämään. Haluamme luoda sitä toimintaympäristöä, että yritykset voivat työllistää. Voisi oikeastaan sanoa, että kolme kulmakiveä ovat työllisyyden edistäminen, yritysten uudistaminen ja investointien liikkeelle saaminen — ja sitten julkisen talouden saaminen vakaalle pohjalle, ja se ei tapahdu millään muulla kuin työllisyystilanteen parantamisella.

Mutta asia, jota me emme saa unohtaa ja jolla on julkisen talouden osalta täysin keskeinen vaikutus erityisesti tuleville vuosille, on meidän sote-ratkaisun maaliin vieminen. Meistä jokainen varmasti saa palautetta kuntien erittäin vaikeasta taloustilanteesta. Mikäli me haluamme ja kun me haluamme siihen vaikuttaa, meidän tulee yhteisesti viedä tämä sote maaliin, koska sillä me pystymme helpottamaan kuntien tilannetta. Se on ihan selvää, että me emme sitä lainsäädäntöä tule saamaan toimintaan ihan lähivuosina — toivon mukaan jo vuonna 23 ollaan ihan operatiivisesti liikkeellä — mutta niin pystymme luomaan tämän erittäin vaikean kokonaisuuden, jota tietysti jokainen puolue täällä on ollut tekemässä Liike Nyt pois luettuna. Meidän julkinen talous on kuntien talouden osalta heikommassa kunnossa kuin mitä vielä keväällä olivat tiedot, ja se tulee olemaan haasteellinen, koska tietysti sitten myöhemmillä vuosilla velkaantuminen suhteessa bkt:hen ja julkiseen talouteen tulee olemaan Suomelle erittäinkin haasteellinen.

Kiitoksia ryhmille näistä palautteista.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt sitten tämän kierroksen jälkeen käymme debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää puheenvuoron debatissa, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Viitanen.

15.11 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeätä, että valio-kunnan mietinnössä kävi ilmi hyvin, että nyt on suunta muuttunut: katsomme tulevaisuuteen, panostamme työllisyyteen, kasvuun, koulutukseen ja pienten ihmisten toimeentuloon. Mutta, puhemies, tietenkin tähän kohtaan liittyy myös se, että uteliaana katsoin näitä vastalauseita ja hämmästelinkin kovasti sitä, että kokoomus puhuu omassa vastalauseessaan siitä, että ei saisi yhtään elvyttää, että se on huono asia. Täällä puhutaan panostuksista koulutukseen ja vanhustenhuoltoon, eläkekorotuksista — nehan ovat tätä elvytystä. Kokoomus tätä kovasti moittii, ja toisaalta en ole kyllä kuullut heidän sanovan, että näin ei pitäisi sitten kuitenkaan tehdä. Tässä puhutaan myös esimerkiksi menonlisäyksestä: ”vastuuton menojenlisäys”. Minä toivoisin nyt, puhemies, että kun tällaisia vastalauseita kirjoitetaan, niin kokoomukselta tulisi selkeä linja, että saako koulutukseen, eläkkeisiin, pienen ihmisen toimeentuloon panostaa vai ei, [Puhemies koputtaa] sillä tämä teksti, mikä teillä on vastalauseessa, viittaisi juuri päinvastaiseen.

15.12 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä julkisesta taloudesta on riittävästi puhuttu, mutta minä haluaisin valtiovarainministeriltä kysyä kotitalouksien velkaantumisesta, sekin lienee jonkunmoinen ongelma. Jos mennään vähän yksityiskohtaisemmin yhtiölainoihin: Tällä hetkellä on aika helppoa ostaa asunto, kun yhtiölainat ovat jo yli 70 prosenttia useissa tapauksissa velattomasta myyntihinnasta. Se johtaa vähän harhaan, ja silloin ei enää rahoituslaitos pääse tutkimaan ihmisen todellista velan takaisinmaksukykyä. Ja mikä vielä ihmeellisempää, mitä itse en ymmärrä mitenkäänpäin: miten voi olla, että yhtäkkiä velka muuttuu vähennyskelpoiseksi tuloksi? Se koskee juuri näitä rahoitusvastikkeita, mitä taloyhtiöissä on. Sijoittajien ensimmäinen kysymys on, että tulouttaako taloyhtiö yhtiövastikkeen, mikä tarkoittaa sitä, että sijoittaja voi vähentää vuokratuloista velan lyhennyksen eli tämän rahoitusvastikkeen. Tämä on kyllä niin erikoinen, eli onko [Puhemies koputtaa] hallituksella näköpiirissä mitään, että te pohditte uudelleen tätä oikeudenmukaisuuskysymystä ja sitä, että mentäisiin normaaliin käytäntöön siinä, miten velkaa vähennetään?

15.13 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Antti Rinteen hallitus katsoo kauas, kun se vahvistaa merkittäväällä tavalla panostuksia tuottavuuden kasvun perustaan, kuten koulutukseen ja tutkimukseen, tuotekehitykseen, innovaatioihin ja tie- ynnä muihin infrastruktuuri-investointeihin. Työllisyysasteen nousu on hallitusohjelmassa keskeinen yksittäinen tulopohjaa vahvistava elementti. On erittäin tärkeää, että julkisen talouden suunnitelman pohjavire on elvyttävä. Ajoitus saattaa mennä ihan kohdalleen tällä kertaa.

Erittäin tärkeää on, ettei kustannuskilpailukykyä, joka on vaivalla saavutettu, nyt muunneta. Erittäin tärkeää on, että työmarkkinoilla on malttia. Tämä maltin tarve ei koske pelkästään palkkoja, vaan se koskee kaikkia tulonsaajia. Nyt joudutaan taas kysymään, onko maallamme malttia vaurastua.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

15.14 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden velkaantumisen on ehdottomasti saatava pysähtymään, kuten hallituksenkin tavoite on, ja työllisyys on tietenkin tähän avainkeino. Nyt hallituksen on kiinnitettävä erityistä huomiota sekä suomalaisnuorten että ikääntyneiden ja osatyökykyisten työttömien työllistymismahdollisuuksien edistämiseen, ja toivonkin, että työministeri Harakka ja koko hallitus tulevat nopeasti esiin uusien keinojen kanssa, jotta nämä kaikki mainitut ryhmät saadaan nopeasti työmarkkinoille. Aikaa ei ole lainkaan hukattavaksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat huolissaan siitä, mikä on suurten kasvu- ja kaupunkikeskusten ulkopuolisen Suomen väestö- ja työllisyyskehitys. Me vaadimme, että hallitus kohdistaa taloudelliset ja toiminnalliset panostuksensa tasapuolisesti koko maan alueelle siten, että koko Suomi voidaan pitää asumiskelpoisena, ja erityistä huolta me kannamme ja haluamme kiinnittää huomiota liikenteen ja asumisen hinnan jatkuvaan nousuun. Valitettavasti hallituksen toimet eivät ole vieneet [Puhemies koputtaa] kehitystä lainkaan oikeaan suuntaan.

15.16 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus toistelee tässä salissa mantran tavoin tällä kertaa edustaja Lepomäen suulla sitä, että hallituksen toimin työllisyys tulee laskemaan 5 000 työllisellä, ja vetoaa eduskunnan tietopalvelun laskelmiin. Eduskunnan tietopalvelu pahoittelee tämänkaltaista väärintulkintaa, ja toivonkin, että lopettaisitte itsenne nolaamisen, sillä eduskunnan tietopalvelu on laskenut ainoastaan verotuksen ja sosiaaliturvan vaikutuksen työllisyyteen, ei kaikkia työllisyysvaikutuksia. Kun huomioidaan koulutus, varhaiskasvatus, tutkimus, kehitystyö, paikallinen sopiminen, perhevapaiden uudistaminen ja kaikki ne lukemattomat työllisyystoimet, joita lähdetään tekemään, niin lopputulos on ehdottomasti positiivinen. Ja se, että te johdatte tahallanne harhaan tällä laskelmalla, ei anna hyvää kuvaa etenkin puhujasta itsestään.

15.17 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Meillä on toisaalta työttömyyttä, mutta myöskin varsin merkittävä kohtaanto-ongelma, joka tietenkin osittain helpottuu sillä, että tehdään nyt suuria panostuksia koulutukseen kaikilla tasoilla. Ryhmäpuheenvuorossamme nostimme esille työvoiman saatavuusharkinnan ja pohdimme, voisiko alueellisesti kokeilla sitä, että se poistettaisiin kokonaan ja katsottaisiin muutaman vuoden aikana, mitä seurauksia sillä olisi: mitä vaikutuksia sillä olisi nimenomaan tälle kohtaanto-ongelmalle ja yritysten työvoiman saatavuudelle.

15.17 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan kun tästä työllisyysasteesta puhutaan, niin julkisen talouden suunnitelmassa nimenomaan on huomioitu koko hallitusohjelma siltä osin, ja valitettavasti siihen 75 prosenttiin on matkaa. Tämä jää parhaimmillaankin 73,1:een, mikä lähtee siitä, että tämä nykyinen suhdannekehitys, toki taantuva ja hidastuva, pysyisi. Tilannehan voi olla aivan päinvastainen.

Edustaja Viitanen puhui siitä, että kokoomus ei haluaisi elvyttää. No, jospa katsotaan tätä kokonaisuutta. Ensimmäinen asia on se, että me vaihtoehtobudjetissa nimenomaan siirrämme tiettyjä koulutuspanoksia pysyviksi, koska meidän mielestämme on kohtuuton irtisanoa opettajia muutaman vuoden päästä. Tämän lisäksi me lisäämme myös pienituloisten eläkeläisten perusturva. Mutta me teemme aitoja investointeja. Kun me puhumme tulevaisuusinvestoinneista, niin ne ovat investointeja, ja tämän lisäksi me teemme vähem-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

män alijäämää kuin hallitus. Nyt kyse on julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyydestä, ja te heikennätte sitä 20 miljardilla.

15.18 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys koettelee ihmistä monin tavoin. Kysymys ei ole pelkästään toimeentulosta. Työ on paljon muutakin: se raamittaa elämää, luo sosiaalisia suhteita. Suomen työllisyysaste on vieläkin muita Pohjoismaita matalampi. Miksi meillä ei siis kokeiltais samoja reseptejä kuin muissa Pohjoismaissa? Meillä on työvoimapalveluissa jokaista työtöntä kohden vain murto-osa siitä henkilöstöstä, joka muissa Pohjoismaissa hyvällä menestyksellä auttaa työtöntä löytämään töitä.

Arvoisa puhemies! Me emme usko keppilinjaan työllisyyden hoidossa, kuten oppositiopuolue kokoomus edelleen näyttää tekevän. Tämä hallitus on laittamassa lisää resursseja koulutukseen ja kuntakokeilujen kautta tuomassa uusia toimintamalleja työllisyyspalveluihin. Vaikeimmin työllistyvien oikeutta työhön tuetaan laajentamalla palkkatuen käyttöä.

15.20 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on viennistä elävä talous. Hallitus ei tietenkään ole syyppää synkkeneviin näkyisiin vientialueellamme, mutta hallituksen tehtävä on erilaisin keinoin kompensoida heikkeneviä suhdanteita. Ikävä kyllä hallitus toimii tismalleen päinvastoin. Teollisuuden ja kuljetusalan kilpailukykyä heikennetään suuruudenhulluilla kansallisilla päästötavoitteilla. Tavallisen ihmisen ostovoimaa rapautetaan päätöksillä, jotka nostavat asumisen ja liikkumisen hintaa. Yksityinen kulutus kyllä kasvaa, mutta se perustuu velkaantumiseen. Toisaalta hallitus ei tee mitään pysyvien sosiaaliturvamenojen kasvun hillitsemiseksi. Sekä halpatyövoiman maahantuonti että niin sanottu humanitaarinen maahanmuutto heikentävät taloudellista huoltosuhdetta ja lisäävät menoja pysyvällä tavalla. Työllisyysasteen nousukaan ei itsessään auta, jos ihmiset eivät tule työllään toimeen tai jos palkan maksaa valtio palkkatuen muodossa. Vähemmän tuottavaa työtä, [Puhemies koputtaa] vähemmän verotuloja, lisää turhia menoja. Tällä tavalla ei tule hyvä.

15.21 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman tulopohjan keskeinen yksittäinen elementti on nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin. Tämän tavoitteen saavuttaminen on välttämätöntä, jotta julkisen talouden tasapainoa koskeva tavoite saavutetaan ja julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023.

Pitemmän ajan tavoitteena on hiilineutraalisuus vuonna 2035. Työllisyyden näkökulmasta meille keskustalaisille on ilmastonmuutoksen hillinnässä hyvin keskeistä vuoropuhelu eri tahojen kanssa mahdollisimman sektorikohtaisesti asioihin vaikuttamalla. Emme halua ajaa teollisuutta pois täältä vaan pitää Suomessa panostaen yritys- ja elinkeinoelämämyönteisiin ratkaisuihin. Täytyy muistaa, että ilmastonmuutos luo myös uutta työtä. Keskustalaiset haluavat edistää uuden teknologian tutkimuksen hyödyntämistä. Tässä onnistuessamme luomme parhaimmillaan myös vientituotteita, joilla autamme ilmastonmuutoksen torjunnassa muita maita [Puhemies koputtaa] ja luomme kasvua kotimaassa.

15.22 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asiantuntijat niin Suomessa kuin ulkomailla ovat syystäkin huolissaan taloutemme suunnasta. Siellä hämmöttää 3,6 miljardin alijäämä vuonna 23, eikä tässä vielä ole huomioitu sitä, mitä kaik-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kea tämä vaikea työmarkkinatilanne tuo tullessaan, millä tavalla se entisestään tulee meidän vientivetoisessa taloudessamme näkymään. Menot kasvavat tuloja nopeammin, ja niitä on lisätty erityisesti etupainotteisesti, ja silti meillä vanhustenhoito on retuperällä, silti meillä nuorisopsykiatrian puolella jonot sen kuin kasvavat, ja ratkaisuja ei näihin isoihin rakenteellisiin asioihin, kuten sote- tai sotu-uudistus, ole pöydällä vielä ollenkaan. Työllisyystoimet antavat odottaa vielä itseänsä.

Mutta, arvoisa valtiovarainministeri, olisin kuitenkin halunnut kysyä tästä kotitalouksien tilanteesta. Kansalaisia huolestuttaa tällä hetkellä erityisesti se, että omaisuuden arvo [Puhemies koputtaa] eri puolilla Suomea on tällä hetkellä hyvin erilaisessa, voisiko sanoa, trendissä, [Puhemies koputtaa] ja olisin kysynyt: onko hallitus huomionnut tätä millään tavalla, ja tuleeko kenties joitakin ratkaisuja siihen, että meillä haja-asutusalueilla ihmiset menettävät [Puhemies koputtaa] sen tärkeimmän investointinsa, [Puhemies: Aika!] minkä elämässään ovat tehneet, elikkä kotinsa arvon?

15.23 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä tavoite on tosiaan 75 prosentin työllisyystavoitteen toteutuminen, mutta on hyvä pitää mielessä toinenkin tärkeä 75 prosentin tavoite: Osaamisen ennakointifoorumin mukaan vuosina 2017—2035 tarvitaan 1,15 miljoonaa uutta työntekijää, joista yli puolet tarvitsee korkeakoulutuksen. Uusissa, syntyvissä työpaikoissa korkeasti koulutettujen tarpeen on arvioitu nousevan jopa 75 prosenttiin. Tässä siis toinen tärkeä 75 prosentin luku, joka on todella läheisesti linkittynyt meidän työllisyystavoitteeseemme. On hyvä, että hallitus panostaa koulutukseen. Tällä uralla olemme alussa ja ottaneet pieniä askeleita, ja on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että pääsemme todellakin näihin osaamistavoitteisiin, mitä kautta varmistamme sen, että työllisyystavoitteetkin toteutuvat.

Oli aika kylmää [Puhemies koputtaa] kyytiä tuo perussuomalaisten [Puhemies: Aika!] puheenvuoro niille opiskelijoille, jotka ovat [Puhemies koputtaa] kärsineet koulutusleikkauksista.

15.25 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen finanssipolitiikka on suorastaan oppikirjojen mukaisesti taloutta ja työllisyyttä tukevaa sekä kokonaiskysyntää ylläpitävää. Taloudellisen epävarmuuden ja alhaisten korkojen ympäristössä elvytystoimien ja investointien käynnistäminen on perusteltua. Emme halua toistaa aiemmin Suomessa nähtyjä virheitä, joissa liian kireäksi viritetty finanssipolitiikka on pahentanut ja pitkittänyt työttömyyttä, rapauttanut hyvinvointivaltiota ja heikentänyt talouden pitkän aikavälin kestävyyttä. Itse ainakin odotan elvyttäviä investointeja julkiseen liikenteeseen ja kohtuuhintaisten asuntojen tuotantomäärien kasvattamista lähivuosina.

15.25 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan paljon työllisyydestä ja miten työllisyys saadaan kuntoon ja työllisyysaste 75 prosenttiin ja että valtiontalous saadaan tasapainoon myöhemmin. Asia, mikä minua ihmetyttää, on se, että minä en ole kuullut minkään näköistä vastausta siihen, että jos nyt sattuisikin niin, että tätä työllisyyttä ei saataisi nousemaan 30 000:lla, niin mitä sitten tehdään. Minä haluaisin tietää, mitkä ovat ne suunnitelmat — aina pitää olla B-suunnitelma. Minä haluaisin tietää, mitkä ovat ne suunnitelmat — jatketaanko samaa lainanottoa? Koska aina saa sen vastauksen, että kyllä se työllisyys nousee. Mutta jos ei se nousekaan — pieni mahdollisuus on kuitenkin, ettei se nouse, ihan pieni.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

15.26 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallituksen toimintaa valtion ja kuntien velkaantumisen lopettamisen suhteen ei voi nyt tätä keskustelua kuunnellessa mitenkään pitää uskottavana. Hallituksella tuntuu olevan yhä pääpaino ulkomaisen halpatyövoiman tuonnissa, EU-byrokratian lisäämisessä ja ilmastovouhoutuksessa, samalla kun Suomen globaali kilpailijamaa Kiina sen sijaan saa lisätä päästöjään rajattomasti, koko ajan vaan lisätään. Kiina harjoittaa myös muuten erittäin aggressiivista talouspolitiikkaa, niin kuin olemme huomanneet. Suomen tulisi vastata itsenäisesti tähän talouspolitiikkaan ja tulisi panostaa viennin kilpailukykyyn. [Paavo Arhinmäki: Lähdetään kilpailemaan Kiinan kanssa!] — Juurikin niin, juurikin niin. Jopa Kiinan kanssa kannattaisi kilpailla, ellei halua markkinoiden sinne menevän, mutta ilmeisesti vasemmisto haluaa. — Kotimaan markkinoihin panostaminen onnistuisi [Puhemies koputtaa] kansan ostovoimaa lisäämällä. Tämä on myös ollut perussuomalaisten linja, mitä on täällä esitetty.

15.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset täällä jatkuvasti pitävät yllä myyttiä, että hallitus jotenkin houkuttelisi halpatyövoimaa Suomeen tai edistäisi halpatyövoiman käyttöä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on teidän ohjelmassa!] Niin kuin äskeisessäkin puheenvuorossa.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä hallitus on esimerkiksi puuttumassa alipalkkaukseen ja sanktioimassa sitä. Edustaja Tavio, te olitte eduskunnassa hallituksessa, te ette sitä tehneet. Niin arvoisat perussuomalaiset, mitä tulee halpatyövoiman käyttöön, niin haluan muistuttaa, että ne tahot, jotka EU:ssa vastustivat halpatyövoiman pelisääntöjen kuntoon laittamista, olivat Puola, Unkari, Latvia, Liettua ja Halla-aho.

15.28 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on nyt vasemmallalla muodostunut jonkinlaiseksi lempipuheenaiheeksi. Tänne lähetettyjen työntekijöiden direktiivin muutoksella ei ollut mitään vaikutusta Suomen lainsäädäntöön. Jos ajatellaan asia toisin päin: Tämä direktiivi uudistushan hyväksyttiin Euroopan parlamentissa. Onko se ratkaissut halpatyövoimaongelman Suomessa? Eikö täällä ole halpatyövoimaa tällä hetkellä?

15.29 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tässä on kysymys siitä, että te jatkuvasti, täysin perusteetta syytätte hallitusta halpatyövoiman tuonnista. Sille ei ole mitään katetta. Te ette ole osoittaneet yhtään todistetta. Mutta edustaja Halla-aho, siitä on mustaa valkoisella, että te olette vastustaneet halpatyövoiman kitkemistä, sille pelisääntöjä. Ja te olitte mukana rintamassa, jossa oli Puola, Latvia, Liettua ja Unkari — juuri ne maat, joista halpatyövoimaa lähtee. Ja tätä te ette pääse karkuun.

15.29 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! SDP, koko tämä teidän lähtökohtanne on hyvin harhaanjohtava, koska jos katsotaan nyt Postin kaltaisia tilanteita Suomessa, niin kyllä ne johtuvat nimenomaan siitä, että tänne maahan on sallittu valtava ulkomaalaisten maahantulo. [Välihuutoja] Esimerkiksi pääkaupunkiseudun varhaisjake-lussa on jo 98 prosenttia ulkomaalaisia työntekijöitä. Ja se, että te koko ajan lisäätte maahanmuuton määrää tai pyritte lisäämään sitä, te esimerkiksi nostatte pakolaiskiintiötä — he ovat kaikki ihmisiä, jotka nimenomaan suuntautuvat tälle kouluttamattomien halpatyövoimasektorille, koska he ovat kielitaidotonta ja kouluttamatonta työvoimaa sinänsä. Vaikka otettaisiinkin humanitäarisin perustein tänne ihmisiä, niin heidät kuitenkin halutaan töihin.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Tehän olette esittäneet hallitusohjelmassanne, että haluatte jopa laittomasti maassa olevat töihin. Eikö tämä ole halpatyövoimaa?

15.30 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen monesti kehunut täällä perussuomalaisia monissa keskusteluissa, mutta nyt valitettavasti näin ei ole. Miten te kehtaatte väittää, että meidän hallitusohjelmassa lukee, että tänne houkutel- laan halpatyövoimaa? [Vasemmalta: Kyllä te kehtaatte!] Näitä tuulesta temmattuja väittei- tä tulee koko ajan, kun ei ole muuta keskusteltavaa kuin tämä yksi lempiteemanne, niin kuin edustaja Harkimo täällä totesi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Korvat auki, Ovaska!] Suosittelen nyt keskustelemaan tästä eikä niistä asioista, mitä siellä hallitusohjelmassa tai hallituksen suunnitelmissa ei lue.

15.31 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän julkisen ta- louden kokonaisuuteen liittyen edustaja Järvinen esitti täällä aika vakavan syytöksen, että tämä vakava asia, eli se, että Lintilän talousarvioesitys vähentää työllisyyttä 5 000:lla, ei olisikaan paikkansapitävä, kun otetaan huomioon muutkin kuin vero- ja tulonsiirtomuu- tokset.

No, mitä ne muut ovat? Ne ovat menomuutoksia koulutukseen, infrastruktuuriin, van- hustenhoivaan, joissa kaikissa me teemme selvästi tuntuvammat parannukset. Meillä tulee tuntuvammat parannukset pysyvästi koulutukseen, me emme ole irtisanomassa kolmen vuoden päästä opettajia vaan palkkaamme heidät pysyvästi, me laitamme 3 miljardia inf- rastruktuuriin hallituksen 40 miljoonan sijaan ja niin edelleen. Jos nämä laskettaisiin mu- kaan, [Paavo Arhinmäki: Ensi vuonna 3 miljardia!] niin kokoomuksen työllisyysvaikutuk- set olisivat suhteessa valtion budjettiin selvästi suurempia kuin mitä nyt tämän tietopalve- lun laskelmissa.

Edustaja Heinäluomalle: toivottavasti äänestätte meidän talousarvioaloitteen puolesta, jossa me kaksinkertaistamme TE-toimistojen haastatteluihin varatun määrärahalisäyksen. [Välihuuto] Olen aivan samaa mieltä, että työvoimapalveluihin tarvitaan lisää resursseja, [Puhemies koputtaa] mutta hallitus ei ole sitä tekemässä. Eikä se muuten ole Ruotsissa ja Tanskassa suinkaan ollut syy jättää kannustinloukkuja purkamatta, [Puhemies: Aika!] ne pitää purkaa myös, jos aiomme pelastaa hyvinvointivaltion.

15.32 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole sel- laista teemaa tai aihetta, jota perussuomalaiset eivät yrittäisi kääntää maahanmuuttoon, koska teillä ei ole mitään näkemyksiä, mitään sisältöä tai osaamista mistään teemasta. Ehkä teitä hävetti teidän oma ryhmäpuheenvuoronne, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuo- malaisten ryhmästä] jossa te vaaditte samaan aikaan julkisen sektorin leikkaamista [Leena Meri: Tuo on törkeää puhetta!] ja julkiselle sektorille lisää palveluita, lisää työntekijöitä ja korkeampia palkkoja. Tämä on täysin mahdoton yhtälö. Te vaaditte, että Suomi kilpailee Kiinan kanssa. Millä me kilpailisimme? [Leena Meren välihuuto] Juuri sitä halpatyövoi- maako te haluatte Suomeen, jota väitätte vastustavanne? Sehän se Kiinan kilpailuvaltti on, matalat palkat.

Arvoisa puhemies! Nyt pitää katsoa eteenpäin. Millä Suomi pärjää, millä pystymme maksamaan korkeampia palkkoja? Se on osaaminen, ja siihen nimenomaan hallitus panos- ta. Osaamiseen, koulutukseen, siihen, että jatkossa Suomella on entistä tuottavampia töi- tä. Me emme halua toimia niin kuin edustaja Tavio toimi hallituksessa ja hyväksyi mainit-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

semanne Postin varhaisjakelun [Puhemies koputtaa] työehtosopimusten halpuuttamisen, kun te olitte, Perussuomalaiset, hallituspuolue. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei! — Välihuutoja]

15.34 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta hallitus saavu... [Hälinää] Anteeksi, saisiko puheenvuoron?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Östmanilla puheenvuoro.

Jotta hallitus saavuttaisi työllisyystavoitteensa, tarvitaan paljon erilaisia toimenpiteitä ja keinoja, mutta juuri tällä hetkellä työmarkkinat ovat kaaoksessa. Postilakon ohella uusia lakkoja puhkeaa juuri, kun talous on jo muutenkin erittäin heikolla pohjalla, ja tämä heikentää talouden näkymiä entisestään. Kaaosta on seurannut, kun kansanrintamahallitus on työmarkkinaratkaisuihin puuttamalla antanut henkisen ja välillisen tukensa vaatimuksille, jotka ovat työllisyyden, viennin kilpailukyvyyn ja suomalaisten hyvinvoinnin kannalta tuhoisia.

Nyt tarvitaan Suomeen ryhtiliikettä. Tarvitaan jäykän työmarkkinajärjestelmän sijaan enemmän paikallista sopimista ja joustoja ja tarvitaan KD:n esittämä malli kannustavasta perusturvasta.

15.35 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu tarjoaa myös mahdollisuuden ruotia opposition vastalauseita, ja neidän ovat kiitettävän pitkiä täällä. Täällä ei ole vielä puututtu siihen, että perussuomalaisten vaatimukset ja tavoitteet ovat kovin maailmoja syleileviä. Heti tuossa vastalauseen alussa edellytetään, että ”eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiä uudistetaan niin, että huono-osaisuus ja syrjäytyminen poistuu ja Suomi nousee digitalisaation, turvallisuuden sekä sosiaalisen ja sivistyksellisen tason kärkimaaksi maailmassa”. [Toimi Kankaanniemi: Vastustatteko te sitä?] Ja edelleen yhdessä kohdassa on, että hallitus ”lisää panostuksia koulutukseen, tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin sekä aineettomiin investointeihin maan eri osat huomioon ottaen”. Ihan hienoja tavoitteita. No, sitten siellä loppupäässä, kohdassa 28, perussuomalaiset vaativat, että hallitus luopuu oppivelvollisuuden jatkamisesta. Mutta se on keskeinen keino, millä Suomen tuleva kasvu, osaamisen kehittäminen, pystytään turvaamaan. [Toimi Kankaanniemi: Asiantuntijat ovat eri mieltä!] Näin isossa asiassa teillä on täysin ristiriitaiset kannat.

Samoin ilmastonihilismissä teillä tullaan nyt tähän linjaan, että niin kuin mammutit varautuivat jääkauden tuloon sillä, että [Puhemies koputtaa] jäivät jääräpäisesti paikoilleen, niin teidän vastauksenne ilmaston lämpenemiseen on se, että ei tehdä mitään. [Leena Meri: Ei pidä paikkaansa!]

15.36 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisiko sopia, että täällä ei puhuta halpatyövoimasta? Kyse on pääasiassa ihmisistä, jotka tulevat tänne tekemään työtä ja rakentamaan parempaa tulevaisuutta itselleen ja läheisilleen. [Ville Tavio: Saako puhua kuitenkin?] Jos kyse on väärinkäytöksistä, puututaan niihin ja käsitellään ihmiset ihmisinä.

Mitä tulee edustaja Lohikosken ja edustaja Heinäluoman sanomisiin, niin jos puhutaan keppilinjasta, olisi kohtuullista myöntää, että viime hallituskaudella lisättiin 140 000 työ-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

paikkaa tähän maahan [Anneli Kiljusen välihuuto] ja köyhyys väheni — köyhyys väheni, ystävät hyvät.

Edustaja Lohikoski puhui myös tästä, että hallituksen talouspolitiikka olisi oppikirjan mukaista. Haluaisin nähdä sen oppikirjan, sillä kun luemme kaikkia nyt julkisesti saatavilla olevia valiokuntaan tulleita asiantuntija-arvioita, niin pääasiassa tuomio on täysin tyrmäävä tälle vastasykliselle politiikalle, jota juuri teette.

Ministeri Lintilältä kysyisin: [Puhemies koputtaa] Puhuitte sote-uudistuksesta — mikä on tämän hallituksen arvio siitä, mikä on sen vaikutus julkiseen talouteen? Sillä meidän emme ole nähneet minkäänlaista säästöarviota suhteessa tähän uudistukseen.

15.37 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rinteen hallitus tekee kestäväää, oikeudenmukaista ja ihmisläheistä politiikkaa, joka on täysin vastakaista kuin edellisellä kaudella. Tämä hallitus huolehtii myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä aivan päinvastoin kuin viime kaudella kokoomus, josta hallituksen valtiovarainministeri oli. Rinteen hallitus tuo siis ihmisille uskoa tulevaisuuteen, suunta on muuttunut. Aivan kuten kokoomus totesi, kokoomuksen suunta on aivan erilainen kuin hallituksen. Olen täysin samaa mieltä tästä asiasta. [Kimmo Kiljunen: Ehdottomasti erilainen suunta!]

Kokoomus leikkaisi siis edelleen noin 600 miljoonaa euroa kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, sosiaaliturvan varassa olevilta ihmisiltä. Se leikkaisi myös tulevilta eläkkeensaajilta, ja tätä kautta kokoomus ajaisi ihmisiä entistä enemmän toimeentulotuen piiriin, ja myös toimeentulotuen piirissä olevilta ihmisiltä kokoomus on valmis leikkaamaan. Te ajaisitte ihmiset todella vaikeisiin elämäntilanteisiin, joissa heidän olisi todella vaikea päästä rakentamaan itselleen parempaa tulevaisuutta. [Puhemies koputtaa] Minun on todella vaikea ymmärtää tätä [Kimmo Kiljunen: Kylmää kyytiä kokoomukselta!] edustaja Lepomäen äskeistä puheenvuoroa.

15.39 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit puhuivat ryhmäpuheessaan työllisyyspolitiikasta, että se on kuin maraton. Se on totta, mutta kannattaa paukusta lähteä oikeaan suuntaan, ei väärään suuntaan, ja tämä hallitus lähtee tällä kertaa valitettavasti väärään suuntaan. Tätä ovat kritisoineet niin EU, IMF kuin talouspoliittinen arviointineuvosto ja niin edelleen. Te olette puhuneet siitä, että haluatte tällä hallituskaudella panostaa paljon tutkittuun tietoon. Suomen Pankki toteaa seuraavaa: ”Tutkimustieto viittaa siihen, että työllisyyttä on mahdollista nostaa muun muassa porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa, poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät eli työttömyysputki ja uudistamalla perhevapaaajrjestelmä työllisyyttä tukevalla tavalla.” Nämä kaikki keinot löytyvät muuten kokoomuksenkin vaihtoehtobudjetista. Jos te ette meitä usko, niin uskokaa asiantuntijoita.

15.40 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Panostaminen ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin on sekä inhimillisesti että taloudellisesti järkevää. Tämä koskee myös mielenterveysongelmien ehkäisemistä. Ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa, että riittävän aikaiset panostukset maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin muun muassa pienempinä hoitokustannuksina, vähempinä koulunkäynnin keskeytyksinä, suurempina työllisyyslukuina ja ennen kaikkea kansalaisten parempana hyvinvointina.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Svenska riksdagsgruppen har efterlyst ett nationellt program för mental hälsa. Förebyggande satsningar betalar sig alltid tillbaka, och arbetet börjar redan från barnrådgivningen och daghemmen och från skolornas antimobbningsprogram och fungerande elevvårdssystem och -team. Regeringsprogrammet innehåller åtgärder för att förbättra den mentala hälsan, och här finns en inbesparingspotential på 11 miljarder euro. Räcker de här åtgärderna som står i programmet till?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten annetaan ministerille vastauspuheenvuoro. Riittääkö 3 minuuttia?

15.41 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! — Pysin siihen, että se riittää, ja luotan siihen, että te suuressa viisaudessaanne annatte ehkä uuden puheenvuoron sitten vielä myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Käyn nopeasti läpi.

Ensinnäkin edustaja Eestilä: Kotitalouksien ylivelkaantumisen työryhmä antoi syksyllä oman työnsä minulle, ja se on ollut, tai on nyt, lausuntokierroksella. Kannustan teitä kaikkia — se on avoimesti lausuttavissa — ottamaan siihen kantaa. Se on äärettömän tärkeää. Tämä on äärettömän tärkeä kysymys.

Viittasitte yhtiölainojen vähennyskelpoisuuteen: Se selvitetään ensi vuoden aikana. Meillä on hallitusohjelmassa selkeä kirjaus. Mutta kyllä nämä yhtiölainat ovat nousemassa — muistaakseni noin 14 prosenttia kaikista lainoista on yhtiölainoja, puhutaan verrattain suuresta summasta.

Edustaja Saviolle: kyllä hallituksella on siinä hyvin selkeä kanta ja linja — koko Suomi asuttuna, mahdollisuus asua ja yrittää koko Suomessa.

Edustaja Halla-aholle: tässä budjetissa ensi vuodelle on kasvua tukeva viritys, ja tästähän IMF antoi kommentit, että he pitivät sitä oikein mitoitettuna, ja nyt puhutaan nimenomaan ensi vuoden budjetista.

No sitten edustaja Essayah nosti esille erittäin tärkeän asian eli tämän omaisuuksien arvon — äärettömän tärkeä asia, siitä on hyvä käydä keskustelua. Se liittyy erittäin moneen asiaan: velkaantumiseen, työvoiman liikkumiseen, kiinteistöverotukseen ja niin edelleen. Tämä on asia, josta varmasti tulee käydä keskustelua, ja sitä tulee pitää esillä. Ja varmasti tullaan tuolla valtiovarainministeriön puolella käymään vielä läpi, onko jotain erityisiä toimia, joita pitäisi käydä. Täytyy kyllä sanoa puheenvuoronne alusta, että siitä ei puuttunut kuin ne klassiset heinäsiirkkalaumat, että mitä kaikkea pahaa tämä hallitus oli kuudessa kuukaudessa saanut aikaiseksi. [Sari Essayahin välihuuto]

Edustaja Harkimo kysyi, että mitäs sitten, jos työllisyystavoitteet eivät toteudu. Siellä on hyvin selkeä kirjaus hallitusohjelmassa, että hallitus sitoutuu tarkastelemaan hallitusohjelman toimenpiteitä uudelleen, mikäli niitten toteuttaminen vaarantaisi talouspoliittiset tavoitteet. Se on hyvin selkeästi hallitusohjelmaan kirjattu. Jokainen voi sen sieltä käydä tarkistamassa. [Sami Savio: Onko pääministerivaalit?]

Sitten, edustaja Lepomäki, siihen soteen: eksaktia summaa taidettiin viime kaudella merkitä, mutta tavoite on ihan sama eli sen kustannuspaineen hillitseminen. [Sanni Grahn-Laasonen: Onko näin?] Mehän emme sanoneet viime kaudellakaan, että se leikkaa kuluja vaan että se vähentää sitä kustannuspainetta. Ja kyllä meillä sama tavoite on: sen kustannuspaineen hillitseminen, nousupaineen helpottaminen, ihan kuin viime kaudellakin, ja sen takia tämä sote-työ on äärettömän tärkeää.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan debattia.

15.44 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Velkaantumisen taittaminen ja talouden kohentaminen ovat tämän vaalikauden avainkysymyksiä, ja siinä on tuo työpaikkojen luominen keskeisessä asemassa. Hallitus on lähtenyt tässä ripeästi käyntiin. Palkkatukea lisätään, yrittäjillä ensimmäisen työntekijän työllistämisen kynnystä madalloitetaan ja kohtaanto-ongelmaa pyritään ratkaisemaan.

Tämä, että saadaan talouteen vähän välyksiä, vauhdittaa sekä uudistuksia että tulevaisuusinvestointeja. Oppivelvollisuusikää pystytään pidentämään, vanhustenhoidon hoitajamitoitus vihdoin toteutuu, ja tulevaisuuden sote-keskuksia viedään eteenpäin.

Tuo oppivelvollisuusiän pidentämisen vastustaminen on kyllä käsittämätön asia. Ei tänä päivänä enää työllisty peruskoulutasolla — tästä yhteiskunnasta ovat poistuneet semmoiset työt, jotka ovat hanttimiehen tai -tytön hommia — vaan meidän nuorille tarvitaan toisen asteen koulutus, joko lukio tai ammatillinen koulutus vähintään.

15.45 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Lintilä viittasi juuri hallituksen kasvua tukevaan viritykseen, ja kyllä vain, se tukee velan kasvua, se tukee ongelmien kasvua, meidän kulujemme kasvua. Täällä puhutaan tiedolla ja järjellä johtamisesta, ja on käsittämätöntä, että te edes kuvittelette, että ilmastojohtajuus ja vapaa maahanmuutto tasapainottaisivat meidän talouttamme.

Sitten tässä koko salissa kaikki muut puolueet paitsi Perussuomalaiset ovat lähteneet tällaiseen hillittömään hiilidioksidijahtiin, joka tulee älyttömän kalliiksi. Oletteko te tietoisia siitä, että vaikka EU ja koko USA lopettaisivat lentämisen, lopettaisivat autolla ajon ja kaikki ryhtyisivät vegaaneiksi, niin tällä ei olisi kuin marginaalinen merkitys tässä ilmastomuutosvastustelussa?

Tämä velkataakan lisääminen tapahtuu myös pakottamalla näihin ilmastoinvestointeihin. Te pakotatte siis uuteen teknologiaan, sen käyttöönottoon, jopa epävarman ja keskenraisen käyttöönottoon, normaalia investointisykliä nopeammin. Tässä lisääntyy [Puhemies koputtaa] yksityisten, valtion, yritysten, kaikkien velka. Tämä on talouden kannalta katastrofaalista.

15.46 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nimenomaan luonnonvarat ovat se keskeinen talouskasvun lähde, kun puhutaan yrittäjyydestä, työllisyydestä. Se tuo sen pohjan meille metsäteollisuuden puolella. Metsäteollisuudessa pystytään niitä investointeja tukemalla ja edistämällä saamaan korkeasti jalostettuja tuotteita, esimerkiksi muovin korvikkeita, kankaan korvikkeita, polttoaineita ja niin edelleen, tietysti myöskin uusiutuvaa energiaa, joka vahvasti liittyy sinne metsäsektorille. Nämä molemmat luovat työtä ja talouskasvua vahvasti.

Toinen on suomalainen ruuantuotanto. Kun pidetään se vahvana, ennustettavana, investoidaan sinne, niin meillä on hyvin paljon valttikortteja käsissämme.

Ja kun puhutaan ilmastopolitiikasta, ilmastojohtajuudesta, niin me näemme sen nimenomaan niitten investointien kautta, joita me pystymme myöskin viemään sitä teknologiaa myymällä niihin maihin, jotka saastuttavat. Tätä kautta me pystymme meidän omaa vientiteollisuuttamme ja meidän talouttamme pitkällä aikavälillä parantamaan.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

15.47 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun suomalaisilta kysyy, niin hallituksella on kasvava uskottavuusongelma paitsi akuutisti valtion omistajaohjauksen hoitamisessa myös laajemmin Suomen talouden hoitamisessa. Ja kun meillä oli valiokunnassa mahdollisuus kuulla asiantuntijoita eri sektoreilta, palaute hallituksen työllisyystoimien puutteesta nimenomaan oli aivan tyrmäävää.

Haluankin kysyä — jos te ette usko oppositiota ja ota meidän vaihtoehtojamme vakavasti — kuinka on mahdollista, että hallitus, joka kertoo luottavansa asiantuntijoihin ja tutkittuun tietoon, ohittaa täysin sekä kansainväliset arvioitsijat IMF:stä Euroopan komissioon että kotimaiset, esimerkiksi Suomen Pankin ja talouspolitiikan arviointineuvoston?

Onneksi tälle hallituksen politiikalle on kuitenkin vaihtoehtoja. Esimerkiksi kokoomuksen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetissa ensi vuodelle esitetään enemmän resursseja, rahaa koulutukseen ja kestävämmiin, pysyvämmiin, kuin mitä hallitus tekee. Lisäksi se on ympäristövastuullisempi, nojaa [Puhemies koputtaa] uusiin puhtaisiin teknologioihin ja panostaa myöskin hoivaan enemmän kuin hallitus tekee, joten toivon, että tämä ainakin [Puhemies koputtaa] hallituspuolueissa otettaisiin sillä tavalla vakavasti, että tähän [Puhemies: Aika!] meidän vaihtoehtoomme tutustuttaisiin huolella.

15.49 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä perussuomalaisten piiristä tulee taas vähättelyä ilmastopolitiikkaa, hallituksen ilmastotoimia kohtaan ja niiden tarvetta kohtaan. [Jani Mäkelän välihuuto]

On erikoista ensin samassa puheenvuorossa puhua tietopohjaisesta päätöksenteosta ja sen jälkeen unohtaa täysin tiedeyhteisön hyvin yksiselitteinen viesti siitä, että mitään business as usualia ei ole. Joko me onnistumme saamaan globaalisti päätöt jyrkkään laskuun tai sitten me kohtaamme muutoksen valtavat ja koko ajan pahemmalta kuulostavat seuraukset ja vaikutukset.

On erikoista, että sen sijaan, että tässä voitaisiin etsiä ratkaisuja, sieltä kuulostaa tulevan sitä viestiä, että te haluatte ylläpitää Suomen riippuvuutta ulkomaisesta fossiilienergiasta ja estää sen, että Suomi voisi olla millään tavalla voittaja tämän tyyppisessä globaalissa, välttämättömässä murroksessa.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän, että vähemmän ilmastopaneelin sihteeristöjä, niin huomauttaisin [Puhemies: Aika!] edustaja Ranteelle, että siellä on kaksi ihmistä töissä tällä hetkellä. Toivoisin, että täällä keskityttäisiin ihan niin kuin oikean mittakaavan asioihin.

15.50 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä ihan pakko vastata, että meillä on ihan rakenteellinen ero tässä. Me hyväksymme ilmastomuutoksen. Me haluamme, että sen työn tekevät ne, jotka siihen pystyvät vaikuttamaan. Jos te haluatte tiedeyhteisön julkaisuja, katsokaa — Kiina, Intia, Yhdysvallat saastuttavat eniten maailmassa. Miksi Suomi ei EU:n puheenjohtajana ota todellista johtajuutta EU:ssa? Meillä on kunnianhimo suomalaisiin ihmisiin ja meidän kurjistamiseemme, vaikka meidän vaikutuksemme on promilleluokkaa. Miksei esimerkiksi pääministeri Rinne mene EU:hun ja sano: ”Ilmastotullit nyt ulkopuolisille maille! Siellä saastutetaan liikaa, käytetään lapsityövoimaa. Se ei käy EU:lle.”

Meillä on aivan erilainen lähtökohta tähän. Me ajattelemme sen asian niin, että se pitää tehdä siellä, missä se vaikuttaa. Vaikka me panisimme tänään Suomen kiinni, sillä ei ole mitään merkitystä, jos nämä saastuttavat maat eivät tee omaa osuuttaan. Ja te olitte aivan

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

oikeassa siinä, että globaalisti — mutta kun meidän toimmme eivät ole globaaleja, vaan ne kohdistuvat suomalaisiin. Siinä on se ero.

15.51 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan suoraan tähän edustaja Meren erikoiseen argumenttiin: [Leena Meri: Hyvä!] ”Me hyväksymme ilmastomuutoksen.” Ymmärrätekö te, mitä te hyväksytte? Jos otatte jääkauden, korkeimman ja matalimman lämpötilan eron maapallon keskimääräisessä lämpötilassa, se on 3 astetta, se on 3 astetta. Tällä mittakaavalla me puhumme, eli kun menemme vuosisadan loppuun, niin jos siellä on 1,5 asteen muutos, se on järjestyttävän suuri koko maailman kannalta, koko maapallomme elinvoiman kannalta. Suomen kannaltahan se on jo 3 asteen muutos automaattisesti.

Ja kun te vetoatte siihen, että me panemme suomalaiset maksamaan tähän osallistumisen, pitäisi vaatia Kiinalta, pitäisi vaatia Yhdysvalloilta ja suurilta mailta. Niin pitääkin vaatia, [Leena Meri: No miksei vaadita?] mutta te ette voi vaatia Kiinalta ja Yhdysvalloilta, jos me emme itse täytä niitä velvoitteita, joita Kioton sopimus meille asettaa. Se antaa meille pohjaa vaatia sitten näiltä suuremmilta toimijoilta.

15.52 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Kiljunen unohtaa sen, että Suomihan on yksi maailman eniten näille asioille tehneistä valtioista. Me olemme samaa mieltä siitä, mistä esimerkiksi moni edustaja täällä on puhunut, että kehitetään hyviä teknologioita ynnä muuta, joita voidaan viedä maailmalle, mutta sanoitte, että minun puheenvuoroni oli erikoinen. No, se on teidän näkemyksenne. Minun mielestäni on erittäin järkevää edellyttää siltä toimia, joka siihen voi vaikuttaa. Esimerkiksi Suomen puheenjohtajuuskausi on mennyt siihen, että me vouhotamme ilmastojohtajuutta Suomessa ja suomalaisten kukkaroilla, kun täällä on muutenkin tiukkaa, emmekä mene sinne vaatimaan. Me olemme esimerkiksi suostuneet aivan älyttömään taakanjakoon EU:ssa. Saastuttajamaat saavat saastuttaa edelleen, ja Suomi vähentää. Onko se teistä oikeudenmukaista? Minun mielestäni se ei ole oikeudenmukaista maksattaa suomalaisilla, hyvin toimineilla se, mitä muut maat ovat tehneet. Kyllä meidän pitää vaatia, että saastuttajat hoitavat oman osuutensa. Emme me edes pysty hoitamaan sitä, vaikka haluaisimme.

15.53 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Perussuomalaiset puhuvat teollisuutemme kilpailukyvystä. Kuunnelkaa teollisuuttamme, kuunnelkaa yrityksiämme. Ei ole sattuma, että Climate Leadership Council on täynnä suomalaisia yrityksiä, jotka toivovat meiltä näitä tekoja, että piirretään tiekartta, näytetään, missä maali seisoo, ja ohjaamme toimintaamme sen mukaan. He ymmärtävät, että cleantech on varmuudella kasvava ala. He ymmärtävät, että jos me olemme etunenässä, me luomme silloin kotimarkkinat, joilla voi vahvistua, minkä kautta voi sitten ponnistaa vientiin.

Mitä tulee suomalaisten päästöihin, ne ovat per capita kaksinkertaiset suhteessa ruotsalaisten päästöihin. Emme me ole edes Euroopan tasolla mikään mallimaa. Kyllä meilläkin on parannettavaa, mutta ihan niin kuin edustaja Kiljunen sanoi, ellemme me tee mitään, niin meidän on ihan turha vaatia mitään kiinalaisilta, intialaisilta, Afrikalta. Meidän pitää myöskin näyttää [Puhemies koputtaa] esimerkkiä, ja osana Eurooppaa, osana EU:ta meillä on siihen [Puhemies: Aika!] mahdollisuus.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

15.54 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kollegat vasemmalta laidalta ovat tehneet kaikkensa, jotta he voisivat syyttää kokoomusta sen sijaan, että he esittäisivät omia rakentavia ehdotuksiaan. [Kimmo Kiljunen: Hallitus on esittänyt!]

Rouva puhemies! Haluan todeta, että taannoin Rauman kaupunginvaltuuston kokouksen jälkeen istuin muutaman SDP:n kaupunginvaltuutetun kanssa alas. Totesimme yhdessä, että on suuri suru suomalaiselle yhteiskunnalle, että lipposlaiset demarit ovat loppumassa kesken. [Eduskunnasta: Kyllä!] Kun kuuntelen tätä keskustelua siitä, että nämä ehdotukset puuttuvat, tulevaisuuskatsanto puuttuu täysin, niin en voi kuin todeta, että näin se tosiaan taitaa olla, kyllä Lipposen aikaa tulee todella, todella ikävä.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä tosiaan hallitus on nostanut esille meidän vaihtoehtomme, se on hyvä asia. 60 000 ihmistä pääsee töihin. Hallituksen tulos: miinus 5 000 työllistä ensi vuonna. Kysyn valtiovarainministeri Lintilältä: kun useat kv-tahot ovat esittäneet kovaa kritiikkiä hallitukselle, niin mihin toimiin nyt ryhdytte [Puhemies koputtaa], jotta hallituksen talouspolitiikkaa korjataan?

15.56 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lipposen aika on mennyt jo varmaan parikymmentä vuotta sitten [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja sen huomaa!] täällä julkisessa taloudessa, ja täällä käy nyt erilainen tuuli.

Täällä on työllisyyden parantaminen nostettu hyvinkin monessa puheenvuorossa esille, ja varmasti näin on hyvä ja kaikilla on sama tavoite, mutta se vaatii ensin koulutusta, osaamista, ja tämä Rinteen hallitus panostaa siihen hyvin merkittävästi. Ja myös se täytyy ottaa huomioon, että väyläinvestoinneillakin, elikkä julkisilla investoinneilla, on työllisyysvaikutusta. Väylät ovat elinkeinoelämän verisuonisto, ja niitä kun parannetaan — niin kuin täälläkin on puhuttu jo hyvin monessa puheenvuorossa, Suomi on vientivetoinen maa — niin se parantaa Suomen vetovoimaa ja työllisyyttä sitä kautta. Elikkä täytyy katsoa pitkän linjan kautta, mitkä toimet ovat siis vaikuttavia — kaikki yleensä vaikuttavat.

15.57 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minunkin täytyy sanoa, että minulla on siinä mielessä ikävä Paavo Lipposta, että hän aikanaan sanoi, että Itä-Suomi alkaa Pasilasta. Minusta tämä on hyvä kannanotto myös tähän itäratakeskusteluun — tässä tuen häntä kovasti.

Haluaisin sanoa tästä kuntataloudesta ja sotesta, koska se on aivan ydintä tämän julkisen talouden kannalta, että ensinnäkin meidän kuntien menoista 47 prosenttia — lähes 70 prosenttia, jokaisen kunnan menoista, on sote-menoja, ja se kertoo sen, miten tärkeä asia on, että me saamme sote-uudistuksen tehtyä, jotta kunnat voivat keskittyä sitten niillä resursseilla, mitä heillä on, muun muassa siihen, miten omaa kuntaa kehitetään. Minä pidän sote-uudistusta ja vakaata kuntapolitiikkaa tärkeimpinä asioina lähivuosien kannalta, ja haluaisin kysyä itse asiassa perussuomalaisilta: Mikä on teidän kuntapolitiikkanne linja ja mitä te ajattelette sote-uudistuksesta, pystyttekö tukemaan sitä? Toivon kyllä hartaasti, että te pystytte tukemaan hallitusta tässä tulevassa sote-uudistuksessa.

15.58 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, edustaja Vehviläinen, kyllä sote näyttölee suurta osaa tulevaisuudessa ja tällä hallituskaudella, ja olisikin erittäin tärkeää ja merkittävää, että meille kerrottaisiin, mitä on tulossa.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Kysyitte kuntapolitiikan linjasta. Olen erittäin huolissani. Lokakuussa saimme tiedot, että 30 kunnassa on yt-neuvottelut, joissa hoiva-alan henkilöstöä laitetaan pihalle. Tämä on aivan käsittämätöntä. Nimittäin kun te olette tuomassa hoitotakuuta, joka lisää hoitohenkilöstön määrää, ja on tulossa hoitajamitoitus, hoitajia tarvitaan, niin täysin ristiriitainen viesti annetaan sieltä kunnista: ihmisiä laitetaan pihalle. Ja se huolestuttaa, onko tulossa työvoimaa mahdollisesti ulkomailta, matalapalkattua työvoimaa hoitoalalle. Tämä olisi erittäin huolestuttavaa.

Mitä sote on tuomassa? Tekin, ministeri, otitte puheenvuorossanne esiin, että siinä katsotaan, mikä on rahoituksen tilanne, muutetaanko sitä. Se rahoituspohja on ollut täysin riittämätön, ja minä luulen, että rahoitukseen tämä sotekin tiivistyy tulevaisuudessa. Mitä vastaatte, mitä tuotte meille?

15.59 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä käydyissä keskusteluissa välillä syytetään nykyistä hallitusta, välillä edellistä, kun pitäisi varmasti katsoa yhteistä kokonais kuvaa, mitä voimme tehdä tämän päivän ja tulevaisuuden eteen.

Jaan myöskin edustaja Vehviläisen huolen näistä kunnista. Siis kuntien taloudethan eriytyvät. Osalla toki menee ihan hyvin, mutta monissa kunnissa talous vaikeutuu entisestään, useistakin eri syistä. Ensi vuodelle ennakoitua pienempi määrä kuntia nosti kunnallisveroaan. Enemmän se kuitenkin kertoo siitä, että useimmilla kunnilla kunnallisvero on jo tapissa. [Leena Meri: On se!]

Ja olen samaa mieltä siitä, että liian pitkään vellonut sote-uudistus on tehnyt kuntien tulevaisuudennäkymistä varsin sumuisat. Keskustelu kuntakentän kehittämisestä ei kuitenkaan saisi rajoittua pelkkään sote-uudistukseen. On tärkeää puhua myös kuntien muista tehtävistä, kuten yhdenvertaisesta perusopetuksen turvaamisesta, kuntien elinvoiman [Puhemies koputtaa] ja asukkaiden terveyden edistämisestä tai kansalaisyhteiskunnan roolista hyvinvoinnin [Puhemies koputtaa] edistäjänä.

16.00 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan ikään kuin ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden työehtojen polkeminen olisi jokin automatio, ikään kuin valtaosa suomalaista työnantajista ei tahtoisi pitää kiinni reiluista työehtoista. Näin ei toki ole. Työehtojen polkemisesta ei pidä ikinä syyttää työntekijää, ja valtaosa suomalaista yrittäjistä ja työnantajista toimii tässä täysin vastuullisesti. On meidän lainsäätäjien tehtävä varmistaa, että ne harvat, jotka eivät toimi vastuullisesti, päätyvät siten vastuuseen näistä rیمانalituksista ja sääntöjen kiertämisistä, ja sen tähden vahva ammattiyhdistysliike ja vahva lainsäädäntö ovat työntekijän paras turva. Sen takia tämä hallitus puuttuu alipalkkaukseen ja nimenomaan niihin uusiin tilanteisiin, joissa ihmisiä siirretään väkisin työntekijäasemasta yrittäjyyteen, jolloin ei ole enää turvaa sairauden tai muiden mahdollisten haasteiden varalta, ei ole enää turvaa eläkepäiville. Nimenomaan näihin uusiin syrjiviin ilmiöihin puuttuminen on tämän hallituksen kärkilistalla. Nyt olisin kiinnostunut kuulemaan, [Puhemies koputtaa] mitä muut tekevät työntekijöiden aseman turvaamiseksi ja syrjintään puuttumiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, otetaan vielä pari debattipuheenvuoroa ja sen jälkeen ministeri Lintilä, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

16.02 **Hussein al-Taeed** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haikeaa on tänään käydä debattia, kun yksi tovereista on menehtynyt.

Tässä on ollut jonkin verran keskustelua siitä vastakkainasettelusta, että ilmastonmuutoksen torppaaminen olisi kansalaisilta ja suomalaisilta pois. Todellisuudessa, jos katsoo kokonaisuutta, niin tämä hallitusohjelmahan pyrkii siihen, että ilmastonmuutoksen torppaaminen itse asiassa voisi olla kultakaivos suomalaisille tulevaisuudessa. Meillä on Lappeenrannassa yksi firma, nimeltään Solar Foods, joka tänä päivänä kykenee pidättämään ilmastosta hiilidioksidia, ja sen potentiaali on noin gigatonni. Se muuttaa hiilidioksidin proteiiniksi, syötäväksi sellaiseksi.

Tämäntyyppisiä muita innovaatioita alkaa olla jo Suomesta lähdössä tuonne maailmalle valtavasti. Kiinassa ollaan kiinnostuneita siitä, miten siellä rakenteilla olevat tuhat hiilivoimalaa voitaisiin huputtaa suomalaisella teknologialla niin, että ne eivät päästäisi. Meillä on kolme suomalaista firmaa, [Puhemies koputtaa] jotka käyttävät valtavasti voimavaroja tänä päivänä siihen, että pidättävät, [Puhemies koputtaa] siis heidän hiilikädenjälkensä on todella positiivinen. Tämähän [Puhemies koputtaa] voi tuoda sitten rahaa miljardeja suomalaisille tulevaisuudessa. Tähän me pyrimme.

16.03 **Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, jos oikeiston mielestä sitä, että saa 700 euroa kuukaudessa, ei saa kutsua halpatyöksi, mutta ihmettelen sitä, että vasemmistonkin mielestä on näin. Mutta ehkä hallituksen alipalkkaukseen kohdistuvat toimet puuttuvat tähän, että ihminen ei voi 700 eurolla työskennellä Suomessa, kuten eilen Yleisradiossa tullessa ohjelmassa kerrottiin, kuinka Ali, postinkantaja, näin joutui elämään.

Täällä monet hallituksen edustajat vetoavat aina palkkatukeen. Palkkatukihan voi olla hyödyllinen sosiaalipoliittinen toimi, mutta työllisyyskeinoksi siitä ei ole, kuten tiedetään. Mikäli sitä käytetään, sitä pitäisi selvästi tehokkaammin käyttää vaikeasti työllistyviin ja pitkäaikaistyöttömiin ja ylipäättänsä osatyökykyisten työllistymisen tukemiseen. Mutta tämä on sosiaalipolitiikkaa, eikä sitä pidä sekoittaa julkisen talouden tasapainottamiseksi vaadittaviin työllisyystoimiin. Haluaisin tietää hallitukselta, kuinka paljon tällä palkkatuella on tarkoitus nimenomaan nettokustannuksena vaikuttaa. Kuinka paljon tällä työllistetään, ja mitä se maksaa? Ja lisäksi, kun täällä on nostettu Ruotsi jälleen kerran hyvänä esimerkkinä esille, haluaisin kysyä hallitukselta: [Puhemies koputtaa] oletteko perehtyneet palkkatuen merkittäviin ongelmiin ja väärinkäytöksiin Ruotsissa?

16.04 **Pauli Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Muutamassa yhteydessä on otettu koulutus ja oppivelvollisuusikäkin puheeksi ja hyvä niin. Hallitusohjelmassa sanotaan, että oppivelvollisuusikää ollaan pidentämässä. Vinkkini on nyt siihen suuntaan, että jos ja kun näin tapahtuu, niin ottakaa koppi niistä nuorista, jotka eivät osaa nykyisen oppivelvollisuusikänsä loppuessa lukea tai kirjoittaa. Heitä on koko ikäryhmästä noin 10 prosenttia, ja heidän mahdollisuutensa päästä koulutukseen ja sitä kautta työelämään on aivan olematon. Ja — huomaan, että täällä jo pitäisi nousee ja ihmisiä nousee — se ei ole tämän hallituksen vika, se ei ole edellisen vika, se on pitkän aikavälin tulos, ja siihen täytyy löytää ratkaisut yhdessä.

Ministerille vielä kysymys: Tänään tuli uutinen, että Pirkanmaalla työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut 4,9 prosenttia. Minkälaisia ajatuksia tämä herättää teissä, ja min-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

käläisiä toimenpiteitä yhden kasvavimman, kehittyneimmän maakunnan huolestuttava luku herättää?

16.05 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisellä hallituksella oli apunaan suotuisa kansainvälinen taloustilanne. Se oli se myötätuuli, jonka avulla työllisyys koheni. Keppipolitiikalla viittasin aiemmin leikkauspolitiikkaan, kikyyn ja aktiivimalliin. Aktiivimalli leikkasi, mutta se ei työllistänyt.

IMF:n arvion mukaan finanssipoliittisen elvytyksen lisääminen tukee kysyntää lyhyellä aikavälillä. IMF pitää myönteisenä sitä, että hallitus on sitoutunut lisäämään koulutusta, työllisyyttä, infraa ja ilmastopolitiikkaa koskevia julkisia menoja. Kuten edustaja Lepomäki hyvin tietää, jo 1936 julkaistussa Keynesin teoksessa Työllisyys, korko ja raha ja lukuisissa muissa kirjoissa sen jälkeen on todettu, että vastasyklisellä finanssipolitiikalla voidaan torjua tai lieventää taantumaa ja työttömyyttä. Tämän on todistettu myös toimivan.

16.06 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ei ole taantumassa. Tässä julkisen talouden suunnitelmassa ei myöskään ennusteta taantumaa, ja te elvytätte jo nyt, te elvytätte jo nyt. Mitä teette sitten, kun se taantuma, saati sitten lama, iskee? Meillä on kaikki... [Pia Lohikoski: Me ehkäisemme taantumaa!] — no juuri näin — [Välihuutoja oikealta] kaikki siemenperunat on syöty.

Olisin ministeri Lintilälle ja myös edustaja Vehviläiselle sanonut, että me olemme kaikki huolissamme kuntatalouden tilasta ja siinä mielessä kannustan ehdottomasti hallitusta ripeisiin toimiin. Mutta tästä sotesta on turha odottaa semmoista taikanappia, joka yhtäkkiä pelastaa julkisen talouden, päinvastoin. Kuten viime kaudella huomattiin, siitä huolimatta, että siinä sote-uudistuksessa oli merkittävä, nimenomaan kustannusten kasvua hillitsevä tavoite, niin asiantuntijoiden mukaan siihen ei välttämättä olisi päästy. Ja nyt teillä, tällä hallituksella, ei ole minkäänlaista rajoitetta, ja sitten tulevat maakunnat, joista asiantuntijat ovat todenneet, että ne ovat ensinnäkin lukumäärältään ylimitoitettuja tähän maahan eivätkä vastaa mitenkään tulevaa väestökehitystä. Se tulee lisäämään julkisia menopaineita, ei vähentämään niitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan tässä vaiheessa ministeri Lintilän puheenvuoro ja sitten sen jälkeen mennään vähän aikaa puhujalistaa ja katsotaan, tuleeko debatin paikkaa vielä uudestaan.

16.08 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Lyhyitä kommentteja: ensinnäkin edustaja Ranne, jos olisitte kuunnellut puhettani, niin viittasin IMF:n raporttiin, jonka mukaan meidän 2020 budjetti on kasvua tukeva viritys, ja IMF piti sitä oikein mitoitettuna. Eli tämä oli suora lainaus heidän raportistaan.

Sitten täällä on puhuttu paljon ilmastonmuutoksesta ja siihen liittyvistä... — on täysin selvää, että se on globaalisti suurin haaste, suurin uhka, mutta siinä on myös mahdollisuuskin. Meillä on valtiovarainministereitten ilmastokoalitio, joka on pari vuotta sitten perustettu, alkujaan 24 maata, tällä hetkellä 51 maata. Olen siinä Chilen kollegani kanssa puheenjohtaja. Edeltäjäni, edustaja Orpo, oli edellinen puheenjohtaja. Maailmalla tämä herättää valtavan paljon mielenkiintoa. Oikeastaan kyse on siitä, että me tuomme parhaita käytänteitä erilaisille maille. Siellä on kasvavia talouksia, siellä on — voisiko sanoa — kehittyneitä talouksia, ja haetaan yhteisiä malleja. Ja pitää myös mieltää se, että jos me kat-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

somme globaalisti, niin tämä ilmastonmuutos on ainut iso draiveri investointeihin maailmalla. Edellisessä työtehtävässäni elinkeinoministerinä kävin ehkä 23 maata läpi, erilaisia vienninedistämismatkoja, ja se, mikä Suomesta kiinnosti ja mitä maailmalla haetaan, oli osaaminen, energiaosaaminen, jätteistä energian tekeminen, ja niin edelleen. Ja tällä meillä on paljon annettavaa nimenomaan ilmastonmuutoksen vastaiseen toimintaan. Se on hoi-tamattomana uhka, mutta se on meille mahdollisuus.

Edustaja Marttinen, työllisyystoimet: kyllä me menemme ihan aikataulun mukaan ja as-kelmerkkien mukaan. Sitten on pakko sanoa edustajille Purra ja Kiuru, että on ehkä parem-pi, että esitätte työministerille nämä kysymykset, en oikeastaan viitsi tuonne työministerin tontille mennä. Sen verran täytyy edustaja Lohikoskelle sanoa, että kyllä, viime kaudella maailmantalous kasvoi, mutta kyllä hallituskin teki oikeita toimia, eli kyllä siinä oltiin mu-kana. Edustaja Lepomäelle: meillä on ehkä hiukan, lievästi elvyttävä. Voisin ehkä veikailla, että jos me laskisimme jollain 0,5:llä, niin se olisi elvyttävä, mutta näillä tiedoilla kyllä se aika hyvin tähän tilanteeseen sopii. Ja tuo on tietysti aina relevantti kysymys, mitä itse kysyn esimerkiksi rahoituspuolelta, keskuspankilta: mitäs tehdään, jos tulee oikein huonot ajat? Eli kyllä me tarvitsemme tiukkaa talouspolitiikkaa tällä hetkellä. [Arja Juvo-nen: Entä sote?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrymme hetkeksi aikaa puhujalistalle.

16.11 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Osanottoni omaisille ja keskustan eduskun-taryhmälle kollega Rantakankaan menehtymisen johdosta.

Valtioneuvoston antama julkisen talouden suunnitelma määrittää talouden liikkumati-lan ja sen reunaehdot hallituskaudelle. Hallituksen talouspolitiikasta on yksiselitteisesti kirjattu, että sen tavoitteena on hyvinvoinnin lisääminen, mikä käytännössä edellyttää niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisestikin kestäväää kasvua. Kasvun edellytykset luodaan pitkäjänteisellä, tulevaisuuteen katsovalla politiikalla. Tämä tarkoittaa sitä, että nyt toteutettavilta investoinneilta haetaan sekä lyhyen että pitkän aikavälin vaikuttavuutta. Investointien, viennin edistämisen sekä kotimaisen kysynnän turvaamisen rinnalla yksi merkittävimmistä toimista julkisen talouden tasapainottamiseksi on työllisyysasteen nos-taminen. Tulevaisuudennäkymiä sävyttävät epävarmuudet juontavat juurensa maailmanta-louden myllerryksistä. Siksi tavoitteen toteutumiseen liittyy aiheellisia huolia, joihin halli-tus on varautunut. Se sisällyttää lisäksi ensimmäistä kertaa kehysuunnitelmaansa miljar-din euron suuruisen poikkeusolojen mekanismin, jolla varaudutaan erittäin vakaviin krii-sitilanteisiin.

Valtiontalouden tarkastusviraston Finanssipolitiikan valvonnan raportti on ensimmäi-nen riippumaton ulkopuolinen arviointi hallitusohjelman talouspolitiikan linjauksista. Se antaa runsaasti kiitosta talouspolitiikan tavoitteista, valitusta aktiivisesta finanssipolitiikas-ta ja tulevaisuusinvestoinneista. Tämä tosiasia ei ole noussut esille missään vielä toistai-seksi. Raportti esittää toki huolen, että Suomi saattaa rikkoa olemassa olevaa vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osaa ensi vuonna. Arvioitu riski ei tule yllätyksenä. Keskustelua komission kanssa on jo käyty. Tilanne ei kuitenkaan ole ainutkertainen, sillä viimeksi tätä keskustelua käytiin vuosien 2013—2017 välillä. Tuolloin kyse oli kuitenkin huomattavasti vakavammasta ongelmasta, velkasuhteen kasvamisesta yli kriittisen rajan. Nyt mahdollinen poikkeama on seurausta tulevaisuusinvestoinneista ja hallitusohjelman menojen toteuttamisesta etupainotteisesti. Riski liittyy siis aktiiviseen finanssipolitiik-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kaan, joka on opposition kritiikistä huolimatta saanut osakseen tukea myös merkittävilta talouspolitiikan asiantuntijoilta. Lievästi elvyttävä politiikka on etupainotteisesti perusteltua epävarmassa tilanteessa, jossa kasvu hiipuu ja kotimaista kysyntää on vahvistettava. Suomi täyttää edelleen perussopimuksen alijäämä- ja velkakriteerit. Tilanteeseen on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota ja suhtauduttava sen vaatimalla vakavuudella.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta kiinnitti julkisen talouden suunnitelman yhteydessä erityistä huomiota innovaatioiden, koulutuksen ja osaamisen merkitykseen talouden kestävyuden ja kasvun kannalta. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta on yksittäisistä politiikkatoimista tehokkain tapa kasvattaa tuottavuutta ja mahdollisuuksia luoda uutta työtä. Valiokunta kiittää erityisesti merkittävästä panostuksesta tki-rahoitukseen, sillä sen taso suhteessa kilpailijamaihin on romahtanut. Ensi vuonna rahoitus viimein kasvaa ja ylittää 2 miljardin euron rajan. Edelleen pidämme erinomaisena, että valtaosa kertaluonteisista tulevaisuusinvestoinneista kohdistetaan Business Finland -kokonaisuuteen ja bio- ja kiertotalouden edistämiseen.

Talousvaliokunta korostaa lausunnossaan tulevaisuusinvestointien ja vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen välistä yhteyttä. Energiamurros on paitsi välttämätön keino myös keskeinen kestävä kasvun mahdollistaja. Hallituksen kestävä kasvun strategia, viennin kasvuohjelma sekä yrittäjyysstrategia ovat tärkeimpiä ohjelmia valtion elinkeinopolitiikassa. On erittäin tärkeää, että ne on synkronoitu tki-rahoituksen kohdentamiseen ja tiekarttaan sekä energia- ja ilmastopolitiikkaan.

Työllisyyttä nostavia toimenpiteitä valmistellaan parasta aikaa, ja konkreettisia päätöksiä on jo tehty. Sama koskee myös vaikuttavuusarviointia. Se on kiistaton fakta, että niiden tehokkuuden toteaminen tässä vaiheessa, ensimmäisen julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, on haastavaa. Hallitus arvioi vuoden alkupuolella esiteltäviä uusia toimia kevään budjettiriihen yhteydessä. Ehdotan, että käymme tuolloin asiallisen ja aktiivisen keskustelun työllisyystoimien vaikuttavuudesta [Puhemies koputtaa] rakentavassa yhteistyössä yli puoluerajojen.

16.16 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi kannatan edustaja Ranteen esitystä perussuomalaisten vastalauseesta ja siihen liittyvästä kannanotosta.

Toisena korjaan aiemmin esitetyn asiavirheen siitä, miten perussuomalaiset käyttäytyivät postilain äänestyksessä. Eli äänestimme postilain hylkäyksen puolesta.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy paljon ongelmia, mutta perustavanlaatuinen ongelma on kuitenkin se, että nämä laskelmat eivät perustu tosiasioihin. Talous ei, toisin kuin väitetään, tule lähivuosina kasvamaan vaan jopa pahimmillaan kutistumaan. Hallitus ei tätä pysty millään estämään. Suomi on sidottu eurossa muiden maiden ongelmiin, ja hallitus sitoo meitä entistä tiukemmin euroon ja siihen liittyviin takausvastuisiin. Siitä me emme pääse tämän hallituksen vedolla mihinkään pakoon.

Hallituksen keinoin työllisyys ei kasva vaan heikkenee. Tästä nyt parhaana tai, sanoisin ko, pahimpana työnäyteenä viime aikoina se, että vaikka hallitus käytännössä istuu molemmilla puolilla neuvottelupöytää postilakon kysymyksessä, niin silti ei synny valmista.

Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita, jotka hallituksen esityksessä julkisen talouden suunnitelmasta ovat mielestäni erityisen huonosti — nämä eivät suinkaan ole ainoita huonosti olevia asioita.

Ensinnäkin se, että EU, EU ja EU. Hallitus ei edes viitsi ottaa kunnolla kantaa siihen, että hallituksen valitsemalla linjalla Suomen EU-jäsenmaksu tulee jo tällä julkisen talou-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

den suunnitelman kaudella kasvamaan merkittävästi ja saanti tulee samalla huononemaan, minkä seurauksena nettomaksu kasvaa pahimmillaan jopa miljardiluokassa jopa näiden vuosien aikana, eikä tilannetta pysty muuttamaan vuoteen 28 mennessä mihinkään. Mistä rahat tähän Euroopan kehitysapuun?

Toinen asia, joka on huonosti huomioitu, on liikenne- ja ilmastopolitiikka. Maailman ilmasto ei siitä mihinkään liukahda, vaikka suomalaiset lopettaisivat kaiken tekemisen. Yk-sipuolisiin ilmastotoimiin ei meillä kerta kaikkiaan ole varaa. Kilpailukyymme pitää turvata. Sitä ei pidä luovuttaa pois enemmän saastuttaviin maihin.

Kolmantena asiana väestön väheneminen Suomessa ja toisaalta maahanmuutto. Hallituksella ei ole todellisia toimenpiteitä syntyvyyden parantamiseksi Suomessa, ei kunnolla rahaa eikä varsinkaan asennetta, jolla siihen asiaan voitaisiin vaikuttaa. Hallituksella ei myöskään ole toimenpiteitä ei-sosiaaliperäisen maahanmuuton edistämiseksi. Humanitäärinen maahanmuuttohan ei meidän huoltosuhdettamme paranna vaan suorastaan huonontaa sitä.

Viimeisenä asiana nostan esille muutamien muidenkin jo huomioiman sote-kysymyksen. Sote on miljardien kustannuskysymys Suomessa. Mitä hallitus aikoo tehdä sote-uudistuksen suhteen? Emme ole vielä kuulleet mitään muuta kuin että siellä se sama vanha maa-kuntamalli kummittelisi keskustapuolueen hallituksen kynnyksikysymyksenä. Muuten eduskunta on asian suhteen täysin sokkona. Mihin suuntaan me olemme menossa tämän soten suhteen? Mitä tapahtuu kuntia uhkaavalle kustannusten nousulle — useita prosentteja enemmän kuin talouskasvu. Mitä hallitus aikoo tarjota tähän ratkaisuksi? Tehdäänkö tälle yhtään mitään seuraavan neljän vuoden aikana?

16.20 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Julkisen talouden velkaantuminen on saatava loppumaan. Emme voi siirtää tämän päivän kulutuksesta laskua lastemme maksettavaksi. Juuri sitä tämä velkahallitus ja työttömyyshallitus on kuitenkin tekemässä.

Julkisen talouden suunnitelmassa olette sitoutuneet vastuulliseen finanssipolitiikkaan. Meillä kokoomuksessa on kuitenkin eri käsitys siitä, mitä on vastuullinen finanssipolitiikka. Se on sitä, että julkinen talous vahvistuu eikä heikkene. Se on sitä, että varmistetaan, ettei Suomi ole Kreikan tiellä ajamassa rinnettä alas.

Myös riippumattomilla asiantuntijoilla on aivan eri käsitys hallituksen kanssa vastuullisesta politiikasta. Riippumattomat asiantuntijatahot yksi toisensa jälkeen ovat esittäneet poikkeuksellisen lujaa kritiikkiä hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikkaa kohtaan. Asiantuntijoiden lausunnot ja kuulemiset olivat sanalla sanoen tuskaisia talousvaliokunnassa. Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunnossa todetaan: ”Hallituksen finanssipolitiikan linjaa voidaan pitää elvyttävänä. Hallitus ei perustele elvyttävää finanssipolitiikkaa suhdannetilanteella, eikä käsitys tämän hetkisestä suhdannetilanteesta anna perusteita elvytykselle.” Suomeksi sanottuna elvytätte silloin, kun sitä ei ole perusteltua tehdä, ettekä osaa itsekään perustella uskottavasti tätä ratkaisua. Hyvä hallitus: miksi kastelette nurmikkoja sateella?

Lisäksi arviointineuvosto toteaa, että kokonaisuudessaan talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa sangen epävarmalta. Arviointineuvoston mukaan hallituksen tavoite työllisyysasteen nostamisesta on linjassa kestävyysvajeen korjaamisen kanssa, mutta työllisyyden kasvusta kertyvien lisätulojen käyttö menojen pysyvään kasvatamiseen ei pienennä julkisen talouden kestävyysvajetta. Mutta työllisyyскään ei nouse riittävästi. Nythän teidän omankin julkisen talouden suunnitelmanne ja valtiovarainminis-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

terion arvion mukaan työllisyysaste on jäämässä 73 prosentin tuntumaan vuonna 2023. Kyse ei ole vain eduskunnan tietopalvelun laskelmasta budjettinne työllisyyttä heikentävästä vaikutuksesta vaan siitä, että teidän omankaan suunnitelmanne mukaan ette saavuta omaa työllisyystavoitettanne. Kuinka kauan vielä voi kestää ottaa käyttöön ne työllisyyskeinot, jotka ovat olleet valmiina teidän omilla virkamiehillänne ministeriöissä jo aikapäiviä?

Suomen Pankin lausunnon mukaan ”tutkimustieto viittaa siihen, että työllisyyttä on mahdollista nostaa muun muassa porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa, poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät eli niin sanottu työttömyysputki ja uudistamalla perhevapaajärjestelmä työllisyyttä tukevalla tavalla”. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen lausunnossa todetaan, että hallituksen suunnalta kuullut työmarkkina-avaukset lähinnä heikentävät työllisyyttä. Toden totta, aivan kuin ette edes haluaisi parantaa työllisyyttä.

Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt keinot, joilla Suomeen saataisiin asiantuntija-arvioiden mukaan yli 60 000 uutta työllistä eikä niitä 5 000 työtöntä, jotka eduskunnan tietopalvelun laskelman mukaan ensimmäinen budjettinne Suomeen on tuomassa. Olkaa hyvä: nämä kokoomuksen keinot perustuvat siis asiantuntija-arvioihin — myös teidän omien ministeriöidenne työryhmien esityksiin — ja ovat teidän käytössänne.

Olette antaneet hallitusohjelmassanne [Maria Guzeninan vastauspuheenvuoropyyntö] lupauksen Suomen kansalle politiikan uudistamisesta. Yksi lupauksista kuuluu: ”Sitoudumme tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa lainvalmistelussa.” Nyt näyttää siltä, että olette rikkomassa tämänkin lupauksenne ja ohittamassa riippumattomat asiantuntijat, joiden huolen julkisen talouden tilasta ja haitallisesta työllisyyskehityksestä suomalaiset laajasti jakavat. Hyvä hallitus, ettekö itse pidä tätä vastuuttomana? Jos kuuntelisitte asiantuntijoita, jos kuuntelisitte järjen ääntä, te muuttaisitte suuntaa, johon nyt olette Suomea raahaamassa. Kuunnelkaa edes kansaa. Viime kuussa tehdyn kyselyn mukaan selvä enemmistö, 58 prosenttia suomalaisista, haluaa hillitellä velanottoa. Kriittisin ammattiryhmä velkaantumista kohtaan oli muuten maanviljelijät.

Arvoisa puhemies! Esitän, että eduskunta hyväksyy vastalause 2:n mukaisen kannanoton, joka sisältää muun muassa sen, että eduskunta edellyttää, että hallitus noudattaa oman ohjelmansa [Puhemies koputtaa] tavoitetta julkisen talouden tasapainosta vuonna 2023 ja toimii tavoitteen edellyttämällä tavalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, arvoisat edustajat, ei mennä ihan heti debattiin uudestaan, vaan kahlataan tätä puhu... [Välihuuto — Puhemies koputtaa] — Tässä saamme hallituspuolueen edustajan, edustaja Kiviranta.

16.25 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Kun en saanut tuossa sopivassa kohtaa puheenvuoroa, niin voisin todeta tästä kokoomuksen vaihtoehtobudjetista pari sanaa. Tämä työllisyyden kasvuhan rakentuu aika paljon ansiotulon veronkevennyksiin, ja ansiotulon veronkevennyksillä on varmaan aikansa ja tarpeensakin, mutta eivät ne kyllä suhdanepolitiikan keinoiksi sovi, siitä taloustieteilijät ovat aika laajasti yksimielisiä. Tilannehan on se, että ajoitus ei kyllä näillä keinoilla onnistu ja kohtaantuminen on varsin sattumanvaraista.

Meillä on paljon parempia keinoja harjoittaa suhdanepolitiikkaa silloin, kun sitä tarvitaan. Tietysti voidaan kiistellä siitäkin, että milloin sitä tarvitaan, koska suhdannetilannetta voidaan myöskin onnistuneesti joskus ennakoida. Esimerkiksi väyläinfrastruktuurin ra-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kentäminen, siis teitten rakentaminen ynnä muun väylästäön rakentaminen, on erittäin tehokas keino hoitaa suhdannepolitiikkaa, ja ajoitus on nopeasti tehtävissä esimerkiksi lisäbudjeteilla. Hallitushan on sitä jo harjoittanutkin kesäkuusta lähtien, ehkä hiukan ennakkoiden sitä, ettei mentäisi matalasuhdanteeseen.

Sitten kiittäisin tätä Rinteen hallitusta siitä, että se katsoo kauas. Se vahvistaa panostuksia tuottavuuden kasvuun, joka on ehkä se meidän kaikkein ongelmallisin kohtamme. Tuottavuus ei ole Suomessa kasvanut sillä tavalla kuin sen pitäisi, ja sen takia Rinteen hallitus investoi koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, erilaisiin innovaatioihin ja sitten myöskin tähän väylästäön.

Yritysten työvoimapulaan vastaamiseksi hallitus nimenomaan investoi merkittäväällä tavalla koulutukseen ja osaamiseen eri koulutusasteilla. Lisäksi edistetään työssäkäyvien jatkuvaa oppimista ja työttömien kouluttautumista.

Palkkatuen käyttöä lisätään yksinkertaistamalla ja nopeuttamalla palkkatukiprosessia. Työnantajiin kohdistuvaa byrokratiaa on tarkoitus vähentää poistamalla erillinen palkkatuen maksatuksen hakeminen. Palkkatuki herättää tietysti hyvin monenlaisia käsityksiä, mutta kyllä yksityisellä sektorilla, niin kuin tuossa valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkin todetaan, on voitu saavuttaa myös pysyviä työpaikkoja palkkatuen avulla.

Työvoiman liikkuvuutta pyritään edistämään säätämällä puolet työnantajan maksamista muuttokustannuksista verovapaaksi.

Sitten meillä on tulossa tutkimusyhteistyökannustin, joka todennäköisesti tulee merkitsemään sitä, että yritys saa 50 prosentin ylimääräisen vähennyksen, joka lasketaan todellisista yrityksen tutkimus- ja tuotekehitysmenoista, saa vähentää ikään kuin ilmaa tämän verran, ja tällä on tarkoitus kannustaa yhteistyöhön muun muassa yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Tämä on varmaan omiaan edistämään sitä tavoitetta, että pääsisimme asiallisesti ottaen ainakin siihen 3 prosentin bkt-osuuteen noissa tutkimus- ja tuotekehitysmenoissa.

Sitten on tämä koneiden, kaluston ja muun irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertainen poisto. Se nähdään sitten, mikä merkitys sillä on. Osa asiantuntijoista on kiistänyt sen merkityksen, mutta sitä keinoa aikaisemmatkin hallitukset ovat koettaneet käyttää, ja sehän on kuitenkin keino, joka ei pitkällä tähtäyksellä edes verotuloja alenna, se vain jaksottaa niitä. Nythän tämä tuplapoisto ulottuisi myös palveluelinkeinoihin ja maatalouteen.

Täällä on keskusteltu sote-uudistuksesta. Haluaisin sanoa, että kyllähän tämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on meidän merkittävin rakenteellinen uudistuksemme. Se on ihan omaa luokkaansa, ja siellä olisi saatava aikaan. Tilannehan on se, että meillä on erinomainen terveydenhuolto mutta siellä on tuottavuuden lisäämisen varaa. Todella toivoisin, että jos ei mitään muuta saada aikaan, niin saataisiin aikaan ainakin tämä terveydenhuollon uudistus.

16.31 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Kuten useammassa puheenvuorossa on tuotu ilmi, tämä julkisen talouden suunnitelma tähtää nimenomaan tulevaisuuden ongelmien ratkaisemiseen, ja se todella on paikallaan, koska ensi vuonna astumme uudelle vuosikymmenelle ja nyt määritetään, mille suunnalle sillä vuosikymmenellä lähdetään. Mihin käytetään ne kaikista ensimmäiset eurot? Tämä hallitus aikoo käyttää ne eurot maailman ensimmäisen hiilineutraalin hyvinvointivaltion rakentamiseen. Se on meidän tärkein tavoitteemme.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Maailman parhaiden yhteiskuntamallien rakentamiseen on Suomessa pystytty ennenkin, ja on hyvä muistaa, että näitä rakenteita ei ole rakennettu niinä helppoina aikoina. Päinvastoin, juuri kriisien aikana vahvaa hyvinvointivaltiota on tarvittu kaikista kovimmin ja kipeiten, ja juuri silloin me olemme tähän rakentamistyöhön pystyneet. On syytä muistaa, että tämä nykymallinen, vahva, hyvinvoinnin ja onnellisuuden takaava hyvinvointivaltio on rakennettu kahden maailmansodan raunioille. Samalla se kuitenkin rakennettiin halvan fossiilisen energian varaan. Ajateltiin, että luonnonvarojen kulutukselle ei ole rajoja. Ajateltiin, että halpaa öljyä löytyy loputtomiin. Nyt on täysin selvää, että tämä aika on ohi. Ensinnäkään niitä luonnonvaroja ei löydy, ja toiseksi tiedämme, että niiden käytölle on pakko asettaa rajat. Jopa Yhdysvaltojen kovimmat kapitalistit vetävät nyt sijoituksiaan pois fossiilitaloudesta, ja he eivät tee sitä hyvää hyvyyttään, vaan sen tähden, että on tunnistettu, että fossiilitalous on romahtamaisillaan ihan jo pelkästään luonnonvarojen ehtymisen myötä.

Sen tähden hyvinvointivaltiota on alettava rakentaa uudentalaiselle pohjalle. Tätä tavoitetta ei ole valittu siksi, että tämä muutos olisi jotenkin helppo, nopea tai ilmainen, vaan koska ”nyt on pakko toimia”, ilmastonuoria lainatakseni. Tavoitteen ydinhän on kirkas. Meidän on vähennettävä päästöjä ja köyhyyttä samaan aikaan, ja sen sijaan, että otettaisiin nyt yksi suuri loikka, niin vuosi vuodelta — kuten tässä julkisen talouden suunnitelmassa viitoitetaan — edetään kohti kestäväää tulevaisuutta. Silloin on olennaista, että se muutos ei tarkoita luopumista, vaan sitä, että saa tilalle jotain entistä parempaa. Sen tähden on samalla syytä muistaa, että hyvinvointivaltion kestävyys on kiinni ihmisistä: ihmisten hyvinvoinnista, ihmisten osaamisesta ja ihmisten työkyvystä.

Juuri ihmisiin panostamalla tätä kestäväää pohjaa rakennetaan. Sen tähden tämä hallitus aloittaa koulutuksen kunnianpalautuksen ja nostaa suomalaisten koulutustasoa systemaattisesti. Jokaiselle taataan vähintään toisen asteen koulutus. Perusteet tälle ovat toki inhimilliset, mutta myös taloudelliset. Pelkän peruskoulun käyneistä alle puolet on töissä, siinä missä korkeakoulutetuista neljä viidestä on työllistynyt. Sen tähden on todella vahvat perusteet jo ihan vain työllisyyden takia panostaa siihen, että yhä useampi suomalainen pystyy saavuttamaan korkean koulutusasteen.

Toinen asia, joka näkyy suoraan työllisyydessä, on panostukset mielenterveyteen. Mielenterveysongelmat ovat olleet kaikista suurin syy työkyvyttömyyteen koko minun elinikäni ajan. Tämä ei ole mitenkään hyväksyttävää, ei inhimillisesti eikä taloudellisesti, ja sen tähden tämä hallitus panostaa etenkin matalan kynnyksen palveluihin ja siihen, että jokainen pääsee hoitoon ajoissa.

Samalla panostetaan siihen, että kenelläkään ei ole akuuttia huolta siitä, riittääkö raha ruokaan, lääkkeisiin ja vuokraan. Me tiedämme, että köyhyys ei aktivoi vaan lannistaa, ja sen takia on varmistettava, että sosiaaliturva todella kantaa tulevaisuudessakin. Sen tähden tämä hallitus ryhtyy uudistamaan sosiaaliturvaa sen sijaan, että lähettäisiin sille leikkausten tielle, jota opposition vaihtoehtobudjetit ovat viitoittaneet.

Samalla tässä todella panostetaan siihen, että kun tehdään ilmastotoimia, niin pidetään huolta myös luonnon monimuotoisuudesta. Tämä erityisesti on sellainen toimi, jota ei pysty tekemään missään muualla kuin Suomessa. Suomalaista luontoa ei suojella muualla kuin Suomessa, joten soisi jokaisen isänmaallisen ihmisen vaalivan nimenomaan suomalaista luontoa ja löytävän ne eurot sinne. Tämä hallitus löytää ne eurot: me laitamme 100 miljoonaa suomalaisen luonnon suojeluun.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Samalla on syytä muistaa, että ei ole myöskään sitä ”jotain muuta” henkilöä ratkaisemaan maailman ongelmia. Jos vaaditaan vahvoja kansainvälisiä toimia, niin silloin on syytä vaalia vahvaa kansainvälistä yhteistyötä. Jos ei esimerkiksi ole valmis antamaan EU:lle piiruaakaan valtaa neuvotella tai sopia yhteisistä linjoista ilmastoveroille, niin silloin on turha torpata kotimaan toimien ehdotukset sanomalla, että ”kyllä EU hoitaa, kyllä EU verottaa”. Ei voi samalla sanoa, että nämä on hoidettava kansainvälisesti ja sitten toisessa käänteessä vastustaa kaikkia keinoja [Puhemies koputtaa] edistää kansainvälistä yhteistyötä ja EU:n yhteisiä ilmastotoimia. Jos siis todella ajattelemme kaikki, että ilmastonmuutosta on tärkeä ratkoa kansainvälisillä toimilla, niin odotan näkeväni tätä linjaa systemaattisesti [Puhemies koputtaa] myös valiokuntatyössä tällä kaudella. — Kiitoksia.

16.36 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ensi alkuun on sanottava, että olen ymmärtänyt niin, että julkisen talouden satsauksilla synnytetään tulevaisuuden menestystekijät tässä maassa. Siksi tämä hallitus on todellakin tarttunut edellisen hallituksen valittavien koulutusleikkausten korjaamiseen, ja siitä olen iloinen. On hyvä, että me keskustelemme täällä myös suhdannepolitiikasta siltä osin, että liikennehankkeisiin kohdistuvat investoinnit tuskin koskaan ovat, jos satsataan kansalliseen tarpeeseen ja sen infran osalta tulevaisuuteen, suhdannetta arvioiden väärin ajoitettuja. Satsaukset kaikkeen siihen tarpeelliseen, mitä meidän elinkeinoelämä ja ihmisten liikkuminen edellyttävät, ovat tulevaisuuden kannalta kuin rahaa pistäisi pankkiin. Tämä hallitus todellakin satsaa koulutukseen ja haluaa, että julkisen vallan toimesta, joka mahdollistaa koulutuksen, niiden henkilöitten palkkoja ei poljeta, vaan tuodaan resursseja siihen, että opettajien lomarahoja voidaan kunnissa säällisesti maksaa.

Ehkä voisi ajatella käyttävänsä muutaman sanan siitä, millä lailla kokoomus haluaa tätä vaihtoehtobudjetissaan katsoa. Se keskittyy omassa vaihtoehdossaan leikkaamaan juuri kaikkein pienituloisimmilta ja kartuttamaan hyvätuloisten tulovirtaa. Kokoomus on toistuvasti moittinut tätä hallitusta jo ennakolta velanotosta ja kärjekkäästi tuonut sen esille, kuinka huonosti ja holtittomasti tämä hallitus julkista taloutta ja budjettivaltaansa käyttää. Tulee surullinen olo, kun ajattelee sitä, kuinka kokoomus välihuutojen sävyttämänä näissä keskusteluissa on tuonut esille, mitenkä me ajattelemme ja teemme kaiken lastenlapsilta vieden ja näille vain suuren velan jättäen. Heidän mukaansa hallitus varastaa lapsilta, kun mahdollisesti otamme velkaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi, samalla pienennämme ryhmäkokoja, satsaamme esiopetukseen ja teemme toisen asteen koulutuksesta maksutonta. Velkasyntiä korostetaan ja kuorrutetaan vielä sillä, että taakasta tulee kestävämpi, kun ikäluokat pienenevät ja velan maksajia on tulevaisuudessa vähemmän.

Mitä tuosta ajattelusta pitäisi ymmärtää? Kokoomus ei hyväksy lastemme tulevaisuuteen satsaamista vaan sokeasti räksyttää, kuinka velanotto on vahingollista ja ryöstää tulevia lastenlapsiamme. Meidänkö pitäisi nyt tässä hallituksessa hyväksyä se, että se pienenevä ikäluokka [Heikki Vestmanin välihuuto] ei saisikaan heille kuuluvaa mahdollisuutta koulutukseen ja mahdollisuutta kehittyä tulevaisuudessa tämän maan, hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäjäksi? Surullista olisi mennä tuonne esiopetukseen sanomaan lapsille, että valitettavasti te ette ole tämän hallituksen prioriteettina, me edelleen haluamme leikata teidän mahdollisuuksistanne kasvaa tähän maahan, kouluttautua ja huolehtia tulevista vanhuksista ja niistä, jotka jo nyt ovat meillä hoivan tarpeessa. [Arja Juvosen välihuuto] Suomi kaipaa tämän hallituksen tekemää suunnanmuutosta, jolla mahdollistetaan — vaikka velkarahalla — omien lastemme tulevaisuus.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

16.41 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Östmanin tekemää esitystä vastalauseen 3 mukaisesti ja myöskin sitten niitä siihen sisältyviä vastalauseen kannanottoehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Ministeri Lintilä tuossa debattikeskustelussa vastasi minusta varsin tyydyttävästi kysymykseeni siitä, mitä nyt aiotaan tehdä näille laskeville omaisuusarvoille eri puolilla Suomea. Hän kuvasi sitä, kuinka se todellakaan ei vaikuta pelkästään siihen yksilön omaisuuden arvoon, joka nyt sinällensä varmasti kuuluu jokaisen ihmisen siihen oman omaisuuden suojaan, vaan se vaikuttaa myös työllisyyteen ja esimerkiksi siihen, voidaanko työn perässä muuttaa jonnekin, mikä sen vaikutus on vaikkapa lainanottokykyyn ja alueelliseen kehitykseen, tämäntyyppisiin asioihin. Sitä — jos nyt oikein ymmärsin ministerin sanoja — on kuitenkin tarkoitus ainakin vähän läpikäydä siellä ministeriössä, toivon mukaan myöskin etsiä sellaisia ratkaisuja, joilla tässä tilanteessa ymmärrettäisiin, että tämä on aika merkittävä aluepoliittinen tekijä ja voi vaikuttaa tämän maan aluepoliittiseen kehitykseen tavalla, josta emme ehkä vielä ymmärräkään, kuinka syvällisesti.

Täällä on käyty myöskin keskustelua ja debattia tästä eduskunnan tietopalvelun laskelmasta, joka osoittaa, että kun hallitus nyt tätä tällaista politiikkaansa harjoittaa, niin meillä on 5 000 työpaikkaa vähemmän ensi vuonna, elikkä olisi melkein parempi, kun ei tekisi mitään, niin ei tulisi senkään vertaa vahinkoa. Täällä on sitten kovasti kiistelty siitä, ovatko nämä eduskunnan tietopalvelun luvut oikeita vaiko vääriä. Oliko vihreitten rivistä, josta sanottiin, että tässähän otetaan huomioon ainoastaan verotusta ja sosiaaliturvaa. No, kun mietitään työmarkkinoita ja sitä, että millä tavalla ihmiset pohtivat sitä omaa asemaansa sinne työmarkkinoille lähtiessään, niin kyllähän verotus ja sosiaaliturva ovat aivan niitä keskeisimpiä elementtejä, kun ymmärrämme sen, että työn vastaanottamisessa ne kannustimet ja toisaalta niitten kannustinloukkujen välttämiset keskeiseltä osalta liittyvät juuri verotukseen ja sosiaaliturvaan, koska ne vaikuttavat siihen, mitä siitä palkasta sitten kaiken kaikkiaan jää käteen. Siksi kristillisdemokraatit ovat kaikissa näissä uudistuksissa nyt erityisesti halunneet kiirehtiä myöskin tätä sotu-uudistusta. On varmasti niin, niin kuin täällä esimerkiksi edustaja Vehviläinen toi hyvin esille, että sote-uudistus on yksi tärkeimpiä ellei ehkä keskeisin rakenteellinen uudistus, mitä meillä tehdään, ja sen tärkeys on nimenomaan erityisesti siellä kuntapuolella. Mutta sitten jos mietitään jokaisen ihmisen omaa taloutta, niin tämä sotu-uudistus ja sen vaikutukset työn vastaanottamiseen ja toisaalta sitten yritysten kykyyn ja mahdollisuuteen työllistää, on aivan keskeinen. Joten näitä molempia uudistuksia nyt kiireesti tarvittaisiin, mutta tällä hetkellä ei ole nyt näköpiirissä, että olisimme hallitukselta saamassa näitä esityksiä, ja siinä mielessä olisi tosi tärkeää kiirehtiä molempia. Me olemme kristillisdemokraateissa tuoneet tämän oman, kannustavan perusturvaesityksemme ja toivomme, että siltä pohjalta asiaa voitaisiin olla viemässä eteenpäin.

Täällä edustaja Kiviranta esitti myös mielenkiintoisen näkemyksen siitä, että veropoliittikka ei ole hyvää suhdannepolitiikkaa. Olen Kivirantaa oppinut kyllä tuntemaan semmoisena terävänä talousajattelijana, ja verotuksessa hän on ekspertti, mutta jäi kyllä hivenen kaiheartamaan, että miksi hän ajattelee näin, että verotus ei olisi myöskin suhdannepoliittinen väline. Kuitenkin tämä hallitus on itse tekemässä muun muassa näitten lisättyjen poisto-oikeuksien kautta — sehän on myöskin veropoliittikkaa — suhdannepolitiikkaa, ja esimerkiksi sitä esitystä hallituksen puolelta voin kyllä ihan täysillä kannattaa. On äärimmäisen tärkeää, että meillä yritykset pystyisivät sitä kautta myöskin sitten saamaan investointiinsa sytykettä. Kyllä minä itse näen, että veropoliittikka on myöskin suhdannepolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Totta kai me tarvitsemme vaikkapa infrainvestointeja, ne ovat myöskin tärkeitä, mutta infrainvestoinnit usein tapahtuvat hivenen pidemmällä aikaperspektiivillä. Verotuksella kuitenkin pystytään nopeasti vaikuttamaan kotitalouksien käteenjäävään tuloon. Kyllähän tämäkin hallitus on tehnyt nimenomaan veropolitiikkaa esimerkiksi siten, että siellä yritetään vaikuttaa siihen, että käteenjäävät tulot eivät pienene, eli siellä oli muistaakseni parisataa miljoonaa ohjattu myöskin näihin veronalennuksiin.

Mutta kaiken kaikkiaan täytyy sanoa tästä julkisen talouden suunnitelmasta, niin kuin jo tuossa omassa debattipuheenvuorossani toin esille, että tämä on ongelmallinen, koska tästä puuttuvat nämä tulevaisuuden työllisyysuimet ja sitten nämä isot rakenteelliset uudistukset eli sote- ja soutu-uudistus, jotka olisivat aivan keskeisiä.

16.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tekee erilaista talouspolitiikkaa kuin edellinen. Talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Haluamme, että talouskasvu hyödyttää kaikkia, ei vain niitä, joilla menee jo valmiiksi hyvin. Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki sekä OECD ovat päätyneet joutopäätökseen, että ilman ihmisten terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimista ei talouskaan voi hyvin.

Hyvinvointitalous on myös Suomen EU-puheenjohtajuuskauden kärkiteemoja. Sairauksien ehkäisy, työkyvyn ylläpito, sukupuolten tasa-arvo ja jatkuvasta oppimisesta huolehtiminen ovat esimerkkejä teoista, jotka selkeästi tukevat taloudellista kasvua. Ihmisten hyvinvointi ja talouskasvu vaikuttavat toisiinsa. Ihmisten hyvinvointi on edellytys sekä talouskasvulle että yhteiskunnan ja talouden vakaudelle. Toisaalta talouskasvu lisää mahdollisuuksia kohentaa kaikkien ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Hyvinvointitaloudessa tavoitteena on pitää yhteiskunnassa kaikki osallisina ja varmistaa yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikille. Hyvinvointitalous tarkoittaa sitä, että julkisia varoja sijoitetaan parantamaan ihmisten hyvinvointia. Sen seurauksena ihmiset sairastavat vähemmän, tekevät töitä ja maksavat veroja. Kun ihminen on terve ja voi hyvin, hän tarvitsee myös vähemmän sosiaali- ja terveyspalveluja. Tämä on kansantalouden näkökulmasta tärkeää, kun väestö ikääntyy.

Hyvinvointitaloudessa sosiaalinen hyvinvointi, ympäristön hyvinvointi ja taloudellinen hyvinvointi halutaan saada tasapainoon. Hyvinvointitaloudessa panostukset hyvinvointiin nähdään tulevaisuusinvestointeina, jotka maksavat itsensä takaisin. Kaikkiin investointeihin toki liittyy riski, mutta se riski kannattaa ottaa, sillä nyt tutkimusnäyttöä hyvinvointi-investointien hyödyistä alkaa olla jo melko paljon. Lapsiin ja nuoriin panostaminen on tärkeimpiä tulevaisuusinvestointeja, mitä voimme tehdä.

Hyvinvointitaloudessa lasketaan myös vaihtoehtoiskustannuksia eli sitä, mitä yhteiskunnalle tulee maksamaan, jos hyvinvointi-investointeja ei syystä tai toisesta tehdä. Asia tulisi huomioida nykyistä paremmin myös lainvalmistelussa, ja kaipaamme kovasti terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia lainsäädännön valmisteluun. Asian pitäisi koskettaa muitakin ministeriöitä kuin sosiaali- ja terveysministeriötä.

Arvoisa puhemies! Poliitiikan suunnanmuutos näkyy myös koulutuksen, tieteen ja tutkimuksen kunnianpalautuksena. Suunta kohti koulutus- ja sivistysradikaalia Suomea näkyy jo hallitusohjelman otsikossa ”Osallistuva ja osaava Suomi”. Hallitus panostaa osaamiseen ja koulutukseen kaikille koulutusasteille ulottuvalla noin 350 miljoonan euron kokonaisuudella. Investoinneilla nostetaan suomalaisten osaamistasoa, parannetaan koulutuksen laatua ja tasa-arvoa ja panostetaan lasten ja nuorten hyvinvointiin. Yliopiston ja am-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

mattikorkeakoulujen perusrahoitusta korotetaan 60 miljoonalla heti vuodesta 2020 alkaen. Tämän lisäksi yliopisto- ja ammattikorkeakouluindeksi palautetaan vuonna 2020, mikä lisää edelleen korkeakoulujen rahoitusta 67 miljoonalla eurolla. Ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin ehdotetaan 80 miljoonan euron lisämäärärahaa. Jo lisätalousarviossa kesäkuussa hyväksyttiin 20 miljoonan euron lisämääräraha ammatillisen koulutuksen järjestäjille opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen.

Pidemmillä tähtäimellä panostukset koulutukseen ja tutkimukseen tulevat vahvistamaan koko taloutemme potentiaalia ja kilpailukykyämme. Emme koskaan pärjää kilpailussa palkkojen halpuuttamisella. Pärjäämme vain korkeatasoisella ja laadukkaalla tutkimus- ja innovaatio toiminnalla sekä osaavalla ja hyvin koulutetulla väestöllä. Tämä hallitus näkee koko koulupolun arvokkaana, ja siksi tulemmekin palauttamaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden, panostamme peruskoulun tasa-arvoon, teemme toisesta asteesta aidosti maksuttoman, pidennämme oppivelvollisuutta ja lisäämme rahoitusta korkeakouluille.

Oppivelvollisuuden pidentämistä on alettu jo valmistella. Kyseessä on kauaskantoinen ja laaja-alainen reformi tulevaisuuden, työllisyyden ja hyvinvoinnin kannalta. Ja nyt tämä on tehtävä oikein, eli tärkeää on, että jokaisesta nuoresta pidetään kiinni pidempään kuin nyt ja jokaiselle nuorelle mietitään yksilöllinen ja tavoitteellinen oppimisen polku. Oppivelvollisuuden pidentäminen ei tarkoita vain koulunpenkillä istumista, vaan se voi pitää sisällään esimerkiksi kymppiluokkia, oppisopimuskoulutusta, työkokeilua, työharjoittelua ja niin edelleen. Tärkeää on kuitenkin varmistaa, että jokainen nuori on nykyistä pidempään tavoitteellisen oppimisen piirissä. Panostukset koulutukseen ja harrastusmahdollisuuksiin ovat kriittisen tärkeitä nuorison tasa-arvon ja hyvinvoinnin kannalta. Suomen tulevaisuus riippuu nuorista, ja syrjäytymisen ehkäiseminen on myös parasta politiikkaa sisäisen turvallisuuden kannalta. — Kiitos.

16.52 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kaikki ovat samaa mieltä siitä, että Suomen työllisyyden on vahvistettava. Pelkkään lukemaan keskittyminen, olipa se sitten 75 tai jotain muuta, on kuitenkin älyllisesti huomattavan epärehellistä. Pelkän työllisyysasteen tuijottaminen ilman tulojen ja menojen kokonaisvaltaista tarkastelua on harhaanjohtavaa. Vastaava harha syntyy, kun väitetään, että kestävyysvajetta tai huoltosuhdetta voidaan korjata tuomalla maahan työllisyydeltään heikkoja ja kouluttamattomia mutta työikäisiä ihmisiä.

Työllisyysaste ei kuvaa hyvinvoinnin eikä työn määrää eikä kokonaistuotosta. Se kuvaa nuppilukua ihmisistä, jotka tietyllä tarkasteluajanjaksolla ovat edes piipahtaneet jonkinlaisissa töissä. Tuo työ voi olla vaikkapa varhaisjakelua tuntipalkkaan 8 euroa 98 senttiä, lisäksi yöllisiä 80 senttiä. Palkka on muuten tähän päivään ja elinkustannusindeksiin suhteutettuna suurin piirtein sama kuin minun omien ensimmäisten kesätyöpaikkojeni palkka yli 20 vuotta sitten 1990-luvulla. Otsikoissa kovasti olevan PAU-liiton mukaan varhaisjakajien vaihtuvuus pääkaupunkiseudulla on muuten vuodessa sata prosenttia. Vaihtuvuudella on ehkä jotakin tekemistä tuon mainitsemani palkan ja oleskelulupien kanssa.

Arvoisa puhemies! Toisin sanoen on erittäin merkittävää, millaisissa töissä ihmiset käyvät, kuinka usein, keitä nämä ihmiset ovat ja tulevatko he palkallaan toimeen. Hallitus kuitenkin tuijottaa vain työllisyysasteeseen ja siihenkin silmät kierossa. Mikäli hallitus tukii työllistää veronmaksajien rahalla riittävän määrän työmarkkinoiden ulkopuolella olevia joka kuukausi edes muutamaksi tunniksi, se saa työllisyysasteen nousemaan riittävän kor-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kealle ja pääsee juhlimaan omaa erinomaisuuttaan. Valitettavasti julkinen talous ei tällaisesta työllisyydestä hyödy vaan kärsii. Hallitus sanoo vähentävänsä eriarvoisuutta ja pienentävänsä tuloeroja. Samaan aikaan se kuitenkin tuo maahan lisää huono-osaisuutta ja pienituloisuutta, joita sitten veronmaksajan hallituksen arvopohjan mukaisesti tulee pyrkiä korjaamaan.

Arvoisa puhemies! Suomen veroaste on niin korkea, että sillä luulisi olevan helppoa saada julkiset palvelut ja sosiaalietuudet hoidettua. Näin ei kuitenkaan tapahdu. Ongelmia on lukuisilla sektoreilla. Silti valtiolla on vuodesta toiseen panna miljardeja toissijaisiin, turhiin ja vahingollisiin kohteisiin. Kestävyyssvaje ja maksajien määrän väheneminen ovat suurimmat ongelmat, joihin meidän pitää puuttua. On välttämätöntä tehostaa verojen käyttöä ja supistaa valtion tehtäviä eli priorisoida. Keskiluokkaa ei saa verottaa hengiltä, kokonaisveroasteen pitää laskea. Kun maksajien määrä vähenee riittävästi, koko järjestelmä on vaarassa.

Olen huolissani tavallisen keskiluokan veronmaksuhalukkuudesta. Miksi maksaisi itsensä kipeäksi, jos ei tahdo saada enää paljonkaan vastineeksi? Maksukykyinen väki ostaa itselleen rahalla uudet palvelut ja hyvinvoinnin. Työssäkäyvä alempi keskiluokka kitkuttelee samalla ostovoimalla kuin sosiaaliturvan varassa elävät, erityisesti pääkaupunkiseudulla, etenkin lapsiperheissä. Normaali palkalla on yhä haastavampaa tulla toimeen. Toiset kuitenkin yrittävät, kun taas jotkut eivät välitä.

Valtion tärkeimmät tehtävät ovat kansalaisten turvallisuuden takaaminen ja heikko-osaisista huolehtiminen, mutta huono-osaisuuden tuottaminen joko rajojen yli tai poliittisten ratkaisujen kautta kotoperäisesti eivät kuulu valtion tehtäviin. Perussuomalaiset haluavat hyvinvointiyhteiskunnan, jossa huolehditaan turvallisuudesta, kouluista, sairaanhoidosta ja muista perustoiminnoista sekä niiden ihmisten auttamisesta, jotka eivät siihen itse pysty. Yhteiskunnan tulee tavoitella itsenäistä ja itseohjautuvaa yksilöä, joka kykenee aikuisena kantamaan itsestään vastuun.

Arvoisa puhemies! Hallitus kertoo lisäävänsä työllisyyttä edistämällä työperäistä maahanmuuttoa. Kuten olen edellä selittänyt, kannattaisi edistää sellaista työllisyyttä, joka tuottaa valtiolle veroja enemmän kuin vie. Se, että maahan halutaan maahanmuuttajia, joiden bruttotulot ovat vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen huomattavan alhaiset ja sosiaaliturvakiiriippuvuus merkittävää, ei ole tällaista maahanmuuttoa, ei missään tilanteessa eikä miltään kannalta katsoen.

16.57 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käymme tänään yhtä tämän vaalikauden tärkeintä keskustelua. Teknisesti ottaen käsittelyssä on nykyisen hallituksen julkisen talouden suunnitelma tälle vaalikaudelle ja keskustelun pohjana on sitä käsittelevä valtiovarainvaliokunnan mietintö. Käytännössä keskustelemme Rinteen hallituksen talouspolitiikasta, sen uskottavuudesta vallitsevassa tilanteessa ja ennen kaikkea siitä, millaiseen tulevaisuuteen tämä politiikka Suomen johtaa — toisin sanoen siitä, odottaako meitä vuonna 23 Suomi, jonka talous on nykyistä olennaisesti vahvempi ja joka pystyy siten tarjoamaan kaikille suomalaisille nykyisen kaltaisia laadukkaita hyvinvointipalveluita, vai odottaako meitä kolmen vuoden päästä tulevaisuus, jossa keväällä lopettaneen Sipilän hallituksen johdonmukaisen talouspolitiikan hedelmät on syöty ja edessä on jälleen uusi ankaran sopeuttamisen vaihe.

Vastaus tähän, arvoisa puhemies, on valitettava. Nyt tiedossa oleva Rinteen hallituksen talouspolitiikka vaarantaa julkisen talouden pohjan. Hallitus siis pelaa kovaa uhkapeliä,

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

jossa mahdolliset tappiot lankeavat tulevien sukupolvien piikkiin. Tätä mieltä ovat likipitään kaikki kotimaiset ja ulkomaiset asiantuntijat. Viimeksi viime viikolla EU-komissio varoitti meitä siitä, että julkiset menomme uhkaavat kasvaa ensi vuonna liikaa. Sitä ennen Kansainvälinen valuuttarahasto IMF arvioi, että Suomen julkinen talous ei ole tasapainossa vuonna 23, vaikka se on kirjattu nykyisen hallituksen talouspolitiikan yhdeksi mittariksi. Tyrnävin lausunto syksyn mittaan kuultiin kuitenkin hallituksen talouspolitiikkaa arvioivalta talouspolitiikan arviointineuvostolta. Sen mukaan hallituksella ei ole uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Vastuullisena toimijana jokainen näistä arviointitahoista on myös antanut neuvoja siihen, miten hallitus voisi saavuttaa itselleen asettamansa tavoitteen tasapainoisesta julkisesta taloudesta vuoteen 23 mennessä, ja aivan kuten meillä kokoomuksessa, tärkein väline tässä on hallitusta paljon aktiivisempi työllisyyspolitiikka. Esimerkiksi hallituksen talouspolitiikkaan kriittisesti suhtautuva Suomen Pankki toteaa seuraavaa: ”Tutkimustieto viittaa siihen, että työllisyyttä on mahdollista nostaa muun muassa porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa, poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät ja uudistamalla perhevaapaajärjestelmä työllisyyttä tukevalla tavalla.” Kaikki edellä mainitut toimet sisältyvät myös kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin. Keinoja vastuullisemman talouspolitiikan harjoittamiseen olisi siis hallitukselle tarjolla.

Hämmästyttävintä kuitenkin, arvoisa puhemies, ovat olleet hallituksen reaktiot saatuun kritiikkiin. Sen sijaan, että hallitus olisi kiirehtinyt työllisyyskeinojen saamista liikkeelle, pääministeri Rinne on hirttäytynyt kiinni hallitusohjelmassa sovittuun aikatauluun. Hallituksen jatkua katsellessa herääkin kysymys siitä, eivätkö työttömien asia ja julkisen talouden vastuullinen hoito olekaan nykyisen hallituksen politiikan keskiössä. Siksi vetoan vielä kerran teihin, hyvä hallitus: lopettakaa nykyinen riskipeli meidän hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuudella ja ottakaa saamanne kritiikki vakavasti. Kukaan meistä ei halua olla seuraavien eduskuntavaalien alla tilanteessa, jossa tärkein kysymys on se, mistä leikataan. Valta ja vastuu on nyt teidän, käyttäkää sitä viisaasti.

Arvoisa puhemies! Näin loppuun: kannatan edustaja Östmanin tekemiä vastalauseita.

17.01 Eeva Kalli kesk: Arvoisa herra puhemies! Maailmantalouden uhkakuvat, kauppasodat, keskeisten EU-maiden talouksien epävakaudet ja ilmastonmuutos — nämä kaikki luovat tummia pilviä pienen Suomen ylle. Globaalien, rajat ylittävien epävarmuuksien lisäksi meillä on myös kansallisia haasteita, kuten laskeva syntyvyys ja heikkenevä huoltosuhde. Mainitsemistani isoista haasteista huolimatta, ja juuri siksi, meidän pitää tehdä kaikki Suomen kestävän kasvun hyväksi. Suomi ja me suomalaiset pärjäämme kyllä, mikäli asetamme kunnianhimoiset tavoitteet ja teemme niiden eteen määrätietoisesti työtä yhdessä. Tässäkin keskustelussa olisin halunnut kuulla myös niitä asioita, joista olemme samaa mieltä ja joiden eteen olemme valmiit kaikki yhdessä tekemään työtä.

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta piirtää voimakkaita suuntaviivoja paremmalle Suomelle. Meidän pitää tehdä kaikkemme sen hyväksi, että yhä useammalla suomalaisella on työtä ja että julkinen talous on kunnossa. Vain siten voimme turvata kaikille kuuluvat julkiset palvelut, kuten terveyskeskukset, koulut, päiväkodit, liikuntakentät ja hyväkuntoiset tiet. Mitä tämä sitten edellyttää? Pidetään yllä kustannuskilpailukykyä, edistetään paikallista sopimista, kannustetaan ihmisiä ottamaan vastaan työtä, turvataan yrittäjän arkea, satsataan koulutukseen ja osaamiseen, turvataan alueellisesti tasapainoinen kehitys ja pidetään viisaalla sosiaalipolitiikalla jokainen suomalainen mukana.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Näistähän tämä kaikki lähtee — hyvinvointiyhteiskunnan puolustamisesta ja kehittämisestä.

Peräänkuulutan hallitukselta vahvaa sitoutumista työllisyysasteen nostamiseksi 75 prosenttiin. Tämä tavoite vaatii noin 60 000:ta uutta työpaikkaa, siis uutta työpaikkaa Juha Sipilän hallituksen päätöksien ja suhdannekehityksen mukanaan tuomien työpaikkojen lisäksi. Viimeistään ensi syksyn budjettiriihessä on tehtävä ratkaisut, jotka vahvistavat työllisyyttä 30 000 henkilöllä. Odotan, että hallitus työskentelee määrätietoisesti osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi sekä oppimisen ja osaamisen kehittämiseksi. Työelämän jatkuvan murroksen ja muutoksen myllertäessä ympärillämme Suomen on voitava tarjota jokaiselle tilaisuus parantaa taitojaan ja vaihtaa tarvittaessa myös uusille urille. Tuen voimakkaasti hallituksen suunnitelmia tähän liittyen.

Arvoisa puhemies! Keskusta haluaa Suomesta kestävästä kehityksen suurvallan. Meillä on kaikki välineet torjua ilmastonmuutosta, ratkoa suomalaisella osaamisella globaaleja ongelmia. Suomalainen maa- ja metsätaloudensaaminen, kehittyvä ja älykäs teollisuus, korkea koulutus sekä rohkeat yrittäjät ja innovatiiviset yritykset eri puolilla Suomea ovat ratkaisun ydin. Siksi olen iloinen, että julkisen talouden suunnitelmassa otetaan kunnan niskalenkki ilmastonmuutoksesta. Sen ratkominen on Suomelle nimittäin paitsi velvollisuus myös — ja ennen kaikkea — mahdollisuus. Meidän kannattaa hyödyntää omaa osaamistamme ja luonnonvarojamme kestävästi, älykkäästi ja samalla uutta arvoa luoden. Haluankin todeta, että Suomi ei synkistelyllä nouse, päinvastoin. Suomi nousee vain siten, että uskomme ja luotamme itseemme ja toisiimme ja rakennamme tälle työlle ja yrittäjyydelle kannustavan ja ennustettavan toimintaympäristön. Tämä nyt käsittelyssä oleva valtioneuvoston selonteko tarjoaa hyvän alustan tälle luottamuksen vahvistamiselle ja uuden kasvun luomiselle.

17.05 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on syystäkin nostettu huolta kuntien taloudellisesta tilanteesta. Julkisen talouden suunnitelma ottaa kuitenkin huomioon kuntien tiukentuneen tilanteen. [Toimi Kankaanniemi: Miten?] Valtionosuudet kasvavat 1,1 miljardilla sisältäen peruspalvelujen valtionosuuden ja veroperustemuutosten kompensaaion, josta osa, 237 miljoonaa, maksetaan jo tämän vuoden aikana. Kuntien uudet tehtävät ja veroperustemuutokset kompensoidaan täysimääräisesti hallitusohjelman mukaisesti.

Tämän hallituksen ratkaistavana on kaksi Suomelle keskeistä kestävyyskysymystä: työllisyysasteen nostaminen ja ilmastonmuutoksen torjunta. Molempiin on hallitusohjelmassa asetettu hyvät suuntamerkit, ja toimissa päästään nyt alkuun. Lisäratkaisuja tarvitaan vielä molempien osalta. Tarvitsemme mukaan kaikki yhteiskunnan toimijat. On totta, että näiden ratkaisujen onnistuminen on keskeistä niin hallituksen onnistumiselle kuin Suomen tulevaisuudelle.

Vihreille panostaminen koulutukseen on pitkäjänteinen työllisyyttä, yhteiskunnan hyvinvointia ja tasa-arvoa lisäävä satsaus. Tätä ovat niin subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen, peruskoulun laatu- ja tasa-arvo-ohjelma kuin oppivelvollisuuden pidentäminen. Osaajapulaan vastaamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat ehdotukset tiiviistä koulutuskokonaisuuksista työssäkävien ja työttömyysuhan alla olevien tueksi. Aikuiskoulutustuki uudistetaan joustavan, osaikaisen opiskelun mahdollistamiseksi. Lisäksi oppisopimusjärjestelmää kehitetään vastaamaan paremmin nuorten ja työelämän tarpeita.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Hallitus käynnistää työvoimapalveluiden alueelliset kuntakokeilut, joissa kohderyhmään kuuluvan työnhakijan palveluprosessi siirretään kokeilukunnille. Kokeilujen tavoitteena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asetmassa olevien pääsyä työmarkkinoille. On ollut hienoa seurata kokeilun innostunutta valmistelua kuntavinkkelistä. Vastuun ja oman osaamisen tunnistaminen on tiedostettu kunnissa huomattavasti aiempaa vahvemmin. Odotan toiveikkaana kokeilujen tuloksia.

Osana työllisyyden edistämistä toteutetaan myös osatyökykyisille suunnattu työkykyohjelma. Työllisyystoimissa tärkeää on kohdentaa ne hyvin erilaisille työntekijäryhmille sopiviksi. Kuntoutusta tarvitsevan tulee kuntoutukseen päästä.

Tärkeä hallituksen esitys on käynnistää työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton kokonaisuudistus, joka tähtää merkittävään työllisyyden kasvuun. Tavoitteena on saavuttaa hallituskauden aikana työperäisten oleskelulupien nopea ja sujuva käsittely kuukauden määräajassa. Maahan tulleiden osaamisen tunnistaminen ja vahvistaminen sekä muun muassa kielen opiskelu työssäkäynnin yhteydessä ovat tärkeitä toimia maamme kaiken työllisyyspotentiaalin hyödyntämiseksi ja nopean kotoutumisen saavuttamiseksi.

Suomi voi pärjätä vain korkealla osaamisella. Hallitus korottaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta 60 miljoonalla eurolla. Tämä kääntää korkeakoulujen rahoituksen suunnan. Myös indeksikorotukset palautetaan. Tämä tuo toiset 60 miljoonaa korkeakoulujen rahoitukseen. Korkean osaamistason saavuttamiseksi tarvitsemme kipeästi lisää aloituspaikkoja etenkin sinne, missä nuoria on paljon.

Haluamme rakentaa sosiaalisesti kestäväää Suomea. Kenenkään toimeentulo ei saa jäädä kohtuuttoman matalaksi. Nyt pienimpiä eläkkeitä ja perusturvaa korotetaan ja pienituloisten verotusta kevennetään. Köyhyys ja eriarvoisuuden kokemukset eivät ole yhteiskunnan keskinäistä luottamusta vahvistavia vaan päinvastoin polttoainetta eripuralle.

Toisen tärkeän tavoitteen eteen, ilmastonmuutoksen torjumiseksi, hallitus tukee suomalaisia vähäpäästöisempien ratkaisujen valitsemisessa. Tässä budjetissa ei kuitenkaan vielä tule ilmastonmuutoksen torjunnasta valmista. Hallitus on sitoutunut tekemään lisää päätöksiä, joilla riittävän nopealle päästövähennyspolulle päästään. Hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä on hallituksen suuri tehtävä. Tärkeää on viedä ilmastotoimia läpi hallinnonalojen ja yhteiskunnan eri toimialoille. Muutos tulee toteuttaa reilusti. Kun teemme ilmastotoimia, tärkeää on pitää kiinni oikeudenmukaisuudesta. Ilmastotoimia ei tule maksattaa niillä, joilla on muutenkin arjessaan vaikeaa. Nuorten motivaatio ja huoli ilmastotoimiin pitää nähdä positiivisena kannustimena meille päätöksentekijöille, ei vain ahdistavana taakkana, josta huolestua ja jonka ratkaisuja viivytellä.

17.11 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Arvostan kollegoitteni hyvin kirjoitettuja puheenvuoroja. Itse olen toistaiseksi lähtenyt siitä, että pyrin kuuntelemaan täällä käytyä keskustelua ja jäsentämään puheenvuoroni sitten keskustelun aikana, jolloin voi jossain määrin ottaa huomioon sitä, mitä täällä on viimeksi sanottu ja jättää ehkä puheenvuorosta pois sellaisia asioita, jotka ovat toistuneet monessa puheenvuorossa peräkkäin.

Kun puhumme julkisesta taloudesta, se on kuin eräänlainen rakennus, jossa on tietyt peruspalikat: bruttokansantuote, kokonaisveroaste, julkisten menojen kokonaisuus, velan määrä, työllisyysaste. Tällä hetkellähän Suomen tilanne on se, että bruttokansantuote on 232 miljardia euroa. Viime vuoden kasvu oli 1,7 prosenttia. Kokonaisveroaste meillä on 43 prosenttia. Se on Tanskassa korkeampi, 46 prosenttia, Ruotsissa 44 prosenttia, mutta ylipäätään Pohjoismaat sijoittuvat OECD:n vertailussa kärkeen näissä. Voidaan arvioida,

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

että pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäminen vaatii vähintään 40 prosentin kokonaisveroastetta.

Julkiset menot ovat noin 95 miljardia. Se sisältää valtion budjetin, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen budjetit sekä vuotuiset sosiaaliturvamaksut. Velka on 106 miljardia euroa tällä hetkellä, siis valtionvelka Suomessa. Ja työllisyysaste, josta täällä muun muassa edustaja Purra hetki sitten puhui, on viimeksi ollut kuukausitilastossa syyskuussa 72,7 prosenttia, ja tavoite on, kuten hyvin tiedämme, 75 prosenttia.

Jaan edustaja Purran huolen siitä, että tapa, jolla työllisyysaste lasketaan — eli se, että on vähintään yhden tunnin viikossa töissä ja se on sitten näiden ihmisten osuus kaikista 15—64-vuotiaista — ei välttämättä kerro kaikkea sitä, mihin meidän pitäisi pyrkiä. Pitäisi tämän rinnalla laskea myös tehtyjen työtuntien määrää kokonaisuutena. Esimerkiksi Tanskassa, jossa työttömyysaste viime vuonna oli 5 prosenttia, kun se meillä oli 7 prosenttia, tehtiin työssä ollutta ihmistä kohti 27 tuntia, kun meillä tehtiin 30. Eli suomalaiset tekivät itseasiassa työtunteja enemmän, vaikka meillä työttömyysaste oli 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Tanskassa.

Kun me sitten näistä kansantalouden perusalikoista saamme käyttöömmä tällä kokonaisveroasteella sen rahoituksen, jolla me palveluja ja tulonsiirtoja voimme tehdä, haluaisin korostaa siinä yhteydessä tehokkuutta. Tehokkuus ei tarkoita mitään hiostusta, vaan kysymys on siitä, että julkisten palvelujen tulee olla hyvin kohdennettuja ja tehokkaasti tuotettuja. Suomessa esimerkiksi sairaaloiden tehokkuus on muihin Pohjoismaihin verrattuna aivan huippuluokkaa yhden esimerkin mainitakseni.

Toinen tärkeä kysymys on menojen priorisointi. Me joudumme aina harkitsemaan niin sanottujen tulevaisuusmenojen ja solidaarisuusmenojen välillä. On myös menoja, jotka ovat molempia, sekä tulevaisuus- että solidaarisuusmenoja, esimerkiksi koulutukseen panostaminen on ilman muuta tällainen asia. Tuloerot ovat asia, joka liittyy tietenkin verotukseen, mutta myös siihen, että meillä on kattavat julkiset palvelut. Minun mielestäni nyt käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma pohjaa siihen pohjoismaisen hyvinvointivaltion ideologiaan, joka tähtää hyvien julkisten palvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen ja jossain määrin myös viime vuosina suuriksi revenneiden tuloerojen tasoittamiseen.

17.15 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin kannatan perussuomalaisten Lulu Ranteen tekemää esitystä.

Suomen talouskasvu hidastuu selvästi vuonna 2016 alkaneen nousukauden jälkeen. Julkisen talouden suunnitelman pohjana olevan valtiovarainministeriön arvion mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,5 prosenttia vuonna 2019 ja 1,0 prosenttia vuonna 2020 ja hidastuu edelleen suunnittelukauden loppua kohden, 0,7 prosenttiin vuonna 2023. Julkisen talouden alijäämän arvioidaan kasvavan vuonna 2019, ja kehityksen ennustetaan jatkuvan koko kehyskauden siten, että alijäämä kasvaa suunnittelukauden aikana liki 4 miljardiin euroon.

Arvoisa herra puhemies! Lokakuussa saimme kuulla, että 58 prosenttia suomalaisista haluaa hillitä velanottoa, ja on erittäin tärkeää, että me kaikki pyrimme siihen, että meidän lapsiemme ja lapsenlapsiemme ei tule maksaa sitä velkaa, jota me otamme. Perussuomalaiset haluavat panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle tai tälle vaalikaudelle vaan myös yli vaalikausien ulottuvalle ajalle. Tämä edellyttää rakenteellista uudistusta ja uudenlaista ajattelua, jotta nykyiset epäkohdat yhteiskunnassamme voidaan korjata ja kansalaisia jakava eriarvoistumiskehitys pysäyttää.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Arvoisa puhemies! Täällä on noussut esiin muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, joka on epäilemättä yksi suurimpia rakenteellisia uudistuksia, joita tämä eduskunta tulee mahdollisesti tekemään. Jotta me voisimme tietää, mitä on tulossa ja mihin olemme menossa, olisi erittäin tärkeää tietää, mitä on tulossa. Toukokuussa kuulumme, että siinä on mahdollisesti 18 maakuntaa, mutta esillä on ollut myös malli, jossa on 5—12 maakuntaa. Olisikin erittäin tärkeää tietää, mitä on tulossa, ja perussuomalaiset esittävät ja vaativat sitä, että eduskuntaan perustetaan parlamentaarinen työryhmä, jossa yhdessä voimme lähteä käymään läpi tätä mahdollista sote-uudistusta. Tämä oli myös pääministeri Rinteen esitys, viimeksi maaliskuussa 2019, samoin kuin myös muun muassa Anderssonin esitys jo vuonna 2017. Eli pitäisimme mielellämme kiinni tästä ja toivoisimme, että tätä asiaa voitaisiin parlamentaarisesti käsitellä, ei ainoastaan pelkästään verotusasiaa vaan sitä, että oikeasti me tähtäisimme siihen, että me saamme tämän tärkeän uudistuksen vietyä eteenpäin.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on ollut hampaaton hoitaessaan suomalaista vanhustenhoitoa kuntoon. Tehy arvioi lokakuussa, että 30 kunnassa on käynnissä yt-neuvottelut, joissa hoiva-alan henkilöstöä irtanotaan tai he ovat uhan alla. Tämä kehityskaari on kestämätön, se tulee pysäyttää. Suomalaisille hoitajille tulee antaa lupaus siitä, että heillä on töitä. Heitä tarvitaan — heitä tarvitaan vanhustenhoidossa, heitä tarvitaan sairaaloissa erilaisilla toimialoilla, heitä tarvitaan päivystyksissä — ja on aika kertoa se suomalaisille työntekijöille. Tämä toimintamalli, että ihmisiä irtanotaan, ei sitä kerro. On tärkeää turvata kuntien pärjääminen myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Hoitajamitoituksen viivästyminen vuoteen 2023 on kohtuutonta. Olisi ollut kaiken järjen mukaista, että asia olisi otettu välittömään käsittelyyn heti hallituskauden alettua, koska siihenhän meidän edellinen kautemme päättyi. Ei riitä ainoastaan, että annetaan resursseja valvontaan. Kuulimme juuri, että aluehallintovirastot ovat saaneet ennätysmäärän epäkohtailmoituksia liittyen vanhustenhoitoon. 2017 ilmoituksia oli 258, vuonna 2018 oli 437 ja tänä vuonna, 2019, peräti 940 epäkohtailmoitusta. Eikö se herätä meitä kaikkia toimimaan ja tekemään ihan oikeasti toimenpiteitä? Haluaisin tietää, mitä hallitus tekee näille katastrofaalisille luvuille. Epäkohtailmoituksia tulee, ja vanhustenhoito ei ole kunnossa. Hoitajamitoitus viivästyy vuoteen 2023, emmekä tiedä, mitä sieltä on tulossa.

Mutta sote-uudistuksesta olisi hyvä tietää rahoitus, [Puhemies koputtaa] millaisella pohjalla se on, tuleeko Uudellemaalle erityisratkaisu, mitä tässä erityisesti on käsitelty. Nämä ovat isoja asioita, ja toivomme niihin vastauksia. Tänään emme niitä saaneet kysymyksiimme. Kuulimme ainoastaan, että sote-uudistus on tulossa. — Kiitos. [Vastauspuheen-
vuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on sen verran halukkuutta, että otetaan pieni, lyhyt debatti.

17.20 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kyllä nyttien edustaja Juvoselle sanoa, että tässä teidän vastalauseessannehan on itse asiassa täysi tuki tälle hallituksen työlle tähän sote-uudistukseen. Kaivoin tämän teidän lausuman juuri esille, ja täällä sanotaan aivan fiksulla tavalla: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen perustuslain vaatimukset täyttäen siten, että palvelujen saatavuus, hyvä laatu ja saavutettavuus turvataan kaikissa osissa maata ja siten, että

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

yksityiset toimijat täydentävät palveluja, joiden järjestämisestä ja rahoituksesta julkinen sektori vastaa.” Tämä vastaa erittäin hyvin koko hallituksen linjaa.

Ja mitä tulee siihen sote-uudistuksen sisältöön, siitä löytyy kyllä hallitusohjelmasta erittäin hyvät kirjaukset, niin että niillä pitää kyllä pystyä tässä vaiheessa keskustelemaan. Mitä rahoitukseen tulee, niin rahoituksen osalta tarkoitus on tehdä tarvevakioitu rahoitusmalli THL:n kriteerien pohjalta. Olen kyllä aika varma, että tästä on löydettävissä yhteinen ymmärrys, jos se perussuomalaisille myös sitten käsittelyaikana kelpaa.

17.21 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja vastasi tähän sote-uudistukseen juuri noilla sanoilla, että tätä ollaan viemässä määrätietoisesti eteenpäin ja sinne on myöskin tarkoitus rakentaa parlamentaarinen käsittely, joka koskee sitten niitä erityisjärjestelyjä.

Mutta sen sijaan haluaisin reagoida tähän, jossa olen edustaja Juvosen kanssa täysin samaa mieltä. Puhuitte hoitajamitoituksesta ja pidätte, että sen viivästyminen on kohtuutonta, että vasta vuonna 23 tämä täysimääräisesti voitaisiin toteuttaa. Kyllä, se on kohtuutonta, mutta vika ei ole tässä hallituksessa. Me olemme nyt vihdoinkin ja viimein laittamassa sen hoitajamitoituksen lakiin. Valitettavasti tämä prosessi, jotta se asia voidaan täyttää täysimääräisesti, vaatii muutaman vuoden. Viivästyminen ongelma on valitettavasti teillä. Teidän pitäisi katsoa peiliin. [Toimi Kankaanniemi: Ei ole meistä kiinni!] — Kyllä, kun edellinen hallitus, Sipilän hallitus, muodostettiin, te perussuomalaiset kannatitte hallitusta, ja siellä on nimenomaan vanhuspalveluhenkilöstömäärien supistaminen: 70 miljoonaa saadaan siitä, että heikennetään vanhuspalveluhenkilöstöä. [Puhemies koputtaa] Te lykkäsitte asiaa niin pitkään, että vasta tämä hallitus pystyi laittamaan tämän hoitajamitoituksen lakiin, [Puhemies: Aika!] ja se vaatii muutaman vuoden, että se toteutuu. Katsokaa peiliin, älkääkö syyttäkö hallitusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Juvonen.

17.23 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikävää, että aina hoitajamitoituksen kanssa lähdemme kinastelemaan. Hoitajamitoitusta ei heikennetty viime kaudella. Se on erittäin tärkeää teille kertoa. Hoitajamitoitusta ei heikennetty 0,5:stä 0,4:ään. Sitä ei ole heikennetty. Mutta teillä oli kyllä peruspalveluministerin salkku 2015, silloin ette saaneet aikaan sitä. Siitä kovasti käytiin keskustelua, mutta silloin tämän hoitajamitoituksen laittaminen kaatui. Mutta tärkeää on, yhdestä asiasta olemme samaa mieltä. Meidän yhteinen tahtotilamme on, meidän palvelulupaus kaikille suomalaisille on, että kun ihminen tulee vanhaksi, hän tulee hoidetuksi, hän pääsee hoivapaikkaan, hän pääsee ympärivuorokautiseen hoivaan, hänelle menee kotiin hoitaja. Huolehdimme hänestä, emme jätä häntä yksin kotiin hylättynä.

Mitä tulee sote-uudistukseen, me olemme käsitelleet sotea täällä vuosikausia, jo edellistä edeltävällä kaudella, ja tiedämme toki pääpiirteet: palvelut kuntoon, mutta pitää saada myös säästöjä. Ei se riitä, että se on hallitusohjelmaan kirjattu, vaan pitäähän meille myös kertoa siitä. Te olette nyt hoivatakuusta kertoneet meille, jossa siinäkin rahoitus on riittämätön. [Puhemies koputtaa] Ette te pysty turvaamaan sitä lääkärille pääsyä, vaan moniammatillisen tiimin luo pääsyä elikkä hoitajille.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä edustajat Kiljunen ja Kankaanniemi, ja sen jälkeen puhujalistaan.

17.24 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme varmasti perussuomalaisten kanssa nyt samaa mieltä siitä, että tämä hoiva-asia täytyy saada kuntoon, [Arja Juvonen: Siinä olemme samaa mieltä!] hoivamitoitus pitää saada lakiin, hieinoa, ja olemme samaa mieltä myöskin siitä, että tämän asian viivästyminen on kohtuutonta. Minä ainoastaan luin ja nyt sen luen uudestaan oikein silmälasien kanssa, mitä Sipilän hallituksen ohjelman leikkauslista sisällään piti: vanhuspalveluhenkilöstön vähennys tuottaa 70 miljoonaa ja b) vanhuspalvelusuunnitelmien heikentäminen 10 miljoonaa. Nämä ovat suoria heikennyksiä vanhuspalveluihin, ja se oli Sipilän hallituksen ohjelma, jonka te olette olleet allekirjoittamassa ja ajamassa sitä, [Anu Vehviläinen: Sitä ei tehty! — Arja Juvonen: Sitä ei tehty!] ja sen vuoksi tämä prosessi on viivästynyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annetaan vastauspuheenvuoro edustaja Kankaanniemelle.

17.25 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen, eletään realismissa ja todetaan, että näin ei tehty. Vaikka hallitusohjelmaan on kirjoitettu, niin sitä leikkausta ei tehty. Ja nyt ollaan siinä tilanteessa, että valta on teillä ja te lykkääte hoitajamitoituksen huhtikuun alkuun 23. Se on kohtuutonta. Ja teillä oli 2011—2015-kaudella kaikki keskeiset ministerin paikat — valtiovarainministeri, peruspalveluministeri ja niin edelleen — ja jätitte hoitajamitoituksen hoitamatta. Teillä ei ole minkäänlaisia perustaa nyt moittia perussuomalaisia tässä asiassa. Edustaja Juvonen on tehnyt valtavan työn, ja uskoisin, että ilman häntä ei oltaisi tässä tilanteessa, että tämä on nyt näin voimakkaasti esillä. Hoitakaa se heti, niin teille tulee uskottavuutta puheisiinne. [Kimmo Kiljunen: Hoidetaan heti, niin pian kuin mahdollista!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt takaisin puhujalistaan.

17.26 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! Hoitajamitoitus todella tehdään niin pian kuin se on mahdollista. Meillä on asiantuntijatyöryhmän esitys, ja ministeri on luvannut, että asiantuntijatyöryhmän esitys toteutetaan sillä aikataululla, mitä asiantuntijat pitävät mahdollisena.

Budjetteja sen sijaan arvioidaan usein aivan liian lyhyellä aikavälillä. Tämä käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma mahdollistaa tietysti pidemmän perspektiivin, mutta silti sekään ei ota huomioon päätöksen todellisia seurauksia kuin pieneltä osin — hyvänä esimerkkinä hallituksen päätös siirtää verotuloja poisto-oikeuksilla seuraavan hallituksen hyödyksi. Tämä aiheuttaa tietysti ongelmia EU:n kanssa, mutta ei sinänsä vähennä verotuloja pidemmällä ajanjaksolla.

Tärkeimmät päätökset kantavat pisimmälle. Kun esimerkiksi varhaiskasvatukseen nyt vihdoin sijoitetaan varoja, tutkitusti tiedetään, että se maksaa itsensä seuraavina vuosikymmeninä moninkertaisesti takaisin. Tai kun oikeistohallitus syrjäytti valtavan määrän nuoria kriisiyttämällä ammatillisen koulutuksen, maksetaan niitä seurauksia paitsi sosiaalisina ongelmina myös taloudellisina kustannuksina pahimmillaan useammassa sukupolvessa vuosikymmeniä eteenpäin. [Toimi Kankaanniemi: Ja tuli 14 000 työpaikkaa!] — Ja nämä

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

leikkaukset myös te hyväksyitte, edustaja Kankaanniemi, perussuomalaisten kanssa. [Toimi Kankaanniemi: Ei tehty kaikkea!]

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on ollut ylivertainen järjestelmä paitsi ihmisten tasa-vertaisten mahdollisuuksien myös talouden kannalta. Hyvinvointivaltiota purkamalla voidaan näennäisesti ehkä säästää muutama euro, mutta lopulta menetetään paljon enemmän. On siis todella tärkeää kiinnittää päätöksenteko parhaaseen tietoon ja pitkään ajanjaksoon, vaikka toimenpiteet eivät toisi heti rahaa viivan alle.

Arvoisa puhemies! Oppositioista on toisteltu tietopohjaista päätöksentekoa vain yhdestä näkökulmasta. Kokoomus on keksinyt, että mikrosimulaatioissa sosiaaliturvaleikkaukset pakottavat ihmisiä töihin. Leikkaukset eivät kuitenkaan luo ainoatakaan työpaikkaa. On varmasti totta, että jos ihmiseltä viedään toimeentulo, hänen on lopulta otettava vastaan mitä tahansa työtä. Vasemmistossa emme kuitenkaan halua taantua kohti 1800-lukua ja laajamittaista palkkaköyhyyttä. Tietopohjaisuus ei tarkoita yhden kapean näkökulman tai laskelman valitsemista. Tuottavuus ja nuorten sukupolvien koulutustaso ovat jo nyt heikentyneet. Elämme silti yhä kehittyneessä pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa, jossa työllisyysaste on jo valmiiksi korkea.

Työttömänä olevat ikääntyneet, pitkäaikaissairaat, pitkäaikaistyöttömät, heikommin koulutetut tai väärässä paikassa asuvat eivät saa työpaikkaa sillä, että heitä köyhdytetään lisää. Narulla ei voi työntää. Vastoin omaa tahtoaan työttöminä olevien kiusaaminen ei luo yhteiskuntaan mitään hyvää, päinvastoin. Oikeiden työpaikkojen luominen tarkoittaa sekä hallitusohjelmaan sisältyviä investointeja että mahdollisuuksien luomista heille, jotka eriyistä eivät ole työllistyneet nykyisillä työmarkkinoilla. Muissa Pohjoismaissa palkkatuki on ollut tehokas ja toimiva tapa innostaa työnantajat palkkaamaan myös heitä, joita ei muuten palkattaisi. Moni ikääntynyt tai työelämästä pidempään poissaollut osoittautuu erinomaiseksi työntekijäksi, kunhan työnantajan palkkaamiskynnystä alennetaan.

Arvoisa puhemies! Poliitikkojen suosima mutta ymmärtämättömyyteen perustuva sanonta kuuluu, että talouden kakku pitää ensin tehdä ennen kuin sen voi jakaa. Kansantalouden kakku nimittäin kasvaa jakamalla. Tasaisen tulonjaon valtiot ovat onnistuneet luomaan hyvinvointia, kasvua ja vaurautta paljon epätasaisen tulonjaon maita enemmän. Suomi voi menestyä ainoastaan sijoittamalla kaikkiin täällä asuviin ihmisiin.

Olen ylpeä voidessani olla tukemassa tätä hallitusta, joka lopettaa leikkaamisen lastemme tulevaisuudesta, osaamisesta ja siten myös Suomen kilpailukyvystä pitkällä ajanjaksolla. Hallituksen finanssipolitiikka tukee taloutta ja työllisyyttä sekä kokonaiskysyntää. Nykyisessä alhaisten ja laskevien kasvuennusteiden, taloudellisen epävarmuuden ja alhaisten korkojen ympäristössä on kullannarvoista, että maata johtaa nykyisen kaltainen vastuullinen hallitus. Leikkauslistoilla ajettaisiin maa taantumaan ja massatyöttömyyteen. Se tulisi kalliiksi paitsi kotimarkkinayrityksille ja työttömiksi jääville myös valtiolle, joka joutuisi velkaantumaan työttömyysmenojen rajun kasvun takia. Tässä tilanteessa on järkevää [Puhemies koputtaa] ottaa hieman velkaa työllisyyteen sen sijaan, että otettaisiin paljon velkaa työttömyyteen. Mielestäni hallituksen esitys on erittäin hyvä.

17.32 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen, työllisyyden nostaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja tuloerojen pienentäminen. Hallitus on tietysti huomionnut myös talouden kehittämisen riskit ja epävarmuuden. Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden raju heikkeneminen vaikeuttavat julkisen talouden hallintaa. Työllisyysasteen nostaminen on avainasemassa

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

tämän kokonaisuuden hallinnassa yhdessä sosiaali- ja terveyspalveluiden kulukehityksen hallinnan kanssa.

Tässäkin salissa kuulluista negatiivisista argumenteista huolimatta tämä hallitus on tartunut työllisyyden hoitoon useilla eri toimilla, ja aiemman hallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusyrittämisistä on otettu opiksi. Jatkossa uudistus viedään eteenpäin asiakas ja palvelut edellä ennaltaehkäisyyn ja peruspalveluihin panostaen. Haluamme panostaa osatyökykyisten, pitkäaikaistyöttömien ja vammaisten työllistymiseen, esteiden poistamiseen, ja jatkossa esimerkiksi yksinyrittäjä voi saada tukea ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Palkkatukea lisätään byrokratiaa vähentäen entistä joustavammalla ja selkeämmällä mallilla yhä useampien hyödynnettäväksi. Monella alalla olevaan kohtaantoongelmaan pureudutaan yhdessä koulutusjärjestelmän kanssa. Hallitus panostaa varhaiskasvatukseen ryhmäkokoja pienentämällä, ja panostukset koulutukseen ja tutkimukseen ovat merkittäviä.

Kaikkien näidenkin toimien jälkeen hallituksen tärkeänä tavoitteena on normaalin kansantalouden tilanteessa se, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023. Hallitusohjelman ja muita toimenpiteitä toteutetaan siinä laajuudessa kuin se on kehyksen puitteissa mahdollista. Hallitus haluaa kokonaisuutena varmistaa vastuullisen, pitkäjänteisen ja taloudellista vakautta edistävän menopolitiikan. Näkyminä meillä on niitä realiteetteja, että rakentamisen tarve vähenee, investointien kasvu hidastuu ja sitä kautta myös vientimme hidastuu. Eläkeläisten määrä kasvaa ja kuntien tilanne on kautta linjan haasteellinen. Tunnistamme nämä realiteetit. Tarvitsemme ja teemme aktiivista politiikkaa sen eteen, että työllisyys paranee ja vienti kehittyy positiivisesti, mutta tarvitsemme myös rakenteellisia uudistuksia ja asenneilmapiirin muuttumista niin, että myös yli 50-vuotiailla on mahdollisuus vielä uudelleentyöllistyä ja työskennellä. Yrityksemme, kuntamme ja valtiokin tarvitsevat parempaa johtamista ja työhyvinvoinnin merkityksen ymmärtämistä. Nämäkin ovat niitä toimia, joilla työllisyytemme ja ihmistemme hyvinvointi kehittyvät positiivisesti, ja onpa näillä positiivinen vaikutus myös kuntien talouteen.

Arvoisa puhemies! Meillä on tahto tehdä erilaista politiikkaa kuin tämän salin oikealla laidalla. Me emme halua tehdä valtavia leikkauksia sosiaaliturvaan ja eläkkeisiin, [Toimi Kankaanniemi: Emme mekään!] päinvastoin. Tämä hallitus haluaa inhimillisyyttä ja oikeudenmukaisuutta ja panostaa nimenomaan eläkeläisten ja huonompiosaisten toimeentuloon ja arjessa pärjäämiseen. Tämä hallitus uskoo suomalaiseen työvoimaan, tekee toimia elinkustannustemme hillitsemiseksi, panostaa infraan ja saavutettavuuteen ja panostaa kansalaistemme parempaan tulevaisuuteen. — Kiitos.

17.35 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä käytiin mielenkiintoista väitelyä hoitajamitoitukseen liittyen. Sehän on niin, että hoitajamitoitus kyllä tulee lakiin, mutta kun rahaa ei tule, niin sitten sanotaan, että katsotaan sitten tulevaisuudessa. Tämä on vähän niin kuin jos hallitus esimerkiksi päättäisi rakentaa lipputangon ja tekisi sille mitoituksen. Tämä tulisi esimerkiksi Haminan kaupunkiin. Sitten todettaisiin, että tätä rahaa tulee kuitenkin sillä tavalla riittämättömästi, ettei sillä saa riittävästi terästä. Eli aika hataralla pohjalla tämä hoitajamitoitus on siinä suhteessa, enkä oikein hyväksy sitä, että sitten vain todetaan, että ”katsotaan sitten tulevaisuudessa, jos tässäkin lippu on salossa”, niin sama tässä hoitajamitoituksen kanssa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma perustuu työllisyysasteen nostamiseen 75 prosenttiin. Valitettavasti valtaosa hallituksen työllisyysasteesta tehdään palkka-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

tuella. Valtio siis palkkaa määräaikaaisesti ja maksaa osan palkasta. Tilastot kaunistuvat, työn tuottavuus ei kasva, ja harva työntekijä saa riittävän toimeentulon tai jatkuvuuden työuralleen. Tällaiset toimet ovat täysin riittämättömiä. Kasvua tulisikin hakea markkinoilta eikä tukea näihin sosialistisiin työllisyys- ja veromalleihin. Jos finanssipolitiikkaan ja julkisyhteisöjen rahoitusasemaan halutaan oikeasti vaikuttaa, tulisi meidän harkita luopumista kehysmenettelystä. Julkinen talous on täynnä rakenteellisia ongelmia: väestö ikääntyy, eläkemenot kasvavat ja sitä myöden terveydenhoito- ja hoivamenot lisääntyvät. Jos talouskasvu ei toteudu hallituksen arvioimalla tavalla, jos ennustepoikkeama on vaikka 0,5 prosenttiyksikköä, näyttäytyvät nämä tehdyt menolisäykset erityisen vaarallisessa valossa. Jos hallitus noudattaa omaa ohjelmaansa ja panostaa 3 miljardia euroa myös kertaluonteisin panostuksin, tarkoittaa tämä noin 1,6 miljardin euron lisäpainetta suunnitelmakauden vuosille 20—22. Ei hyvältä näytä.

Suuri haaste veronmaksajalle syntyy myös unelmasta toteuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Tämä ilmastososialismi on erityisen vaarallista yhdeksälle alimmalle tulodesiilille, aivan erityisesti autoilijalle ja pientaloasujalle. Ruoka, lääkkeet ja kaikki, mikä on logistiikan varassa, kallistuu. Ei hallitus köyhiä ajattele ainakaan tässä suhteessa. Helsingissä sijaitseva Harakan luontokeskus, jota ei ole — ainakaan vielä — nimetty työministerin mukaan, toimii uusiutuvalla energialla. Tämä on merkittävää, koska muutoin Helsinki pyörii lähinnä hiilivoimalla. Silti täältä Helsingistä kaikuu kaikkein kovin kritiikki maakuntiin, joissa auto on välttämättömyys. Keskustelu ilmastojohtajuudesta on käsittämätöntä, koska esimerkiksi Yhdysvaltoja ei voisi vähempää kiinnostaa, kuinka paljon veroja Suomessa nostetaan ja kuinka paljon suomalaista veronmaksajaa rangaistaan. Emme voi käpertyä sosialistiseen veromalliin ja huudella impivaaralaisia ilmastologaneita globaalin ilmiön edessä. Julistuksilla saadaan tovereille mukavampi mieli, mutta kaiken maksaa tavallinen suomalainen työmies ja -nainen.

Sukupuolista puheenollen, vasemmistoliiton Lohikoski esitti ryhmäpuheessaan sukupuolitietoista budjetointia. Olen ymmärtänyt — korjatkaa, jos olen väärässä — että budjetin laadinta perustuu tulo- ja menoarvioon. Se tehdään pääosin substanssidataan, kuten laskentatoimen analyysiin ja ylipäätään talouden tunnuslukuihin, tutkittuun tietoon tukeutuen. Missä maailmassa täällä kuitenkin eletään, jos vasemmistoliitto haluaa, että budjetointi perustuu sukupuoleen? Toisaalta tämä selkeyttää aika merkittävästi poliittisia kantoja ja auttaa ymmärtämään lähtökohtia suhteessa esimerkiksi maahanmuuttoon, joka koostuu pääosin sukupuoleltaan miespuolisista henkilöistä — miksiköhän? Kysyn: Miten tämä sukupuolitietoinen budjetointi eroaa feministisestä aluepolitiikasta? Molempia on nyt esitetty hallituksen piiristä. Miksi sillä sukupuolella on niin paljon merkitystä tänä päivänä? Ajattelen itse, että kaiken tulisi perustua ihmiseen riippumatta siitä, mitä jalkovälistä löytyy. — Kiitos.

17.40 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä jossakin puheenvuorossa viitattiin retoriikkaan ja puheiden valmisteluun. Olen sitä mieltä, että yksi parhaista puheista tässä salissa pidettiin yhtenä päivänä, kun tuolla lehterillä pikkuvauva huudahti. Hän ei varsinaisesti edes sanonut yhtäkään sanaa, mutta se oli hyvin voimakas puheenvuoro, joka muistutti siitä, mitä varten me täällä työtä teemme ja päätöksiä teemme, tulevia sukupolvia varten rakennamme tätä isänmaata. Lapsissa on tulevaisuus — ja teissä nuorissa, joita nyt siellä lehterillä kuuntelee.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Arvoisa puhemies! Tälle meidän maallemme tulee käymään huonosti, mikään ei onnistu, me ajamme tämän maan vararikoon, leikkaamme lapsiltamme. Tällaista puhetta on tullut opposition suunnasta koko tämän punamultahallituksen ajan. Se on tullut kyllä hyvin selväksi, että oppositio ei usko hallituksen työllisyystavoitteeseen ja tavoitteeseen julkisen talouden tasapainosta, mutta siitä olen hyvin iloinen, että olemme kaikki sitä mieltä, että me tarvitsemme tähän maahan, koko maahan, lisää työtä ja toimeentuloa. Kyse on yhteisistä rahoista ja yhteisestä hyvästä ja yhteisestä isänmaasta, jota rakennamme. Tarvi- taan, aivan totta, vastuullisuutta ja myöskin viisautta siihen, että pystymme turvaamaan palvelut myös tuleville sukupolville, ja siksi on tärkeää, että keskustelemme niin täältä hal- lituksesta kuin oppositiosta, esitämme erilaisia näkökulmia.

On aivan totta, että hallituksen työ ei missään tapauksessa ole helppo. Se tuodaan esille myös tässä käsiteltävänämmä olevassa julkisen talouden suunnitelmassa. Siinä todetaan, että talouskehitykseen kohdistuvat riskit ja epävarmuus ovat kasvaneet. Muun muassa kansainvälisestä taloudesta ja erityisesti euroalueelta on tullut tietoja talouksien kasvun hidastumisesta. Nämä huolet korostavat sitä, että hallituksen täytyy todellakin tehdä vaikuttavia toimia työllisyystavoitteen täyttymiseksi, koska työn kautta turvaamme rahoituksen mei- dän peruspalveluillemme, muun muassa lapsiperheiden palveluille, koulutukselle, vanhus- tenhoidolle.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee nyt niitä toimia, joihin me uskomme hallituksessa. Tässä keskustelussa on jo tullut esille, että me olemme tehneet ja me teemme toimia, joilla me pyrimme vahvasti vaikuttamaan siihen, että työllisyys nousee koko maassa. Viime kau- della elimme, voisi sanoa, jollakin tavalla historiallistakin aikaa, kun koko maassa Lappia ja Kainuuta myöten työllisyys nousi. Siellä koetaan edelleenkin työvoimapulaa, ja meidän on tärkeää jatkaa tätä työtä, niin että tämä myönteinen kehitys jatkuu, jotta luomme työtä kaikkialle Suomeen, koko valtakuntaan.

Edustaja Vehviläinen kertoi hyvin siitä, että me toteutamme sote-uudistuksen, joka sääs- tää rahaa ja auttaa ihmistä. Me emme leikkaa lapsiltamme vaan korotamme ensi vuoden alusta heikoimmassa asemassa olevien lapsilisiä, korotamme opintotuen huoltajakorotusta ja luomme tällä tavalla nuorille sitä tulevaisuudenkuvaa, että kannattaa perustaa perhe ja että me yhteiskunnassa arvostamme perhettä. [Toimi Kankaanniemen välihuuto] Me vah- vistamme lapsiperheiden palveluita ja koulutusta. Nämä nuoret, jotka istuvat tuolla lehte- rillä, ovat niitä, jotka rakentavat meidän maatamme tulevaisuudessa. — Teitä nuoria var- ten meidän täytyy parantaa meidän koulutusta ja myöskin näitä sosiaali- ja terveystalve- luita.

Tässä salissa toisinaan siteerattu maalaisliiton ja keskustan aatteellinen oppi-isä Santeri Alkio totesi: ”Ihmisyys ja sen kehitystarve on pantava kaiken yhteiskunnallisen ja valtiol- lisen uudistamisen pohjaksi.” Poliitikko on yhteisten asioiden hoitamista, se on ihmisten asioiden hoitamista. Päätöksiä tehdään ihmistä ja ihmisyyttä varten. Julkisen talouden tar- koitus ja tavoite tulee olla se, että se palvelee ihmistä. Ihminen ei elä taloutta varten, vaan talous on ihmistä varten. Tähän kuuluu myös tasapaino hyvinvoivan luomakunnan kanssa, minkä tämä hallitus ottaa huomioon: me rakennamme kestävästi.

17.46 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Junnila otti täällä esille esimer- kin suunnitelmasta rakentaa lipputanko Haminaan, mieluiten vielä Suomen itsenäisyyden juhlavuoden merkeissä — 100-metrinen tanko, kun Suomi täytti 100 vuotta. Tämä hallitus on toiminut juuri niin kuin Haminan kaupunki on toiminut, sijoittanut siihen myöskin ra-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

haa, ja tanko on saatu pystyyn. Aina on tietenkin ongelmiakin matkan varrella, ja nämä lujuuslaskennat ynnä muut on vain selvitettävä, vähän niin kuin hoivamitoituksessakin täytyy selvittää se, riittävätkö ne hoitajien määrät ja kuinka koulutetaan lisää ja varmistetaan, että se saadaan aidosti toteutettua, ja silloin tapahtuu viivästymisiä — niin tapahtuu tämänöisen lipputangonkin rakentamisen osalta viivästymisiä, että siinä mielessä [Vilhelm Junnilan välihuuto] se oli erinomainen esimerkki edustaja Junnilalta. Näin me joudumme myöskin elävässä elämässä toimimaan. Myöskin hallitus toimii reaali maailmassa eikä pysty taikatemppeja tekemään. [Toimi Kankaanniemi: Pysyykö tanko pystyssä?]

Arvoisa puhemies! Tästä on debatoitu tänään paljon, tässä on ollut vastakkaisia näkemyksiä. Vastakkaisuutta ei ole siinä, mitä tavoitellaan: kaikki tavoittelevat työllisyysasteen nostamista ja talouden vahvistamista, kaikki hakevat kasvua tukevaa viritystä niin kuin täällä valtiovarainministeri Lintiläkin totesi. Erimielisyyttä on näistä keinoista, ja jos sen pelkistää, niin kyllä siinä on kahta eri keinomaailmaa nyt tähän tarjottu — tietenkin on paljon muitakin asetelmia. Yhtäältä tavoitteeseen pyritään työllisyysastetta nostamalla — erityisesti kokoomus ja Sipilän hallitus, jota persutkin tukivat — ja toisaalta siihen pyritään leikkaamalla ja nimenomaan leikkaamalla ihmisten perustoimeentulosta, julkista kysyntää taittamalla, markkinaehtoistamalla ja työttömiä kurittamalla. Tällä tiellä voidaan yrittää saada sitä kasvua tukevaa viritystä aikaiseksi. Toinen tie on se, minkä tämä Rinteen hallitus on ottanut, mikä on täysin vastakkainen tästä näkökulmasta. Tässä ei leikata, tässä nimenomaan oikaistaan tulonjakoa myöskin painottamalla tulonsiirtoja pienituloisimmille ihmisille, keskituloisille ihmisille, verohelpotustenkin kautta ja ennen kaikkea näillä erilaisilla toimeentulotuilla, ovat ne sitten lapsilisiä, eläkkeitä ja niin edelleen. Nämä kaikki omalla tavallaan vahvistavat kokonaiskysyntää kansantaloudessa, tekevät sitä, mitä IMF raportissaan sanookin Suomen hallituksen politiikasta — kasvua tukeva viritys. Tässä suhteessa meillä on keinoissa eroja, ja tämä on meidän syytä tunnistaa.

Arvoisa puhemies! Halusin ottaa yhden erityisteeman esille, kun täällä edellinen puheenvuoron käyttäjä korosti voimakkaasti, että nuoret tekevät töitä ja nuorisoon pitää panostaa. Niin pitääkin panostaa, ja nuoret myöskin rakentavat tulevaisuudessa yhteiskuntaa — mutta myöskin vanhemmat tekevät töitä. Meillä on nyt tämä työllisyysastekeskustelu jämähtänyt kummalliseen kulmaan. Me olemme ikään kuin tilastonikkareiden armoilla tästä puhumisesta. Tämä työikäinen aktiiviväestö — niin kuin sanotaan työn sosiologiassa tai tässä keskustelussa — määrittyy 15 ikävuodesta 65 ikävuoteen. Sehän ei vastaa todellisuutta — sehän ei vastaa todellisuutta. 15-vuotiaista suomalaisista käytännössä kaikki ovat koulussa. He ovat aktiiviväestöä, ikään kuin työvoimaan laskettavaa väestöä, mutta eivät ole työelämässä, eivät anna panosta ja automaattisesti vähentävät työllisyysastetta. Nyt kun oppivelvollisuutta vielä nostetaan vuodella, niin tältäkin osin työllisyysaste sen vuoden osalta heikkenee, kun ihmiset eivät mene töihin vaan ovat koulussa vielä. Eli tässä on niin kuin epäkelvo asetelma laskea työikäinen aktiiviväestö 15 vuodesta eteenpäin, kun me tiedämme, että opiskelu useimmilla jatkuu vielä pitkälle yli 20:n, lähemmäs 30:täkin monilla, ja se varsinainen työskentelyikä alkaa sitten 30:stä.

Ja nyt sitten tullaan toiseen kulmaan: Me olemme ikään kuin lyöneet leiman siihen 65 ikävuoteen, ja kaikki siitä ylöspäin olevat ihmiset ovat passiiviväestöä huoltosuhteen kannalta, heikentävät valtakunnan huoltosuhdetta ja ovat siinä mielessä ikään kuin työelämän ulkopuolella. He eivät heikennä työllisyysastetta ollenkaan, kun siis tämä työllisyysastelaskelma on työikäisestä väestöstä, mutta ikään kuin luovat paineita tänne. Tämäkin on harhainen tilanne. Kun keskimääräinen elinikä nousee — se on toisen maailmansodan jäl-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

keen noussut jo 23 vuotta, ja se edelleenkin nousee — pitemmässä juoksussa väistämättä tällainen työikäisyyden määrittäminen 65 ikävuoteen on harhainen lähestymistapa. Meidän täytyy yhtä vakavasti kuin puhumme niin sanotun työikäisen väestön työllisyysasteesta alkaa puhua [Puhemies koputtaa] yli 65-vuotiaan väestön työllisyysasteesta. Tällä hetkellä, arvoisa puhemies, meillä on yli 100 000 palkkatyössä mukana olevaa yli 65-vuotiaista. Tässä muuten, arvoisa puhemies, on äänessä yksi passiiviväestöön kuuluva, huoltosuhdetta heikentävä ihminen, joka omasta mielestään kyllä antaa ihan täyden panoksen suomalaiselle yhteiskunnalle. Olen siis 68-vuotias, kuulun passiiviväestöön. [Aki Lindén: Meitä on salissa pari muutakin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan arvoisia edustajia, sekä aktiivisia että passiivisia, siitä, että kun puhutaan paikalla olevista puolueista — tai niistäkin puolueista, jotka eivät ole paikalla — niin käytetään vakiintuneita ja virallisia nimiä näistä eduskuntaryhmistä eikä etenäkään mitään pilkkanimiä. [Kimmo Kiljunen: Liittykö minuun? En kai sanonut näin? Jos sanoin, pyydän anteeksi!] — Edustaja Kivisaari antaa tästä esimerkin.

17.52 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! Hallituksen tavoitteena on julkisen talouden tasapaino vuoteen 2023 mennessä. Tavoite vaatii vielä merkittävää lisäystä työllisyysasteeseen. Keskusta tukee kaikkia tähän mennessä sovittuja ratkaisuja, mutta katsomme, että näiden lisäksi tarvitaan vielä lisää toimia. Keskusta onkin julkaissut vahvoja ehdotuksia työllisyyden lisätoimista, joita olemme myös täällä puheenvuoroissa kuulleet, aina kustannuskilpailukyvn säilyttämisestä nuorten työllistämiseen. Ryhdikäs työllisyyspolitiikka on aina myös hyvinvointipolitiikkaa. Siksikin se on keskustalle tärkeää.

Puhemies! Työllisyystavoitteen ohella meidän täytyy ratkaista se, miten saamme työpaiikat ja työnhakijat kohtaamaan. Monin paikoin olemme tilanteessa, että avoimia työpaikkoja on pilvin pimein, mutta sopivia työnhakijoita ei ole missään. Puhutaan siis näkökulmasta riippuen kohtaanto-ongelmasta tai osaajapulasta.

Merkittävä keino tähän on se, että valtionhallinto päivittää työnantajapolitiikkaansa tähän päivään. Valtionhallinnossa on tunnustettu ja tunnistettu valitettavan vähän nykyaikaisia etätöiden tekemisen ja monipaikkaisen työskentelyn mahdollisuuksia. Onneksi keskustalaiset ministerit ovat astuneet nyt etulinjaan. Elinkeinoministeri Katri Kulmuni käynnisti elokuun lopussa selvityksen paikkariippumattoman ja monipaikkaisen työn lisäämisestä. Kysymys on tavoista, joilla työskentely, asuminen ja toimiminen useammalla paikkakunnalla on mahdollista elinkeinoministeriön vastuulla olevissa organisaatioissa. Myös puolustusministeri Antti Kaikkonen on käynnistänyt vastaavanlaisen selvityksen Puolustusvoimissa, Puolustushallinnon rakennuslaitoksessa ja puolustusministeriössä. Selvityksessä kartoitetaan tapoja, joilla työskentely ja toimiminen useammalla paikkakunnalla olisi mahdollista puolustushallinnossa 2020-luvulla. Tavoitteena on arvioida hyötyjä ja mahdollisuuksia lisätä joustavampaa työskentelyä. Myös Mika Lintilän johtama valtiovarainministeriö on asettanut alueellisen uudistamisen strategiahankkeen, jonka tavoitteena on laatia linjaukset siitä, millaista valtion toimintaa ja läsnäoloa alueilla tavoitellaan 2020-luvulla. Tervehdin näitä ministereiden hankkeita ja selvityksiä ilolla. Tämä on kirkassilmäistä toimintaa.

Arvoisa puhemies! Toinen hallituksen merkittävä tavoite on Suomen hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä. Keskusta on vahvasti sitoutunut näihin tavoitteisiin, mutta haluamme korostaa myös ratkaisujen oikeudenmukaisuutta kaikkien suomalaisten kannalta.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Oikeustajuun ei iske se, että alueet, joilla hiilinielut ja hiilivarastot ovat kaikkein vahvimmat, joutuisivat pelkän maksajan rooliin. Viime kädessä ne ovat ilmastonmuutoksen ratkaisijoita, sankareita. Heitä ei voi — esimerkiksi vaikka metsänomistajia tai maanviljelijöitä — ajaa nurkkaan. On selvää, että kaikki hiiltä lisäävät tai vähentävät keinot eivät automaattisesti ole hyviä tai huonoja. Nyt vallalla oleva mustavalkoisuus ja toistemme syytely vain syventää poteroita.

Puhemies! Ilmastonmuutos on eittämättä yksi suurimmista haasteista, mutta sen aiheuttamaa ahdistusta voidaan pitää epäonnistumisena. Meillä on jo tietoa ja keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, ja uutta teknologiaa myös kehitetään. Suurin haaste on saada kaikki mukaan talkoisiin. Siinä me suomalaiset voimme toimia esimerkkinä, vaikka osuutemme maailmasta on pieni. On kuitenkin aivan oleellista, että saamme globaalit toimijat, niin yritykset kuin suurvallat, kantamaan tonttinsa. Ilman sitä olemme pulassa.

Puhemies! Keskusta haluaa olla luomassa toivoa, näköaloja ja ratkaisuja ilmastokeskusteluun. Toivottomuuteen ei ole syytä vaipua.

17.57 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Maassa on pian istunut puoli vuotta työväenpuolueitten johtama hallitus, jossa keskusta on tukipuolueena. Kuitenkin työmarkkinat ovat täysin sekaisin ja tilanne hallitsematon. Tämä ihmetyttää ihmisiä tässä maassa ja huolestuttaa myös. Myös allekirjoittanutta ja ryhmäämme.

Arvoisa puhemies! Esittelen hieman tätä perussuomalaisten tähän mietintöön jättämää vastalauseen kannanottoehdotusta, jossa on 32 kohtaa. Pyydän, että kaikki lukevat kaikki nämä 32 meidän kannanottomme tavoitetta.

Ensimmäisessä kohdassa on tämä yleistavoite, johon valiokunnan puheenjohtaja Koskinen suhtautui hieman ylimalkaisesti. Mielestäni tämä yleinen tavoitteenasettelu on tavattoman tärkeää ja meillä on selkeä linja siinä. En sitä lue, voitte kaikki lukea sen itse. Otan vain muutamat näistä kohdista erikseen esille. Kolmannessa kohdassa esitämme huolestamme valtion velka- ja takausvastuiden kehityksestä ja siitä, että ne ovat veronmaksajien riskien kannalta tavattoman suuria ja niihin on suhtauduttava vakavasti.

Viidennessä ja kuudennessa kohdassa puutummme tähän ajankohtaiseen ilmastopolitiikkaan ja vaadimme, että hallitus tarkistaa ilmastopolitiikkansa realistiseksi ja toimii kansainvälisesti saastuttaja maksaa -periaatteen pohjalta ja kiirehtii EU-tason ilmastotullien suunnittelua ja käyttöönottoa. Suomen 0,1 prosentin ilmastopäästöt eivät merkitse mitään siihen nähden, että Kiina, Intia, Yhdysvallat ja moni EU-maakin saastuttaa yhä kasvavassa määrin. Eli realismia tarvitaan. Kohdassa kuusi toteamme, että hallituksen tulee toimia siten, että ilmastopolitiikan laskua ei sisällytetä asumisen, autoilun tai ruuan kustannuksiin eikä säilytetä pienituloisten ja maaseudun asukkaiden rasiitteeksi. Näin on nyt käymässä tämän politiikan johdosta muun muassa polttoaineveron korotuksen kautta. Tätä emme hyväksy.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi meillä on vaatimus, että hallitus ryhtyy tehokkaiisiin toimenpiteisiin työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi ja suomalaisen työvoiman työllistämiseksi suomalaisiin työpaikkoihin. Keinoja on paljon, mutta hallitus katselee vain maan rajojen ulkopuolelle vetovoimatekijöitä palauttelemalla ja muilla toimenpiteillä, laittomien maahantulijoiden päästämällä työhön. Tämä on politiikkaa, jota emme hyväksy.

Sitten meillä on maatalouden osalta vaatimus, että hallitus parantaa maatalouden ja muun alkutuotannon kannattavuutta ja viljelijöiden tulotasoa ja turvaa kotimaisen elintar-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

viketalouden omavaraisuuden — erityisesti nyt EU:n CAP- ja rahoitusratkaisuisa tavattoman tärkeä asia.

Kuntatalouteen liittyy kohta 11. Siihen totean, että tarvitaan kolmenlaisia toimenpiteitä: Tarvitaan kuntien omia toimenpiteitä, tarvitaan kunta—valtio-suhteen uudistamista ja tarvitaan uutta rahaa valtiolta kunnille. Näillä toimenpiteillä voidaan pelastaa vielä jotakin, mutta kymmenet kunnat kyllä ovat ajautumassa niin syvälle, että pelastaminen taitaa olla jo vähän myöhäistä.

Arvoisa puhemies! Sitten meillä on aluepolitiikkaan liittyviä kohtia ja arktista yhteistyötä peräänkuuluttava lausuma. Vaadimme toimenpiteitä koulutuksen, tutkimuksen ja kehityksen sekä innovaatioiden ja aineettomien investointien edistämiseksi, metsien hakkuumahdollisuuksien turvaamiseksi teollisuuden kasvavia tarpeita vastaavasti, köyhyyden ja syrjäytyneisyyden poistamiseksi ja hoitajamitoituksen toteuttamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta edustaja Vehviläinen jo meidän lausumamme lukikin, ja se on erinomainen. Jos hallitus näin toimii, tuemme sitä aivan varmasti yhteisenä tavoitteena.

Sitten on tämä kohta 28, oppivelvollisuuden jatkamisesta luopuminen ja sen sijaan panostaminen varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen ja turvaamiseen sekä peruskoulun oppimistulosten parantamiseen muun muassa ryhmäkokoja pienentämällä, tukiopetusta lisäämällä ja koulukiusaamista kitkemällä. Eli meillä on siis vaihtoehto: parannetaan peruskoulutuksen tasoa eikä laajenneta sitä pakkotoimenpiteenä hyväosaisten menojen kustantamiseksi.

Sitten on vielä asumiskustannusten alentamista koskeva kohta ja myös kohta, jossa edellytetään toimenpiteitä sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapauden saattamiseksi Suomessa korkealle länsimaiselle tasolle.

Eli meillä on todella monipuolinen — emme ole yhden asian puolue vaan monipuolinen — yhteiskunnan kipeisiin ongelmiin ratkaisut esittävä kokonaisuus tässä kannanotossa. Rahoituksen me hankimme sillä, että emme työnnä vastikkeetonta rahaa ulkomaille, panemme maahanmuuton kustannukset kuriin ja puramme byrokratiaa. Monia muitakin kohteita löytyy, joihin olemme valmiit esittämään myös säästöjä.

18.03 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta ei ole tukipuolue niin kuin edustaja Kankaanniemi totesi. Keskusta on aktiivinen, 100-vuotias suomalaisen kansanvallan puolustaja, joka on tehnyt tähän maahan tasavaltalaista hallintomuotoa ja peruskoulua sekä rakentanut yhdessä punamullan kanssa suomalaisen hyvinvointivaltion.

Voi että, mikä mylläkkä, vaikka tilannekuva ja tavoite ovat yhteisiä! Keinoistako me kiinaamme? Näin ajattelin tänään aiemmin tässä keskustelussa, kun kävimme debattia tästä julkisen talouden selonteosta. On totta, että maailmantaloudesta ei tällä kaudella Suomelle ole odotettavissa vetoapua. Paikalleen tuudittautumiseenkaan tällä maalla ei ole varaa, sillä talouden näkymät ovat selkeästi heikentyneet. Tästä olemme yhtä mieltä. Tuleva talous- ja työllisyyskehitys on nyt pitkälti kiinni niistä ratkaisuista, joita me suomalaiset itse teemme. Siksi tämä julkisen talouden suunnitelma panostaa muun muassa osaamisen, työkyvyn, hyvinvoinnin ja viennin kasvuun.

Oppositio korostaa, ettei työllisyystoimia ole. Minusta niitä todellakin on, ja niin olemme tässä aiemminkin tänään ministerien suulla kuulleet. Sen lisäksi täällä herjataan, että nämä toimet eivät olisi vaikuttavia. Haluaisin kuitenkin pyytää malttia ja kannustusta sille, että pääsisimme yhdessä eteenpäin ja saisimme näille tavoitteille myös tuulta purjeisiin. Varmaa on se, että esimerkiksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan tulevat pa-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

nostukset sekä osaamispanostukset tulevat näkymään myös työllisyyskehityksessä, vaikakaan niitä ei sinne tässä kohdassa lasketa.

Hallitus on lähtenyt töihin kilpailukykyisemmän Suomen puolesta, ja yrityksillä on hyvät edellytykset menestyä, jos henkilökuntaa uskalletaan palkata. Verotuksen tulee myös olla työntekoon ja yrittäjyyteen kannustava. Tämä hallitus jatkaa siis Sipilän hallituksen yrittäjämönteistä linjaa rohkeasti. Yksi keskeinen tekijä on veropolitiikan vakaus ja ennustettavuus. Yritysverotusta ei kiristetä, ja hallitus tuplaa investointien poisto-oikeuden. Hallitus edistää lisäksi työllistävien pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä monin eri tavoin. Finnveran takausjärjestelmää kehitetään, Business Finlandin resursseja vahvistetaan, ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea kokeillaan ja edistetään yritysten neuvontapalvelua työsuhdeasioissa.

Arvoisa puhemies! Vientitakuiden enimmäismäärää on tarkoitus korottaa ensi vuoden alusta. Tarkoituksena on edistää suomalaista vientiä harjoittavien yritysten rahoituksen kilpailukykyä ja siten parantaa niiden mahdollisuuksia saada vientihankkeita. Jos leipää viehdään, niin muun muassa maanviljelijän, kuluttajan, koneistajan, rakennusmiehen ja markkinoinnin asiantuntijan työt lisääntyvät. Vientiä ei voi suinkaan väheksyä. Suomalaisen työn ja palveluiden tulee kiinnostaa maailmalla, ja meidän tulee jalostaa myyntituotteemme niin pitkälle, että saamme niistä maksimaalisen hinnan.

Keskustan eduskuntaryhmä ymmärtää, että asioiden valmistelu yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa vaatii aikaa. Me edellytämme kuitenkin, että nämä toimet saadaan eteenpäin ensi kevään kehysriihessä, ja näin saamme vähintään sen 30 000 uutta työpaikkaa jo ensi vuonna selväksi. Työllisyystoimia on nimetty, ja niitä tarvitaan lisää.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmälle talous ei ole itseisarvo. Tehdään nyt selväksi, että tämä hallitus ei ole irtaantunut kuntatalouden arjesta ja ahdingosta. Me ymmärrämme ihmisiä ja haluamme varmistaa sen, että kuntataloudella menee hyvin.

Paikkaansa ei pidä myöskään se, mitä edustaja Ranne totesi väittäessään, että hallitus ei puutu juurisyihin. On totta, että kuntien tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet: 1930-luvulla kunnilla oli 40 tehtävää ja 2010-luvulle tultaessa jo yli 500. Edustaja Vehviläinen täällä piti erinomaisen puheenvuoron sote-uudistuksen merkityksestä ja tarpeesta sekä siihen liittyvästä maakuntauudistuksen merkityksestä ja tarpeesta, ja haluan kiirehtiä sitä yhteistä näkemystä, että maakunta- ja sote-uudistusta vietäisiin tässä kohtaa voimallisesti eteenpäin. — Kiiitoksia, puhemies!

18.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin vastikään professori Petri Salon kuvaa tästä ajasta. Hän sanoi näin: Elämme monimuotoista, kompleksista, rajatonta, ennakoimatonta ja epävarmaa aikaa, joka sisältää kieroja ongelmia, hankalia uudistuksia, ulkopuolisuuden kokemuksia ja menneiden aikojen kaipuuta. Tämä on sekä— että-aikaa, jossa hyvinvoinnin ja laadukkaan elämän keskellä koetaan näköalattomuutta, onnistumisten ja onnellisuuden keskellä kärsimättömyyttä ja kritiikkittömyyttä, itsearvotuksesta ja empatiasta huolimatta irrallisuutta ja pirstaleisuutta, motivaatiosta huolimatta vastuuttomuutta ja merkityksellisyyden keskellä merkityksettömyyttä. Tällaisen ajankuvan edessä on hyvä, että hallitusohjelmassa ja talouden suunnitelmissa satsataan koulutukseen ja lapsiin ja nuoriin — tulevaisuuteen.

OECD-maitten raportissa puhutaan tulevaisuuden kompetensseista, joita tarvitaan tulevaisuuden työelämässä. Tarvitaan sitä, että osaa käyttää erilaisia työkaluja vuorovaikuttaisesti, ymmärtää kieltä, ymmärtää tietoa, informaatiota ja teknologiaa. Tarvitaan myös sitä,

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

että voi vuorovaikutuksessa toimia hyvin erilaisten ihmisten kanssa, osaa tehdä yhteistyötä, tulee toimeen muiden kanssa, osaa hallita ja ratkaista konflikteja. Tarpeen on myöskin se, että pystyy toimimaan itsenäisesti ja kykenee toimimaan osana isompaa kokonaisuutta.

Tällaisten haasteiden edessä on hienoa, että nyt satsataan koulutukseen. Koko hallitusohjelman nimenäkin on ”Osallistava ja osaava Suomi”, ja sitten tämän koulutus-, sivistys-, innovaatiopuolen otsikkona on ”Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi”. Tavoitteena onkin, että koulutus ja osaamisen taso nousevat kaikilla kouluasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy, lapset ja nuoret voivat hyvin. Koulutus osaltaan rakentaa yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Halutaan toimia niin, että Suomi on kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida. Onkin käynnistymässä kolme suurempaa hanketta.

Ensinnäkin on tämä oppivelvollisuuden laajentaminen, jossa halutaan nuorista ottaa koppi. Sitä toteutettaessa on tärkeää se, että emme unohda myöskään näitä täsmätoimia, jotta kaikki nuoret ja lapset saavat tarvitsemansa tuen. Tähän oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyy myöskin se, että toisen asteen koulutuksessa ammattikoulutuksen ja lukio-koulutuksen rinnalle luodaan tällaista kolmatta polkua, joka mahdollistaa sen, että on tarjolla erilaisia teitä ja reittejä kaikille, jotta jokainen löytää oman paikkansa ja vahvuutensa. Tähän kolmanteen polkuun, johon on tänäänkin täällä keskusteluissa viitattu, liittyvät niin työpajat, kymppiluokat, kansanopistot, valmentavat koulutukset kuin kuntouttavat toimenpiteetkin. On tärkeää, että jokainen nuori saa suoritettua vähintään toisen asteen tutkinnon. Ja koska työ tulee syntymään aloille, joilla tarvitaan korkeampaa koulutusta, on tärkeää, että koulupolut rakennetaan niin, että ei ole pussinperiä vaan jokaista reittiä voi edetä niin pitkälle kuin rahkeet riittävät.

Tänään tuolla Finlandia-talolla on ollut tutkijaseminaari, jossa on puhuttu jatkuvasta oppimisesta. Se onkin toinen suuri uudistus, jossa katsellaan tuota koko elämänkaaren aikaisista, eri elämän alueille ulottuvaa oppimista niin koulussa kuin koulujärjestelmän ulkopuolella työssä, harrastuksissa, järjestötoiminnassa, vapaaehtoistyössä. Jotta me saamme työllisyyden nousuun, on tärkeää, että me satsaamme tähän jatkuvaan oppimiseen, kuuntelemme tutkijoita, heidän saamia tuloksia siitä, mitkä ovat tehokkaimmat keinot siihen, että saamme kaikki ihmiset kehittämään itseään ja pitämään ammattitaitoa yllä ja pysymään työelämässä ja samalla myös, että jokainen, joka on työnsä menettänyt, pääsisi takaisin itselle sopivaan työhön.

Tässä OECD:n alustavassa raportissa, joka syyskuussa ilmestyi, on monia haasteita nostettu esille, muun muassa se, että vaikka Suomen osaamistaso on korkea, se on riittämätön, kun katselemme tulevaisuuden haasteita. Osaaminen tahtoo kasautua niille, joilla on jo valmiiksi korkea koulutus. Eli erityisesti ne, joilla on vähemmän koulutusta, meidän täytyy saada tämän jatkuvan oppimisen pariin. Se on yksi keino, jolla me saamme työllisyyttä nousuun, ja sitä kautta voimme myöskin panostaa niihin tärkeisiin asioihin, joita haluamme viedä eteenpäin.

18.16 Jari Koskela ps: Arvoisa puhemies! Myös minun osanottoni Antti Rantakankaan omaisille.

Tänään on puhuttu ansiokkaasti taloudesta. Mielestäni kuitenkin kuntataloudesta on puhuttu aivan liian vähän. Perustelen sitä sillä, että tulen tuolta maaseudulta ja siinä on naapurikuntia jo kriisiytyneitä eikä omassa kunnassanikaan kaikki ole ihan täydessä järjestyksessä. Siksi ajattelin nostaa tätä kuntien tilannetta tässä esille vähän voimakkaammin.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Tiedämme, että tulevana vuonna, ensi vuonna, 53 kuntaa nostaa veroja. Tämä koskee 1,1 miljoonaa kuntalaista Suomessa, mutta tulevina vuosina paineet ovat merkittävästi suuremmat. Olemme juuri läpikäyneet nousukauden, ja kunnat ovat jo nyt tässä vaiheessa ennätysvuonossa kunnossa, ja ennusteet lupaavat talouden laskusuhdannetta. Tiedämme, että Saksassa ja myös länsinaapurissa kipuillaan jo nyt, ja me olemme valitettavasti samassa junassa. Kunnat ovat yhteiskuntamme kivijalka, ja moni asia on liitoksissa kuntien olemassaoloon tai siihen, miten kunnat kykenevät tuottamaan niille annetut tehtävät. Nyt on kyllä ihan tosi kysymyksessä.

Täällä tiedämme, että kunnallinen itsehallinto on suojattu perustuslailla, mikä merkitsee kunnan asukkaalle oikeutta päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta. Itsehallinnon periaatteeseen kuuluu, että kunta päättää itse tehtävistä, jotka se on hallintonsa nojalla ottanut hoitaakseen. Totta on myös, että kun kunnilla on laaja itsehallinto, niin kunnilla on myös suuri vastuu tehdä rakenteellisia uudistuksia ja etsiä tuottavuutta parantavia keinoja. Paineet ovat kunnilla kovat mutta keinot ovat vähäiset, ja siksi valtiota ja yhteiskuntaa tarvitaan avuksi.

Arvoisa puhemies! Olemme joutumassa nyt sellaiseen tilanteeseen, että liian monessa kunnassa ovat alkaneet yt-neuvottelut, talous on kunnissa huonossa jamassa, ja näenkin suurena huolena sen, että peruspalveluita ei voida kohta tuottaa laadukkaasti. Tämä johtaa henkilöstön ylikuormittamiseen, ja seuraukset voivat olla monella inhimillisellä mittarilla mitattuna hyvinkin huolestuttavat. Valitettavasti näin on jo monessa kunnassa käynyt, on kokemuksia ikävistä loppuunpalamisista. Keinot kunnilla ovat jo nyt käytetyt, ja pahin vaikuttaa olevan vasta edessä. Tulemme myöskin rikkomaan maassamme lähiaikoina perustuslakia monessa kohtaa. Lomautuksetkin kääntyvät meitä vastaan: ylikuormittunut tilanne johtaa ennenaikaisiin sairauseläkkeisiin, lisää uupumusta ja samalla entisestään korkeita sairauspoissaololukuja. Tilanne on kestämaton.

Samaan keskusteluun on vielä liitettävä maassamme paraikaa tapahtuva ikäihmisten määrän voimakas kasvu. Tämä taas omalta osaltaan lisää sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntää, on laskettu, että noin prosentin vuosittain. Lasten syntyvyyden vähentyessä kunnille jää 0,5 prosenttia palvelutarpeen kasvuluvuksi. Toimintakulujen kasvu on laskelmien mukaan 3,4 prosenttia vuosittain, ja olemassa olevassa tilanteessa kunnat vielä investoivat juuri nyt poikkeuksellisen voimakkaasti. Kiinteistöt ovat vanhentuneet ja paikat pitää saada kuntoon ennen maakuntauudistusta, ja näin velkataakka kasvaa kunnissa noin 20 miljardista lähivuosina 30 miljardiin. Paikallishallinnon alijäämä JTS:n yhteydessä päivitetyn ennusteen mukaan olisi 3,1 miljardia euroa eli 1,2 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2023. Tiedämme jo nyt, että erityisesti pienet kunnat ovat isoissa vaikeuksissa. Alle 6 000 asukkaan kunnissa on lähivuosina mitattuna veronkorotuspaineita 5 prosenttia suurimmillaan. Samanaikaisesti kuntien ja kunnissa asuvien kuntalaisten kiinteistöjen arvot romahtavat.

Edustaja Lindén lähti juuri ulos, mutta hän hetki sitten sanoi aivan oikein, että tehokkuutta pitää saada lisää julkiselle puolelle. Kuntien tulee yhä enemmän painottaa tuottavuutta lisääviä toimia ja rakenteellisia uudistuksia. Tarvitaan parempaa johtajuutta ja uusia toimintatapoja. Jo nyt on kuitenkin tiedossa, että paikallishallinnon sopeuttamiselle jää liian suuri tehtävä. Useimmille, erityisesti pienille Suomen kunnille se on mahdoton yhtiö.

Tässä tilanteessa julkisen talouden suunnitelma vuosille 20—23 ei paljon lupaa. Kunnilla on mahdollisuus hakea ylimääräistä 10:tä miljoonaa euroa, mikä voidaan kohdentaa

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

kuntien peruspalveluiden määrärahasta harkinnanvaraisena. Summa on mitätön tässä tilanteessa. Myöskään toinen 10 miljoonaa kriisikuntien tai kriisiytymässä olevien kuntien harkinnanvaraiseen yhdistämisyavustukseen ei ole riittävä, vaikka samanaikaisesti ilmassa on sellainen henki, että tässä maassa alkavat pakon edessä massiiviset kuntaliitosneuvottelut tulevana vuosina. Herääkin kysymys, onko pienten kuntien alasajo alkanut ja onko niitä lainkaan Suomessa tämän hallituskauden jälkeen. — Kiitoksia.

18.22 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa muistutettiin, että työllisyyspolitiikka on ennemminkin maraton kuin 100 metrin sprintti. Urheilun kielikuvia käyttäessä on hyvä huomata, että tässä salissa ei monikaan pystyisi pysymään maailman parhaiden maratoonarien vauhdissa edes sitä 100:aa metriä. Tästä syystä olisi Suomen kannalta toivottavaa, että Suomen hallitus edes pyrki siihen maratonvauhtiin. Nyt lähtölaukaus on jo ammuttu ja hallitus seisoo paikallaan.

Suomen julkisen talouden suunta on neljän hyvän vuoden jälkeen jälleen kerran kääntynyt alaspäin. Hallituksen menojen kattamiseksi Rinteen hallituksen keskeisin tavoite on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin ja työllisten määrän vahvistaminen vähintään 60 000 henkilöllä. Rinteen vasemmistohallitus on myös sitoutunut julkisen talouden tasapainoon vuonna 2023. EU:n komission tuorein ennuste Suomen taloudesta on, että Suomen alijäämäksi ennustetaan tänä vuonna 1,1 prosenttia, ensi vuonna 1,4 prosenttia ja vuonna 2021 1,6 prosenttia. EU:n komissio pyytää myös huomioimaan, että useat riskit voivat johtaa ennustettua hitaampaan kasvuun, mikä johtaa entistä suurempaan alijäämään.

Sanoin puheeni alussa, että hallitus seisoo työllisyystoimissaan puolen vuoden jälkeen paikallaan. Sorruin valitettavasti vaihtoehtoiseen faktaan. Hallitus on oikeasti toimillaan vähentänyt työllisyyttä 5 000 hengellä, eli todellisuudessa hallitus lähti kotoaan hakemaan parempia lenkkareita tai uusia tekosyitä, ei kilpailemaan muiden maailman valtioiden kanssa menestyksestä. Suunta on siis väärä, ja vauhti väärään suuntaan näyttää kovenevan joka vuosi. Jos hallitus ei välittömästi tee vahvoja toimia työllisyyden ja talouden parantamiseksi, hallitus pettää tässäkin asiassa lupauksensa. Hallitus sanoo päivittäin, että se tulee ensi kesänä tekemään merkittäviä toimia työllisyyden eteen — ne toimet olisi pitänyt tehdä jo eilen. Tällä hetkellä työttömänä oleville kesään on pitkä aika.

Arvoisa puhemies! Joudumme taas kerran puhumaan näistä samoista asioista, koska täällä tuntuu, että hallitus on sulkenut silmänsä todellisuudelta. Onneksi tänään sentään jotkut hallituksen edustajat ovat vannoneet velanoton puolesta — onneksi siksi, että se on sentään realiteetit tunnustava kanta. Olen itse asiasta täysin eri mieltä, mutta ainakin puhumme asioista niiden oikeilla nimillä. Siihen velan ottamisen kannan hyvät puolet sitten loppuvatkin. Te, hyvä hallitus, yritätte juosta vain maratonin viimeiset 100 metriä ja häviätte silti. Suomen kansa häviää. Julkisen talouden alijäämän maksavat tulevaisuudessa tämän päivän lapset ja nuoret. On vastuutonta tehdä vasemmistolaista populistipolitiikkaa lasten ja nuorten rahoilla. Hallitus ei toivota tervetulleeksi nuorten ja lasten valoisaa tulevaisuutta. Sen sijaan hallitus toivottaa jälleen kerran tervetulleeksi EU:n komission ja IMF:n huomautukset julkisen talouden tilasta.

Olen ennenkin korostanut täällä puhujanpöntössä Suomen tärkeintä kilpailuetua eli luotettavuutta. Kun suomalainen lupaa jotain, se myös pitää. Hyvä hallitus, laittakaa jalkaanne ne kokoomuksen ehdottamat vaihtoehtobudjetin sisältämät lenkkarit, ja kun oikein kii-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

ruhdatte takaisin radalle, niin me voimme auttaa teidät takaisin luotettavuuden tielle. — Kiitos.

18.27 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa herra puhemies! Tänään useampaan kertaan on puhuttu aika paljon nuorista ja koulutuksesta ja vastaavasta. Ikäväkseni olen huomannut sellaisen asian, että tuijotetaan tilastoihin mutta ei osata lukea niitä oikein. Siellä puhutaan paljon esimerkiksi siitä, että akateemisista neljä viidestä työllistyy mutta peruskoulun oppimäärällä ei työllisty. Siinä unohdetaan sellainen asia, että samaan kategoriaan kuuluvat kaikki syrjäytyneet ja muutkin, alkoholi-/huumeongelmaiset. He eivät työllisty, vaikka heidät pakotettaisiin toisen asteen koulutukseen. Siinä väkisinkin jää kokonaan puuttumaan näkemys siitä, että on tietty porukka, mitä ei voida laittaa siihen samaan kategoriaan mihin halutaan.

Puhutaan, että tämä porukka ei työllistyisi niin sanotusti ollenkaan. Mutta oikeasti jos katsotaan, niin kappalemäärällisesti eniten tällä hetkellä todennäköisesti vapaille työmarkkinoille pääsevät töihin ne työntekijät, jotka eivät välttämättä tarvitse edes koulutusta. Tietysti jos olet käynyt ammattikoulun, lukion tai vastaavan ja menet töihin, niin katsotaan, että olet saanut sen työpaikan sen koulutuksen ansiosta. Itse olen palkannut 20 vuoden aikana 50—100 työntekijää, jotain siitä välimaastosta. Yhdeltä ainoaltakaan en ole katsonut koskaan koulun papereita. Kaikki muut asiat ovat olleet paljon tärkeämpiä kuin koulutulos. Tiedän todella paljon, niin sanotusti, miehiä ja naisia, jotka ovat aika huonollakin todistuksella, aika huonolla kouluhommalla, päässeet elämässä pitkälle. Täällä 200 kansanedustajan joukossakin on varmasti useita, jotka ovat rypeneet silloin aikoinaan sen verran, etteivät ole paljon kouluja päässeet käymään. Tänne tietysti pääsee eri tavalla kuin moneen muuhun kouluun vaatimaan työpaikkaan.

Mutta kyllä totuus on, että tällä hetkellä ne ihmiset, jotka ovat motivoituneita, ovat aktiivisia, työllistyvät ilman koulutustakin. Se porukka on sitä, josta aika moni itseni kaltainen ihminen puhuu ”persvakoäijinä”. Todellisuudessaan aika pitkälle on sellainen tilanne, että tässä yhteiskunnassa tullaan tarvitsemaan entistä enemmän niitä miehiä ja naisia, jotka tekevät tuolla turuilla ja toreilla sen työn, jota moni muu ei ole valmis tekemään.

Mikä ihmetyttää näissä keskusteluissa aika paljon ja mikä on todella ristiriitaista, on se, kun puhutaan, kuinka tärkeää se koulutus on — ja nyt sitten meinataan pakottaa toisen asteen koulutukseen niitäkin ihmisiä tai nuoria, joille ei koulu välttämättä maistu. Näen ilmiön todella huolestuttavana ammattikouluissa jo tällä hetkellä: ammattikoulunopettajat eivät välttämättä painiskele siellä motivoituneitten opiskelijoitten kanssa, ja nyt sinne lyödään sitten niitä lisää vielä. Muistan itsekin omalta ammattikouluajalta tilanteen, tai paljon tilanteita, kun siellä oli meillä mukana niitä kavereita, jotka olivat joko kodin tai jonkun muun takia tulleet sinne opiskelemaan, mutta se homma ei maistunut ollenkaan. Kyllä minulla ainakin vähän käy sääliksi niitä opettajia, jotka joutuvat niitten oppilaitten kanssa painiskelemaan. Nyt niitä tempaistaan sitten kerralla moninkertainen määrä sinne opettajien murheiksi.

Mikä tässä koulutuksessa vielä aika paljon hämää, on se, että kun samaan aikaan puhutaan, että me tarvitsemme tänne työperäistä maahanmuuttoa ja maahanmuuttajat tulisivat pelastamaan tämän meidän Suomenmaan — tuntuu aika oudolta, että ne pelastajat ovat kuitenkin sitten niitä kouluttamattomia ihmisiä. Minun näkemykseni mukaan on ristiriitaista, että kouluttamaton maahanmuuttaja pelastaisi Suomen tulevaisuuden, kun samaan

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

aikaan hallitus kuitenkin tekee päätöksiä, joissa vaaditaan toisen asteen koulutusta kaikilta nuorilta sen takia, että ei mukamas voi työllistyä ilman koulutusta. — Kiitos.

18.32 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Vajaa viisi vuotta sitten, kun käsiteltiin hallitusohjelmaa ja muodostettiin edellisen kauden hallitusta, talouden tilanne Suomessa oli katastrofaalinen. Olimme aivan kuilun partaalla, ja jos olisi jatkettu edellisen kauden politiikkaa, Suomi olisi ajautunut sellaiseen tilanteeseen, että meitä olisi määrätty ulkopuolelta. Se oli siis Kataisen ja Stubbin hallitusten jäljiltä, ja silloin tarvittiin rankkoja toimenpiteitä, jotta suunta saatiin muuttumaan. Niin myös tapahtui, että suunta muuttui, ja nyt olemme paljon helpommassa tilanteessa tällä hetkellä tässä suhteessa.

Nyt kuitenkin hallituksen suunnalta moititaan viime kauden tekemisiä ja kehutaan, että nyt hallitus on panostanut perusturvaan. Näin on tapahtunut, ja me olemme siitä kiitollisia ja tyytyväisiä ja annamme tunnustuksen. Olisihan se ollut aivan käsittämätöntä, jos tämä hallitus ei olisi lähtenyt parantamaan perusturvaa joiltain osin. Me tuemme sitä, eivätkä perussuomalaiset vaihtoehtobudjetissaankaan esitä minkäänlaista leikkausta, päinvastoin. Hankalimpiin tilanteisiin ajautuneiden ihmisten aseman parantamiseksi meillä on esityksiä sekä veropuolella että etuuksissa muun muassa lapsiperheille ja yleensä köyhille, vaikeuksissa oleville ihmisille. Tämä tulkoon selväksi, kun täällä on sitä vähän epäilty.

Arvoisa puhemies! Kun tuolla valtiovarainvaliokunnassa käsiteltiin tätä JTS:ää, niin kysyin käytännössä jokaiselta asiantuntijalta heidän mielipidettään palkkatuen laajentamisesta sillä tavalla kuin mitä hallitus suunnittelee. Käytännössä yksikään asiantuntija ei pitänyt sitä tehokkaana tai ainakaan järkevän tehokkaana toimenpiteenä. Saattoi olla, että joku tiettyä hallituspuoluetta lähellä oleva asiantuntija valitsi sanansa pehmeämmin, mutta niistä, joita itse pidän riippumattomina asiantuntijoina, ei löytynyt kannatusta palkkatuen käyttämiselle siinä mitassa kuin hallitus kaavailee. Se näyttää itse asiassa tällä hetkellä olevan hallituksen ainoa työllisyystoimenpide, josta hallitus on puhunut näitten tiettyjen investintimäärärahojen lisäksi.

Jos palkkatukea viedään yksityiselle puolelle ja ruvetaan siellä toteuttamaan, se luo lyhytaikaisia työpaikkoja ja pahimmassa tapauksessa syrjäyttää pysyviä työntekijöitä. Eli tulos kokonaisuudessaan on plus miinus nolla, ja kun otetaan ne kustannukset, jotka tulevat valtiolle siitä, niin se kääntyy helposti negatiiviseksi. Vajaatyökykyisten osalta palkkatuki on paikallaan, mutta se on, niin kuin täällä edustaja Purra hyvin sanoi, sosiaalipolitiikkaa, se ei ole työllisyyspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen varsinaiset työllisyystoimenpiteet viipyvät ja viipyvät. Tänäinkin kuulimme, että niitä käsitellään kevään kehysriihessä ja niistä saattaa tulla lakiesityksiä ja päätöksiä ensi syksynä ja sitten ne alkavat vaikuttamaan vuoden 21 alussa. Yleensä ne toimenpiteet eivät kovin nopeasti vaikuta työllisyyttä parantavasti, jolloin sitten ollaan jo lähellä vuotta 22 ja 23, jolloin kausi päättyy ja jolloin se 75 prosenttia pitäisi hallituksen tavoitteen mukaisesti toteutua. On kyllä syytä vedota siihen, että hallitus nopeuttaa näiden valmistelua eikä odottele työmarkkinajärjestöjen jahnaamista näiden kysymysten osalta.

On puhuttu paljon hoitajamitoituksesta. Ministeri Kiuru sanoi edellisellä kaudella, silloin kun ei ollut ministeri, että se on parin tunnin homma. Myös vuosi sitten ja puolitoista vuotta sitten, kun tätä JTS:ää ja tämän vuoden talousarviota käsiteltiin, varsinkin vasemmistosta tuli [Puhemies koputtaa] työllisyystoimenpide-ehdotuksia, jotka pitäisi nyt, kun ne olivat silloin valmiita, ottaa ja toteuttaa.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

18.37 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tuossa edustaja Laakso nosti esille asian, että koulutusta ei välttämättä tarvita työn tekemiseen. Mehän teemme moneltakin pohjalta työtä, ja joku voi kehittyä todelliseksi asiantuntijaksi ja tekijäksi työtä tekemällä. Siksi on minusta tärkeää, että myöskin koulujärjestelmän yhteydessä kehitetään esimerkiksi oppisopimuskoulutusta, jossa voi sitten myöskin suorittaa tutkinnon, ja kun työelämä muuttuu ja ammatteja häviää ja työn sisällöt muuttuvat, niin sitten olisi valmius myöskin ammatin vaihtamiseen eikä putoaisi tyhjän päälle. Siksi osana tätä jatkuvan oppimisen uudistusta on tärkeää, että myöskin nämä työssä hyvin oppivat ihmiset otetaan huomioon ja kehitetään tapoja ja myöskin niiden osalta, jotka eri syistä menettävät työnsä, tutkitaan, mikä on esteenä lähteä koulutukseen. Kun on kysely ihmisiltä, miksi he eivät lähe koulutukseen, niin siellä on ainakin se, että koulutus ei löydy riittävän läheltä, se on liian kallis tai työ ja koulutus, oppiminen on vaikea yhdistää toisiinsa, eli kaikki tämä tulee ottaa huomioon, kun mietimme näitä koulutuksia, jotta saadaan kaikki töihin.

18.39 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on useamman kerran viitattu ja muisteltu sitä, mitä edellisellä hallituskaudella tapahtui. Asiahan tosiaan on niin, että voimme nähdä selkeän jatkumon siinä, että kun Sipilän hallitus aloitti 2015, tilanne oli aivan toinen. Suomen talouden tervehtyttämiseksi oli tehtävä kipeitäkin toimia, ja siinä onnistuttiin. Suomen talous saatiin takaisin kestäväälle pohjalle ja luotiin myönteinen kierre, jossa saatiin työllisyyttä parannettua läpi Suomen. Nyt on tärkeää, että me jatkamme tätä työtä sillä tavalla, että teemme todella vaikuttavia toimia työllisyyden lisäämiseksi. Sekin on muistettava, että kyllä myös viime kaudella parannettiin perusturvaa niissä puitteissa kuin silloisissa taloustilanteissa pystyttiin. Oletettiin esimerkiksi opiskelijoille käyttöön huoltajakorotus, korotettiin takuueläkettä kolme kertaa, korotettiin merkittävästi pienimpiä vanhempainpäivärahoja ja näin edelleen. Ja nyt tätä työtä jatketaan. Kun ihmisten hyvinvointia parannetaan, niin siihen kuuluu tietysti keskeisenä se, että terveellä työkykyisellä ihmisellä pitää olla mahdollisuus mutta myöskin itsellään into ja kannustimet tarttua työhön ja osallistua tällä tavalla isänmaan rakentamiseen. Opiskelussa meillä on erityisen tärkeää, aivan kuten edustaja Kinnunen totesi, että täytyy olla erilaisia koulupolkuja ja mahdollisuuksia opiskella sillä tavalla, että erilaiset ihmiset ja erilaiset oppijat pysyvät mukana ja voivat saada tarvitsemansa koulutuksen.

18.41 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun tätä keskustelua katsoo taaksepäin, niin hallituksella olisi ollut yli 6 tuntia aikaa vastata niihin aiemmin päivällä esittämiini kysymyksiin, ja olen siinä käsityksessä, että juurikaan niihin kysymyksiin ei ole vastauksia saatu. Lisänä vielä tämä työllisyys, että mitkä ovat ne konkreettiset työllisyystoimet, joita hallitus nyt aikoo tehdä — edustaja Kankaanniemi tuossa penäsi niitä puheenvuorossaan. Olisi mielenkiintoista kuulla, mitä ne hallituksen työllisyystoimet ovat. Työmarkkinajärjestöt miettivät niitä ensi kevääseen asti, ja sitten niitä käydään toteuttamaan — ei tiedetä mitä, ei tiedetä ovatko ne toteutettavissa, mitä työllisyysvaikutuksia niillä on. SDP sanoi ryhmäpuheenvuorossaan, ettei usko keppiin työllisyyden hoidossa, mutta kuitenkin työministeri Harakka on aiemmin todennut, että se keppikin kyllä löytyy. Tulkitse siinä sitten, mitä nämä puheet tarkoittavat käytännössä.

Ne muut asiat, mihin mielestäni vastauksia juurikaan ei ole saatu, ovat miljardiluokan kysymyksiä: Kuinka reagoidaan Suomen EU-jäsenmaksun nousemisen paineisiin, nettojäsenmaksun nousemiseen, saannin huononemiseen? Mitä teemme asialle?

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Se, mitä tehdään väestön ikääntymiselle ja miten saataisiin suomalaisten syntyvyys nousuun, ovat tulevaisuudessa valtavia kysymyksiä eläkejärjestelmän kestokyvyn ja yleisen kantokykymme kannalta.

Se, mitä ilmastopolitiikalla ei vahingoitettaisi liikaa kansallista kilpailuasetelmaa verrattuna muihin maihin — siihen ei ole juuri tullut vastauksia, eikä varsinkaan siihen, mitä tapahtuu sote-uudistuksen suhteen. Onko hallituksella jotain suunnitelmia viedä sote-uudistusta eteenpäin — muitakin kuin se maakuntamalli, joka siellä vielä erään puolueen vaatimuksesta kummittelee.

18.43 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Mäkelän pitämästä puheenvuorosta, kun täällä valtiovarainministeri Lintiläkin on ministeriaitiossa paikalla. Olisi ehkä hyvä, jos ministeri vielä lyhyesti hallituksen puolesta muun muassa näihin edustaja Mäkelän esiin ottamiin kysymyksiin voisi jonkinlaisen vastauksen esittää.

Palaan lisäksi myös tähän edustaja Kankaanniemen hyvässä puheenvuorossaan nostamaan työllistämistoimien, sanotaanko nyt, hitauteen. Hallitus on ulkoistanut työmarkkinajärjestöille työllistämistoimien etsinnän. Jää nähtäväksi, kuulemmeko vasta ensi vuonna, mitä nämä toimet mahdollisesti ovat.

Olisin erityisesti tähän palkkatukeen vielä palannut, jota asiaa edustaja Kankaanniemi hieman kritisoi. Kuten valiokuntakuulemisissa valtiovarainvaliokunnassa on tosiaan käynyt ilmi, moni asiantuntija on pitänyt tätä palkkatuen maksatusjärjestelmää hieman tai aika laillakin tehottomana järjestelmänä. Ilmeisesti palkkatuen maksatukseen olisi syytä tehdä jonkinlainen kokonaisuudistus, mahdollisesti hallitus suunnitteleeekin sitä. Eroja palkkatuen tehokkuudessa on muun muassa siinä, kohdistuuko palkkatuki yritykselle vai julkiselle sektorille, ja myös siinä, kohdistuuko se lyhyen aikaa työttömänä olleisiin henkilöihin vai pitkään työttömänä olleisiin, osatyökykyisiin tai ikääntyneisiin työttömiin. Mielestäni tähän asiaan tosiaan hallituksen tulisi ehdottomasti jatkossa kiinnittää tarkempaa huomiota. Kysyisinkin hyvin asioista perillä olevalta ministeri Lintilältä: osaatteko kertoa tarkemmin, millaisia toimia hallitus mahdollisesti suunnittelee ja tuo eduskunnan päätettäväksi tähän palkkatukeen liittyen?

18.45 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä ei tainnut olla salissa tässä noin tunti sitten, kun kävimme lyhyen keskustelun tästä sote-uudistuksesta. Ehkä ajattelen sillä tavalla, että kun luin tätä teidän vastalauseitanne ja sieltä numeroa 25, tätä teidän kannanottoanne sote-uudistukseen, niin se kyllä ainakin minusta osoittaa, että meillä on niin kuin samantyyppistä ajattelua tässä asiassa: perustuslain reunaehdoin toteutettu sote-uudistus on välttämätön ja se täytyy toteuttaa. Se on meille yhteinen, hyvä lähtökohta.

Haluan myös sen todeta, että nyt tämä hallitus on seitsemäs hallitus, joka yrittää sotea. Uskaltaisinkin arvioida, että jokaisen eduskuntapuolueen etu olisi, että me saisimme vihdoin soten tehtyä. Tällä hetkellä meillä on soten järjestäjiä 190 ja osalla voimavarat ovat niin heikot, että väistämättä yhdenvertaisuus kärsii. Jokainen tietää sen, että on olennaista, että me laitamme, että saadaan soten järjestämisvastuu leveämmille hartioille ja rahoitus pois näiltä kunnilta, jotka ovat monet ikääntyviä kuntia, joissa työikäisten määrä ja syntyvyys ovat pieniä. Tätä työtä tehdään sen mukaisesti, mitä hallitusohjelmaan on kirjoitettu. Pidän tärkeänä, että me saisimme tänne nämä sote-uudistusta koskevat peruslait vuoden päästä ja sitten, kuten täällä ministeri Lintilä omassa puheenvuorossaan aiemmin totesi, tällä tavalla voisimme saada sen soten jo käyntiin, niin että se on 2023 käynnissä.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Samalla totean myös sen, että tietysti monet kunnat ovat jo erittäin heikossa kunnossa, kuntien eriytymiskehitys on paha. Me tiedämme, että kunnat joutuvat olemaan tämän välivaiheen niin kuin hankalassa tilanteessa. Mutta kuntienkin kannalta kaikista tärkeintä on, että kuntapolitiikka on johdonmukaista, pitkäjänteistä ja että se soten järjestämis- ja rahoitusvastuu saadaan kunnilta leveämmille hartioille. Tätä ollaan tekemässä.

Niin kuin sanoin tuossa aluksi tästä teidän ponnestanne, niin minusta tämä oli aivan viisas ja hyvä lausuma, mikä teillä täällä on.

18.47 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Savio tarttuu sinänsä ihan tärkeään ja merkittävään asiaan perätessään muitakin työllisyystoimia kuin kyseinen palkkatuki, ja toki sellaisia on myöskin olemassa. Perussuomalaiset tekivät omalta osaltaan varjobudjetin. Sieltä ei paljon apua hallituksen suuntaan ole saatavissa, mutta varmasti kaikki työllisyystoimet, olivat ne sitten opposition tai hallituksen leiristä, ovat sellaisia, joita hallitus mielellään käyttää, mikäli niissä on järkeä ja riittävää ymmärrystä.

Täällä myöskin aikaisemmin päivällä keskustan eduskuntaryhmän puheenvuorossa tuotiin esille keskustan lisätoimia työllisyyskysymyksiin. Siellä on seitsemän kohdan kuuma lista, jota käyttämällä varmasti päästään eteenpäin työllisyystoimissa. Itse uskon vakaasti, että hallitus tällä tiellä, rohkealla ja tarmokkaalla tiellä, kykenee tähän tavoitteeseen, mutta jokainen meistä täällä salissakin ymmärtää, että se ei ole helppo tie silloin, kun aletaan tavoittelemaan 75 prosentin työllisyysastetta.

18.48 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kivisaaren innoittamana hieman ajattelin vielä pöytäkirjaan varmuuden vuoksi tarkentaa, kun hän, edustaja, oli ilmeisesti perehtynyt perussuomalaisten vaihtoehtobudjettiin eikä aivan tarkkaan muistanut näitä meidän työllisyyteen liittyviä ehdotuksiamme. Ehkä tässä lyhyesti muutaman luettelen. Meillä on ollut muun muassa ehdotus, tai ehdotuksemme on tietenkin edelleen voimassa, YEL-maksun alarajan nostosta siten, että aloittava yrittäjä joutuisi maksamaan YEL-eläkevakuutusmaksua vasta huomattavasti nykyistä korkeammilla työtuloilla. Sitten meillä on ehdotus polttoaineverotuksen veronkorotuksen poistamiseksi, lisäksi muun muassa työtulovähennyksen nosto, mikä varmasti selvästi lisäisi työllisyyttä, kotitalousvähennyksen leikkauksen peruutus, 92 miljoonaa euroa pienyrittäjille, arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nosto nykyisestä sekä yhteisöveromalli niille pk-yrityksille, jotka palkkaavat lisää työvoimaa ja joiden omistajat eivät nosta yrityksistään osinkotuloja. Tässä muutama vaihtoehto meidän vaihtoehtobudjetistamme. Myös hallitus voi näitä aivan vapaasti käyttää, jos sen hyväksi kokee.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 talousarvioesityksen (HE 29/2019 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 89/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.50 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Sen verran palaan tuohon äskeiseen keskusteluun, että toivon, että edustajat ottavat erityisesti työministerin kanssa esille näitä kysymyksiä, mitä tässä loppuvaiheessa tuli. Ajattelen, että on oikeus ja kohtuus, että viisi tuntia keskustelua kyseisestä aiheesta riittää ja voidaan mennä järjestyksessä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Osaavan työvoiman saatavuus on kyselyissä yritysten kärkihuolten joukossa. Työllisyyden kasvu ei saa pysähtyä pulaan osaajista. Hallituksen esityksessä vuoden 2020 talousarvioesityksen täydentämisestä ehdotetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 20 miljoonan euron lisäystä. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen tavoitteena on edistää osaavan työvoiman saatavuutta. Määräraha on tarkoitettu käyttämään jatkuvan oppimisen uudistuksen tukeen sekä välittömien, nopeavaikutteisten, työllisyyttä edistävien toimien toteuttamiseen. Esityksessä määrärahoja ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 101 miljoonalla eurolla ja tuloarviota alennetaan yhteensä 95 miljoonalla eurolla.

Täydentävän talousarvioesityksen suurin kokonaisuus liittyy sotiemme veteraaneihin. Jo edellinen hallitus päätti, ja marraskuun alussa tuli voimaan lakimuutos, jossa kotona asuville veteraaneille annetaan valtion puolesta maksuttomat palvelut heidän tarpeisiinsa. Kunnat olivat kuitenkin arvioineet määräraharatpeet aivan alakanttiin, siksi ensi vuodelle on tarpeen lisätä rintamaveteraanien kotiin vietäviä palveluita 110 miljoonalla eurolla. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös rintamalisän korotus kunniakansalaisillemme nykyisestä 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa huhtikuun 2020 alusta alkaen. Syy siihen, miksi korotus alkaa huhtikuussa, johtuu puhtaasti Kelan omista teknisistä valmiuksista, joten sen vuoksi aloitus on huhtikuussa. Tällä halutaan turvata myös se, että kodin ulkopuolella asuvat veteraanit saavat tukea esimerkiksi tehostetun palveluasumisen maksuihin. Tämä muutos, kuten aiempikin lakimuutos kotiin vietävistä palveluista, perustuu veteraanijärjestöjen esitykseen.

Pelastustoimien toimintamenoihin ehdotetaan 2,4 miljoonan euron lisäystä Kuopion Pelastusopiston toiminnan vahvistamiseen. Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin ehdotetaan yhteensä noin 1,2 miljoonan euron lisäystä Maatalouslaskennan 2020, Ruokahävikiseurannan ja päästökattodirektiivin kansalliseen toimeenpanoon. Valtiovarainministeriön pääluokassa on 5,6 miljoonan euron lisäys valtionavustustoiminnan kehittämiseen ja digitalisaatiohankkeisiin. Täydentävään esitykseen sisältyy myös useita lisäyksiä eri virastojen toimintamenoihin ja eri aloilla toimivien järjestöjen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Tuloarvion alenemisen merkittävin syy on hallituksen esitys uusien kone- ja laiteinvestointien korotetuista poistoista. Tällä esityksellä pyritään osaltaan luomaan yrityksille kasvua tukevaa ja investointeihin kannustavaa toimintaympäristöä. Investoinnit saa esityksen mukaan vähentää verotuksessa nopeutetusti kaikilla toimialoilla, joten kyse on uudenlaisesta kannustimesta. Muutoksien aiheuttamat kuntien verotulomenetykset kompensoidaan kunnille täysimääräisesti. Kokonaisuutena ehdotus tulee lisäämään valtion nettolainanottoa 196 miljoonalla eurolla. Kaikkiaan valtion nettolainanoton arvioidaan olevan 2,2 miljardia euroa vuonna 2020.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

18.55 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle selkeästä ja hyvästä esittelystä.

Isoisäni on 96-vuotias sotaveteraani Kuusamosta. Kun hän jokin aika sitten siirtyi palvelutaloon, mukana seurasi kaksi valokuvaa hänen seinälleen. Toisessa kuvassa on isoisäni ja edesmennyt isoäitini. Heidän tiensä kohtasivat evakkotaipaleella. Toisessa kuvassa katselee marsalkka Mannerheim. Tuota marsalkan kuvaa katselin jo pienenä lapsena mummolassa. Se oli mummolan olohuoneessa vuodesta toiseen samalla paikalla, josta jokainen saattoi sen huomata. Marsalkan kuvan äärellä ja papan jutteluista ymmärsin, että siinä on mies, joka teki meidän isänmaallemme suuren palveluksen. Myös sen oivalsin, että jokainen veteraani ja sodan sukupolvet, miehet ja naiset, tekivät isänmaallemme suuren palveluksen.

Arvoisa puhemies! Itsenäisen Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi Tilastokeskus keräsi vuonna 2018 listan vertailuista, joissa Suomi on maailman kärjessä. Tässä muutama huomio siitä: Suomi on maailman vakain valtio. Suomi on maailman turvallisin maa. Suomessa on maailman paras hallinto. Suomessa on maailman vähiten järjestäytyneitä rikollisuuksia. Suomi on maailman onnellisin maa. Suomessa on maailman puhtainta ilmaa. Suomessa on eniten metsiä Euroopassa. Suomi on maailman lukutaitoisin maa.

Arvoisa puhemies! Tämän hyvinvoinnin meidän sotiemme veteraanit mahdollistivat. He puolustivat isänmaatamme, joka on monessa suhteessa maailman paras maa, vaikka on meillä, niin kuin tänään olemme kuulleet, paljon parannettavaakin vielä, mutta paljon on myös hyvää ja paljon kiitoksen aiheita. Kiitos siitä veteraaneille.

Haluan osaltani kiittää koko eduskuntaa siitä, että kaikki puolueet yhdessä päättivät parantaa kunniakansalaistemme veteraanien asiaa. Tässä hallituksen esityksessä valtion korvausta rintamaveteraanien kotiin vietäviin palveluihin ehdotetaan korotettavan 110 miljoonalla eurolla, ja aivan kuten ministeri Lintilä kertoi, tarve korotukseen perustuu kuntien ilmoitukseen niiden arvioimasta määräraharatpeesta veteraanien palveluiden toteuttamiseksi. Tämän ohella rintamalisiin ehdotetaan 4,7 miljoonan euron korotusta. Rintamalisiä nousee nykyisestä 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa. Korotuksesta on sovittu yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kesken, kuten viime vuosina on ollut tapana veteraanien etuuksia tai palveluita parannettaessa.

Arvoisa puhemies! Vietämme kohtapuoliin itsenäisyyspäivää. Silloin, sen alla ja aina muulloinkin on tärkeää muistaa veteraaneja ja pitää heistä hyvää huolta. ”Hoivatkaa, kohta poissa on veljet.”

18.59 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Iloitsen myös näistä veteraanien lisärahoista. Kun olin itse varusmiespalveluksessa, kirjoitin isoisälleni seuraavat sanat: ”Teit työtä kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta — minun puolestani. On minun vuoroni tehdä osuus huomisen lasten eteen. Osaanko tehdä sen?” Tänä päivänä muistan isoisiäni Jalmaria ja Eeverttiä, kummisetääni Aakea ja kaikkia veteraaneja, jotka ovat rakentaneet meille tämän maailman onnellisimman maan. Moni uhraisi terveytensä, moni henkensä. Suomessa elää keskellämme vielä noin 8 000 veteraania. Oli hienoa, että kaikki puolueet syksyllä sopivat tästä korotuksesta. Yksissä tuumin tätä rintamalisiä korotetaan nykyisestä 50 eurosta 125 euroon, ja myös vaikeavammaisten sotainvalidien aviopuolisoiden kuntoutus helpottuu. Lämmin kiitos veteraaneille ja menneille sukupolville. Heidän esimerkkinsä opettaa meille kiitollisuutta, realistisuutta ja tulevaisuudenuskkoa. Isänmaa on meille

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

rakas. On meidän vuoromme kantaa vastuuta sukupolvien ketjussa ja rakentaa tätä maata huomisen lapsille. Lapset tuovat ilon tullessaan.

Tänään on ollut mielessä myös aikaisemmin täällä eduskunnassa työtä tehneiden, niin sanottujen veteraanikansanedustajien työ. Hekin ovat rakentaneet tätä maata. Mielessä on tänään erityisesti edesmennyt työtoverimme Antti, jonka muistolle vietimme tänään hiljaisen hetken. On syytä kiitokseen. On meidän vuoromme hoitaa yhteisiä asioita.

19.02 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Yhdyn edeltäviin puhujiin siinä mielessä, että on tärkeää, että pidämme huolen sotiemme veteraaneista. Tällä täydentävällä talousarvioesityksellä hallitus panostaa myös tulevaisuuteen, panostaa lisää koulutukseen ja nostaa järjestöjen rahoitusta. Nämäkin molemmat lisäykset ovat todella tarpeellisia ensi vuoden talousarviokokonaisuutta ajatellen.

Täällä on tänään jo käyty perusteellista keskustelua hallituksen työllisyyspolitiikasta. Jatkan siitä vielä hieman tämän lisätalousarvion näkökulmasta. Työmarkkinat ovat murroksessa muun muassa teknologian kehittymisen, digitalisaation ja ilmastokriisin vuoksi. Meillä on kaikki mahdollisuudet toteuttaa rakennemuutos ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Se vaatii panoksia erityisesti koulutukseen sekä tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Yhteiskunnassa, jossa työn murros on nopeaa ja pitkät työurat samoissa tehtävissä monille historiaa, tulee ratkottavaksi, miten saamme työt ja tekijät kohtaamaan nykyistä paremmin. Yksi avaintekijä tähän ovat joustavat koulutuspolut.

Arvoisa puhemies! Tätä ongelmaa paikkaamaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 20 miljoonan euron lisäystä jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Jotta työntekijät ja työpaikat saadaan kohtaamaan, on helpotettava uudelleen kouluttautumisen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia. OECD:n arvion mukaan 21 prosenttia työtehtävistä tulee muuttumaan merkittävästi seuraavan 10–20 vuoden aikana. Ammatit muuttuvat korkeampaa osaamista edellyttäväksi. Muutosvauhti on niin nopea, että yksinomaan nuorten ikäluokkien koulutuksella uuden osaamisen tarpeeseen emme kykene vastaamaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön jatkuvan oppimisen työryhmän väliraportissa todetaan, että 80 prosenttia uusista, syntyvistä työpaikoista edellyttää korkea-asteen tasoista osaamista, kun taas työtehtäviä katoaa sieltä, missä osaamisvaatimukset ovat matalia. Tällä hetkellä työmarkkinoilla olevista 30–60-vuotiaista suomalaisista noin 300 000 on käynyt vain peruskoulun. Uudelleen kouluttautumismahdollisuuksille on siis suuri tarve. On luotava tilaisuuksia kouluttautua uudelleen ja kehittää omaa osaamistaan joustavasti ja helposti. Tähän hallitus nyt lisää rahoitusta. Tämä edistää osaltaan hallituksen työllisyystavoitteen saavuttamista. Määräraha on tarkoitus käyttää välittömien, nopeavaikutteisten työllisyyttä edistävien toimien toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio tuo arvokkaita resursseja myös kansalaisyhteiskunnalle. Nostamme ympäristöjärjestöjen, rauhanjärjestöjen ja ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen avustuksia, mikä vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja turvaa järjestöjen toimintaedellytyksiä niiden äärimmäisen tärkeässä työssä. Olen todella iloinen 400 000 euron lisärahoituksesta luonto- ja ympäristöjärjestöille. Tällä varmistamme, että saamme järjestöt entistä paremmin mukaan tekemään kanssamme töitä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ja ilmastokriisin torjumiseksi. Nyt kun olemme päättäneet tehdä Suomesta hiilineutraalin vuoteen 2035 mennessä ja ryhtyä pikaisiin toimiin luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi, on tärkeää, että kansalaisyhteiskunta pidetään päätöksenteossa vahvasti mukana. Tällä kaudella toteutamme useita

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

laajoja ympäristöön vaikuttavia lainsäädäntö- ja kehittämishankkeita, muun muassa luonnonsuojelulain, ilmastolain ja kaivoslain uudistukset. Niissä tarvitaan myös ympäristöjärjestöjen asiantuntemusta. Järjestöjen työpanosta tarvitaan paitsi päätöksenteon sparraajana myös ympäristöasioista tiedottamisessa, ympäristökasvatuksessa ja kansalaisten neuvonnassa.

Arvoisa puhemies! Luonnonvarakeskus on saamassa 1,2 miljoonan euron lisärahan Maatalouslaskenta 2020:n, Ruokahävikkiseurannan ja päästökattodirektiivin kansalliseen toimeenpanoon. Keväällä 2018 alkaneessa Luken kolmevuotisessa Ruokahävikkiseuranta ja -tiekartta -hankkeessa rakennetaan elintarvikejätteen kansallista seurantajärjestelmää yhteistyössä alan toimijoiden ja ministeriöiden kanssa. EU:ssa hyväksyttiin keväällä 2019 asetus, jonka mukaan jäsenmaiden on raportoitava elintarvikejätteensä komissiolle vuodesta 2020 lähtien. Tämä on tärkeä laki, sillä ruokahävikki on suurta tuhlausta, jota pitää pyrkiä tehokkaasti vähentämään. Suuri osa ruokahävikistä syntyy kotitalouksissa. Yksi suomalainen tuottaa kotona noin 23 kiloa ruokahävikkiä vuodessa. Se tarkoittaa, että noin 125 euron edestä menee ruokaa suoraa roskiin. Ruokahävikkiä on kuitenkin tärkeää vähentää ruokaketjun kaikissa vaiheissa. Siihen hankkeella löydetään toivottavasti uusia ratkaisuja.

19.07 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän veteraaniaasiaan. Ensi lauantaina tulee 80 vuotta talvisodan syttymisestä, ja itse asiassa parin viikon päästä rintamaveteraaniaiain neuvottelukunta juhlii 40-vuotisjuhlaansa, joten nämä päätökset, mitä on meille tulossa tänne käsittelyyn, ovat erittäin tärkeitä ja myös itsenäisyyspäivän aikaan sopivia.

Ensinnäkin tähän rintamalisään. Tämän osaltahan on tarkoitus, että rintamalisää korotetaan merkittäväällä tavalla aina sinne 125 euroon kuukaudessa ensi huhtikuun alusta alkaen. Ja sitten on tämä isompi asia eli rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut. Todel-lakin reilu vuosi sitten kaikki eduskuntaryhmät yhdessä tekivät töitä sen eteen, että saatiin veteraanijärjestöjen kaikki veljet samalle viivalle, asia toteutettua, mikä tarkoittaa sitä, että sotainvalidien kanssa pääsevät kaikki rintamaveteraanit samojen kotipalvelujen piiriin. Ja niin kuin nyt tuli esille tässä täydentävässä esityksessä, kuntien puolelta oli kyllä arvioitu tämä tarvittava rahasumma erittäinkin paljon alakanttiin, ja nyt tosiaankin tässä täydentävässä tulee tämä 110 miljoonaa euroa ensi vuodelle tähän asiaan.

Haluan vielä tässä yhteydessä ottaa sen esille, että ei ole todellakaan vuosikymmenien aikana kunniakansalaisiamme kohtaan liian nopeasti toimittu. Meillä ei ole enää kuin noin 8 000 sotiamme veteraania keskuudessamme, ja näitä päätöksiä on tehty tässä vuodelta ja väki on pienentynyt. Mutta kuitenkin pidän hyvänä, että nyt on pystytty tätä vie-mään tässäkin kohtaa eteenpäin.

Itseeni, ja ehkä aika moneen muuhunkin teistä, on ollut yhteydessä myös Kaatuneitten Omaisten Liitto, jolla on omia ajatuksia siitä, miten sotaorpoja pitäisi pystyä huomioimaan, samoin kuin soteleskiä, joita meillä on vielä elossa ehkä noin nelisenkymmentä ja jotka ovat keski-ikältään 98-vuotiaita. Tämän halusin tässä tuoda esille.

Tiedän, että tämä yhteistyö ja nämä esitykset on tehty eduskuntaryhmien yhteistyönä ja kuunnellen myös rintamaveteraaniaiain neuvottelukuntaa, ja näin varmaan on hyvä tässä toimia. Tulemme tämän esityksen lainsäädäntöpuolen käsittelemään vielä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Aivan lopuksi toisesta asiasta eli Pelastusopistolle laitettavasta 2,4 miljoonasta eurosta: Pidän sitä erittäin tärkeänä. Se hälventää Kuopiossa sitä ajatusta, etteikö Kuopiota halutaisi kehittää. Tämä on erittäin hyvä asia.

19.10 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on julkisen talouden suunnitelman täydentäminen. Määrärahoja ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 101 miljoonalla eurolla, ja tuloarvioita alennetaan 95 miljoonalla eurolla. Verotuloarvio alenee 98 miljoonaa, sillä hallituksen esityksen mukaan uusien kone- ja laiteinvestointien hankinnasta saisi verotuksessa tehdä kaksinkertaiset poistot säännönmukaisesti poistoihin verrattuna vuosina 20—23. Tällä pyritään tukemaan yritysten kasvu- ja investointimahdollisuuksia. Ehdotus lisää valtion nettolainanottoa 196 miljoonalla eurolla. Esityksen sisältämät uudet kohdenukset ovat tästä huolimatta erittäin tervetulleita.

Parannamme työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Lisäämme ensi vuoden budjettiin 20 miljoonaa euroa jatkuvaan oppimiseen, osaamisen kehittämiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseen. Rahoitusta voidaan käyttää muun muassa muunto- ja lisäkoulutuksiin sekä nykyistä koulutustarjontaa täydentäviin lyhyempiin koulutuskokonaisuuksiin. Oppilaitosten ja korkeakoulujen osaamista tullaan hyödyntämään alueelliseen työvoimatarpeeseen vastaamisessa. Koulutus on paras ja pitkäjänteisin keino vahvistaa Suomen taloutta ja työllisyyttä. Parannamme kaikkien mahdollisuuksia oppia läpi pitelevän työuran, työllistyä toivomalleen alalle työuran eri vaiheissa ja lisäämme resilienssiä työelämän muutoksissa. Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen työryhmä on aloittanut tämän kattavan kokonaisuuden valmistelun. Työhön kuuluu muun muassa jatkuvan oppimisen rahoitusmallin valmistelu sekä oppilaitosten, työntekijän ja työnantajien roolien selkeyttäminen jatkuvan oppimisen mahdollistamisessa.

Nyt esitetyt muutokset myös nostavat ympäristöjärjestöjen, rauhanjärjestöjen ja ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen avustuksia, mikä vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja turvaa järjestöjen toimintaedellytyksiä. Luonto- ja ympäristöjärjestöjen avustuksiin varataan 400 000 euron lisäys ensi vuodelle. Rahoituksella tuetaan sitä, että saamme järjestöt entistä paremmin mukaan tekemään kanssamme töitä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja lajikadon pysäyttämiseksi. Tämä tarkoittaa, että lähikuukausina ja -vuosina käynnistyy ennätysmäärä luonnonhoito- ja ennallistamishankkeita. Järjestöt tekevät tärkeää työtä myös ilmastokriisin torjunnan eteen.

Järjestöjen edellytyksiä toimia ihmisoikeuksien edistämiseksi, kouluttaa ja tiedottaa maailmanpoliittisesta tilanteesta parannetaan, ja monella järjestöllä tuki palaa sille tasolle, millä se oli ennen edellisen hallituksen leikkauksia. Myös rauhanjärjestöjen tuki aikana, jolloin konfliktit lisääntyvät ja Suomikin satsaa taloudellisesti merkittävästi puolustuksen kehittämiseen, on varsin asianmukaista. Järjestöjen rooli on merkittävä koko yhteiskunnan kannalta. Vahva kansalaisyhteiskunta lisää kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja edistää kestävään kehitykseen kuuluvaa kokonaisvaltaista vastuunkantoa.

Kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä rooli avoimen demokratian toimivuuden kannalta. Hallituksen päätös vahvistaa kansalaisyhteiskunnan roolia sekä kotimaassa että ulkomailta. Vihreille kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten varmistaminen on tärkeä arvokysymys. Laadukas työ vaatii myös riittäviä resursseja. Järjestöjen vastuulla on yhteiskunnassamme paljon osaamista ja asiantuntijuutta vaativia tehtäviä, joiden hyvästä hoidosta meidän tulee huolehtia.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Muutokset kantavat myös vastuuta rintamaveteraanien palveluista ja oikeudesta arvokkaaseen vanhuuteen. Kuten edustaja Kinnunen ja moni muukin täällä jo totesi, meille jokaiselle tulee mieleen isovanhempiemme ja vanhempiemme sukupolvien uhraukset ja yksilöiden tarinat, minullakin ukkini ja yhä elossa oleva 101-vuotias lottana toiminut mummini. He tekivät pyyteetöntä työtä tulevien sukupolvien, lasten ja nuorten eteen. Tämä fokus tulee myös meidän säilyttää työssämme.

19.15 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tänään meillä on todella ollut surunpäivä, kun edustaja Antti Rantakangas on poistunut keskuudestamme. Otan myös lämpimästi osaa hänen läheistensä suruun. Itse muistelen suurella kunnioituksella ja lämmöllä Anttia. Olin hänen kanssaan talousvaliokunnassa yhden kauden ja nyt valtiovarainvaliokunnassa viime kauden ja tämän kauden tähän asti. Teimme hyvää yhteistyötä, ja hän oli aina hyvin reilu ja ystävällinen herrasmies. Erityisesti minua kosketti tietysti se, kun hän viime keskiviikkona viimeisessä istunnossaan antoi minulle henkilökohtaisesti kauniin tunnustuksen. Se jäi erittäin koskettavana sydämeeni. Sen voi lukea sieltä hänen viimeisestä puheenvuorostaan — tai ei se ollut siinä istunnossa hänen viimeinen puheenvuoronsa, mutta se on kyllä pöytäkirjattu siihen päivään viimeisenä, se oli ehkä hänen kolmanneksi viimeinen puheenvuoronsa.

Edustaja Rantakangas oli myös vahvasti kunnallismies, muun muassa Kunnallisalan kehittämissäätöjen puheenjohtaja pitkään. Nyt kun käsittelemme tätä talousarvion täydennystä, niin katsoin, että täällä on tämä momentti ”Kuntien tukeminen” auki, toki vain siltä osin, että siellä poistojen väliaikaisesta kaksinkertaisesta korottamisesta johtuvat kuntien verotulomenetykset korvataan. Ihan oikein, niin pitää tehdä ja hallitusryhmän mukaan tapahtuukin. On kuitenkin syytä todeta, että kuntatalous, josta täällä jonkin verran äskenkin puhuttiin, on todella äärimmäisen huolestuttavassa tilanteessa tässä maassa.

Kuntaliiton varatoimitusjohtaja, taloudesta vastaava Timo Reina kirjoitti vakavaa tekstiä blogissaan tässä aiemmin syksyllä. Hän totesi muun muassa, että kuntien verotuloprosentin korotuspaine vuoden 23 tasolla on keskimäärin 2,2 prosenttiyksikköä, alle 6 000 asukkaan kunnissa peräti 5,5 prosenttiyksikköä ja yli 3 prosenttiyksikköä se on kaikkiaan 187 kunnassa. Edelleen hän totesi, että kuntien lainakanta kasvaa, sen ennakoidaan kuntien ja kuntayhtymien osalta nousevan vuoteen 23 mennessä 9,6 miljardilla eurolla eli noin 44 prosentilla ja negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumääräksi arvioidaan tänä vuonna 123 ja 152 vuonna 23, kun niitä oli viime vuonna 43 ja sitä edellisenä vuonna vain neljä.

Nyt pieniä muutoksia on toki tulossa. Tiedämme, että valtionosuudet kyllä kasvavat ja veromenetysten korvaus tulee kunnille, niin kuin tämä nyt auki olevakin asia osoittaa, mutta tämä noin 1,1 miljardin valtionosuuden lisäys, jossa on mukana tämä verotulomenetysten kompensatio, on kuitenkin edeltä sidottua rahaa, joten se ei todellisuudessa kuntien ahdinkoa juurikaan kevennä, vaan tästä huolimatta tilanne on niin kuin varatoimitusjohtaja Reina kirjoittaa.

Eli tilanne on huolestuttava. Siellä taustalla ovat lopulta kuntien palvelut ja niitä tarvitsevat ihmiset, vanhuksat, lapset ja sairaat. Kunnilla ei ole kovin suuria mahdollisuuksia sopeuttamiseen. Varatoimitusjohtaja Reina toteaa, että veroja ja maksuja korotettaneen ennätysellisesti, mikä taas on myrkyä ostovoiman ja työllisyyden kehitykselle. Sitten hän toteaa, että investointeja karsitaan, lykätään ja priorisoidaan, mikä puolestaan lisää korjausvelkaa. Yt-neuvotteluja on käynnissä useissa kunnissa ja kuntayhtymissä, ja määrä kasvaa. Eli tilanne on huolestuttava, ja pienissä maaseutukunnissa se on kaikkein huolestutta-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

vin, koska näkymä väestökehityksen, sekä ikäkehityksen että määrällisen kehityksen, osalta on vaikea.

Nämä tekijät edellyttävät sitä, että hallitus todella vakavasti paneutuu kuntatalouden kysymyksiin, ja olisin toivonut, että jo tässä tarkennuksessa olisi näihin reagoitu ja etsitty helpotusta enemmän kuin mitä nyt on löydetty.

19.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemen tavoin esitän aluksi osanottoni edustaja Antti Rantakankaan omaisille ja läheisille hänen poismenonsa johdosta. Se tuli meille muille edustajille, varmasti kaikille, hyvin suurena yllätyksenä ja järkytyksenä.

Mitä tähän täydentävään talousarvioesitykseen tulee, niin varmasti myös edustaja Rantakangas olisi ollut iloinen siitä, että tässä esityksessä muun muassa ehdotetaan korotettavaksi rintamalisän määrää nykyisestä noin 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa ensi vuoden huhtikuun alusta alkaen. Tämä korotusesitys on ehdottoman kannatettava, ja se on eduskuntapuolueiden yhteisenä esityksenä tämän täydentävän talousarvion mitä ilmeisimmin parasta antia. Se on myös osoitus siitä, että nykyinen eduskunta on yli hallitus- ja oppositiorajojen huomattavasti veteraanimyönteisempi kuin esimerkiksi 60- ja 70-lukujen valtiopäivät olivat, kuten edustaja Vehviläinen tässä meitä hyvin muistutti. Tämä eduskunta myös ymmärtää veteraanien kansakuntamme puolesta tekemien suurten uhrausten valtavan merkityksen näin talvisodan alkamisen 80-vuotismuistojuhlan alla.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämä esitys tulee hyvin monen veteraanin kannalta aivan liian myöhään, mutta on tietenkin parempi, että korotus viimein tehdään. On myös tärkeää, että aiemmin eduskunnan jo myöntämille rintamaveteraanien kotiin vietäville palveluille turvataan riittävä rahoitus tämän täydentävän talousarvion myötä. Vaikka kyse ei sinänsä ole varsinaisesti uudesta päätöksestä vaan aiemmin jo myönnetyn määräraha-arvion täsmentämisestä, on kuitenkin tärkeää varmistaa, että varat siihen tarkoitukseen riittävät. Perussuomalaiset ovatkin hyvin iloisia, että nämä uudistukset ovat nähneet ja näkevät päivänvalon ja niille turvataan riittävä rahoitus vuosikausien, jopa vuosikymmenten odotuksen jälkeen.

19.24 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Usein kuulee kritiikkiä siitä, että ministeriöt toimivat siiloina ja erillään toisistaan. Nyt on hienoa, että työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö tekevät aitoa yhteistyötä työllisyyden edistämiseksi. Tässä hallituksen esityksessä osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle lisätään 20 miljoonaa euroa juuri tähän jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, ja se tulee siirtona tuolta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentilta.

OECD:n raportti kuvaa Suomen haasteita tässä jatkuvassa oppimisessa ja sen uudistamisessa. Raportin mukaan koulujärjestelmämme kannustaa osallistumaan vain ja ainoastaan, tai ainakin liikaa, tutkintoon johtavaan koulutukseen, vaikka se ei välttämättä aina ole edes luontevaa. Siihen tietysti ohjaa se, että tutkintoon johtava koulutus on maksutonta, se on avointa ja siihen liittyvät nämä etuudet. Ja totta kai se on joskus hyvinkin tarkoituksenmukaista: jos vaihdetaan alaa täysin, tehdään uusi tutkinto. Mutta ei se ole aina tehokkain tapa — joskus voidaan tehdä vaikkapa tutkinnon osa tai lyhyempi kurssimoduuli. Ja se, että aikuiset tekevät useita tutkintoja, saattaa heikentää nuorten pääsyä koulutukseen. Meillä on myöskin koulutustarjonnassamme puutteita ja aukkoja. Meiltä puuttuu lyhyitä ja

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

työelämää palvelevia koulutuksia, puuttuu tällaisia vaihtoehtoja ammatillisen osaamisen tason nostamiseksi, ja tähän toivon, että tämä 20 miljoonaa osaltaan vastaa.

19.26 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Edellisessä asiakohdassa aika useissa puheenvuoroissa penättiin hallituksen työllisyystoimia. Tässä meillä on nyt yksi tärkeä, hyvä työllisyystoimi, kun yritysalamme pyritään edistämään ja antamaan yrityksille lisää toimintaedellytyksiä investointien tuplapoistoilla. Tämä toteuttaa keskustan linjaa, meille on hyvin tärkeä ja aivan ehdoton edellytys ja ehto, että hallituksen täytyy pyrkiä kaikin tavoin edistämään yrittäjyyttä meidän maassamme. Meillehän hallitukseen osallistumisen ehtona oli muun muassa se, että yritysten verotus ei saa kiristyä. Meille on tärkeää, että yrityksillä on vakaa ja ennustettava toimintaympäristö, koska uudet työpaikat syntyvät pääasiassa ja pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Siksi on niin tärkeää, että me edistämme yritysalamme erilaisin keinoin ja kannustimin, kuten tässä kyseessä olevien tuplapoistojen kautta.

Tässä yhteydessä haluan kiittää edustajatovereita, Kankaanniemeä, Kinnusta, Saviota, kaikkia, jotka ovat kauniisti muistaneet meidän edustajatoveriamme, poisnukkunutta Antti Rantakangasta. Tässä yhteydessä myös itse haluan todeta sen, että nyt kun noita kukkia tuolla eturivissä katselee, niin mieli on sillä tavalla pysähtynyt, että on hankala uskoa, että Antti on poissa. Mutta niin kuin täällä on tullut esille, niin muisto Antista ja hänen rakentavasta, kaikki osapuolet huomioon ottavasta toiminnastaan kantaa ja myöskin näyttää meille esikuvaa.

Itse uutena edustajana sain oppia tuntemaan Anttia ja opin häneltä paljon ja monessa hänen tukeuduin, ja Antti aina mielellään auttoi ja antoi neuvoja ja ohjeita. Ja niin kuin muistamme Antin, hänellä oli hyvin sana hallussa, ja hän löysi hyviä kehittämissideoita, ja hänellä oli halu rakentaa tätä yhteistä isänmaata. Häneltä löytyi myös sellainen mukava pilke silmäkulmasta. Hänen kanssaan oli aina mukava kohdata. Lämmöllä muistamme Anttia ja toivotamme hänen omaisilleen ja läheisilleen voimia ja siunausta surun ja eroikävän keskelle.

19.29 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvokkaita puheenvuoroja, ja itsekkin uskon, että edustaja Antti Rantakangas katselee meitä jossain ja kehottaa meitä jatkamaan työtä paremman tulevaisuuden ja paremman huomisen puolesta.

Uskoisin, että tässä keskustelussa olemme varmasti kovin yhtä mieltä talousarvioesityksessä kohdistetuista toimista niin veteraaneille, merenkulun innovaatiotukeen, vaikkapa Pelastusopistolle tai tuplapoistojen osalta, mutta olen kyllä edustaja Kinnusen kanssa hyvin pitkälle samaa mieltä, että tämän osaavan työvoiman saatavuuteen vastaaminen on yksi merkittävistä keinoista, joita hallitus lähtee talousarvioesityksessä toimenpiteenä suorittamaan. Siis ensi vuoden talousarviosta tämä mainittu 20 miljoonaa euroa kohdistetaan nopeasti vaikuttaviin koulutus- ja työllisyyspalveluihin. Tällaisella uudella rahoituksella täydennetään nykyisiä koulutusmahdollisuuksia ja parannetaan työelämän muutoksiin varautumista. On tosiasia, että Suomessa on monin paikoin työvoimapula, ja tällaisella pienellä, ketterällä ja nopealla täsmäkoulutuksella voidaan päteväitä ihmisiä aloille, jotka vaativat lisää tekijöitä. Nämä muunto- ja lisäkoulutukset sekä muut tukitoimet totta kai kannattaa käynnistää aloilla, joissa sitä pulaa on osaavasta työvoimasta. Tavoitteena on ilman muuta, että kouluttautumisen mahdollisuus sallitaan myöskin työn ohessa ja että kou-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

lutukset käynnistetään mahdollisimman nopealla aikataululla, niin että työvoimapulan haasteisiin pystytään vastaamaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tulliasioissa Iranin islamilaisen tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 90/2019 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.32 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä varsin laaja lakiesitys sisältää pääosin teknisiä muutoksia. Liikenne- ja viestintävaliokunnassa olemme aloittaneet asiantuntijakuulemiset tästä kokonaisuudesta ja huomenna jatkamme. Yhtenä näkökulmana nostan tästä kokonaisuudesta sen, että yksityisteiden neuvontaa pyritään parantamaan, kun se siirtyy Liikenne- ja viestintävirastolle. Tähän asti neuvontaa muissa kuin avustusasioissa ovat antaneet kuntien tielautakunnat, mutta ne lakkautuivat uuden yksityistielain tultua voimaan viime vuonna.

Meillähän Suomessa on runsaasti yksityisteitä, joiden varrella asuvien ihmisten elämää eri puolilla Suomea on muuttanut viime vuonna voimaan tullut laki. Esimerkiksi kotikunnassani Oulussa kaupungin avustamia yksityisteitä on ollut noin 800 kilometriä. Kunnat voivat tehdä erilaisia ratkaisuja siinä, miten ne avustavat näitä yksityisteitä, mutta kunnillekin tärkeä viesti on se, että punamultahallitus haluaa tukea yksityisteitä ja ensi vuoden budjettiin on varattu siihen 20 miljoonan euron määräraha. Nyt on tärkeää huolehtia siitä, että yksityisteiden valtionavustukset jakautuvat kunnille koko Suomeen tasapuolisesti ja sujuvasti, että pidämme yksityistiet kunnossa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 11/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 11/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.34 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 11/2019 valtiopäivät käsittelee hallituksen esitystä laeiksi eräiden kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n muuttamisesta.

Esityksen tarkoituksena on, että kunta- ja palvelurakenneuudistuksen aikana muodostettuja yhteistoiminta-alueita ei purettaisi ennen pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman mukaisen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita koskevan uudistuksen voimaantuloa eikä vaikeutettaisi tulevien uusien maakuntien mahdollisuuksia päättää palveluista koko alueella alueen asukkaiden tarpeita vastaavasti ja yhdenvertaisesti.

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain eli niin sanotun Paras-puitelain mukaisten velvoitteiden jatkamisen tarkoituksena on varmistaa kuntien jo perustettujen yhteistoiminta-alueiden toiminnan jatkuminen siten, ettei yhteistoiminnan purkaminen vaaranna sosiaali- ja terveyspalvelujen saantia tai aiheuta ylimääräisiä kustannuksia. Velvoitteiden voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2023 loppuun saakka. Tarkoitus on turvata palvelut siihen saakka, kunnes perustettavat uudet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastuussa olevat maakunnat aloittavat toimintansa.

Kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain eli niin sanotun rajoituslain muutoksien tarkoituksena on turvata se, että uusilla sote-uudistuksen perusteella muodostettavilla maakunnilla on mahdollisuus muokata palvelurakennetta asukkaiden palvelutarpeiden mukaisesti ja yhdenvertaisesti. Tarkoitus on lisäksi estää tuotantorakenteiden muuttaminen siten, että niiden muuttaminen koko alueen tarpeen mukaisesti heikentyisi. Rajoituslain voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2025 loppuun saakka. Rajoituslaissa ehdotetaan lisäksi tiukennettavaksi irtisanomisehdon sisällyttämisvelvoitetta ulkoistamissopimukseen, joiden arvo yksin tai yhdessä muiden sopimuksien kanssa ylittää 15 prosenttia kunnan tai kuntayhtymän järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon vuosittaisista käyttömenoista. Voimassaolevassa laissa raja on 30 prosenttia.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Valiokunta toteaa, että irtisanomisehtoa koskevan säännöksen ehdotettu muuttaminen ei estä kuntia ja kuntayhtymiä edelleen haluamassaan laajuudessa hankkimasta palveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta sekä tekemästä kiinteistöjen ja toimitilojen käyttöoikeutta koskevia sopimuksia. Kuten esityksen perusteluissa todetaan, voi sopimukseen sisällytettävä ehto irtisanomismahdollisuudesta lisätä ehdotetun sääntelyn piiriin kuuluvien sopimusten osalta kuntien kustannuksia, koska irtisanomisehto otetaan huomioon sopimusten hinnoittelussa varsinkin voimassaolon loppuvuosina. Valiokunta pitää tärkeänä, että tuleville sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjille turvataan mahdollisuus alueella olevien resurssien hyödyntämiseen laajempina kokonaisuuksina kuin mihin pitkäkestoiset kokonaisulkosopimukset antaisivat mahdollisuuden.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta toteaa, että ehdotetuille rajoitustoimenpiteille on edelleen olemassa painavat perusteet. Perustuslakivaliokunta painottaa sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulee toteuttaa hallitusti ja perusoikeudet turvaavalla tavalla. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan määräaikaisiksi laeiksi tarkoitettujen lakien voimassaoloajan pitkittyminen ei ole aivan ongelmatonta. Rajoituslain jatkon hyväksyminen tarkoittaa yhteensä lähes 10 vuoden voimassaoloaikaa. Perustuslakivaliokunta kuitenkin katsoo, että sote-uudistuksen odotetavissa oleva laajuus huomioiden pidennyksiä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää lakien voimassaolon jatkamista ja muita muutosehdotuksia tarpeellisina sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteuttamisen ja palvelujärjestelmän toimivuuden kannalta. Valiokunta katsoo perustuslakivaliokunnan tavoin, että rajoituslain vaikutuksia on seurattava tarkoin ja mahdollisiin epäkohtiin on puututtava viipymättä. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että sote-uudistukseen liittyvät hallituksen esitykset annetaan eduskunnalle siten, että niiden eduskuntakäsittelylle varataan riittävästi aikaa. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

19.39 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Lähetekeskustelussa ilmoitin, että pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tarpeellisena kaikilta osin. Nyt voin tyydytyksellä todeta, että niin kuin valiokunnan puheenjohtaja ilmoitti, valiokunta on tehnyt yksimielisen mietinnön asiasta. Lisäksi valiokunta on mielestäni kiinnittänyt juuri oikeisiin asioihin huomiota tässä asiakokonaisuudessa.

Yhteistoiminta-alueiden voimassa pitäminen on järkevää, ettei tapahdu sellaista kehitystä, mikä vaikeuttaisi jatkossa, kun tehdään sote-uudistusta. Tämä rajoituslaki tietysti on ongelmallinen sillä lailla, että se on kuntien itsehallintoon nähden rajoite. Mutta niin kuin perustuslakivaliokuntakin on todennut, tämä on kuitenkin määräaikainen ja siinä on tiettyjä joustomahdollisuuksia ja tämä irtisanomisehto on ihan paikallaan.

Silloin lähetekeskustelussa ei noussut tämä esille, että irtisanomisesta saattaa tulla ylimääräisiä kustannuksia. Se on tietysti luonnollista, että niitä voi tulla. Kun sopimuksista irtaudutaan, niin se aiheuttaa toiselle sopimusosapuolelle menetyksiä, jotka toinen, irtisanova puoli, saattaa joutua korvaamaan. Se on nyt otettu huomioon, että näin tapahtuu.

Mielestäni ulkoistuksen pudottaminen 30 prosentista 15 prosenttiin on myös aivan paikallaan juuri siksi, että sote-uudistuksessa, jonka toivon etenevän vilkkaasti, pystytään silloin toimimaan järkevästi ja hallitusti.

Vielä totean, että kokonaisaika, niin kuin puheenjohtaja totesi, tulee tämän rajoituslain osalta pitkäksi kylläkin. Tämäntyyppisiä menettelyjä näin pitkänä ei sinänsä saisi olla, mutta kaikki tiedämme, että me emme ole täällä saaneet päätöksiä aikaan sote-uudistuk-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

sesta. On niin valtavan isosta ja toisaalta niin tärkeästä asiasta kysymys, että sitä täytyy näin hoitaa.

Arvoisa puhemies! Vetoan nyt kuitenkin hallitukseen siinä, että toisaalta pannaan vauhtia tähän soite-uudistukseen ja sitten, että sen valmisteluun tulisi parlamentaarinen toimielin seuraamaan ja ohjaamaan sitä, koska on kysymys tuonne maakuntatasolle kohdistuvas-ta uudistuksesta, joka ei ole hallitus—oppositio-kysymys vaan todellakin koko kansan asia ja paikallishallinnon kysymys enemmän kuin valtionhallinnon, vaikka kaikkien edun mukainen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 22/2019 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin virallista valvontaa koskevaa asetusta tuontivalvonnassa täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 56/2019 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 56/2019 vp sisältyvien 1.-9. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisen biologisen ja lääketieteellisen kuvantamisen tutkimusinfrastruktuurin oikeushenkilöydestä ja osittaisesta verovapaudesta Suomessa

Hallituksen esitys HE 48/2019 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 48/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta Yhdistyneiden kansakuntien kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 53/2019 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 53/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsuojelurahastolain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 82/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 20/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain 1 §:n ja liitteen, alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen sekä eräiden juomapakkaus-ten valmisteverosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2019 vp

Toimenpidealoite TPA 26/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2019 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

19.45 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Finland borde i likhet med flera andra länder välja att inte lägga en extra skatt på frukt- och bärsafters då de inte innehåller tillsatt socker. Finland har i dag en punktskatt på läskedrycker som hämtar in betydande summor till statsbudgeten. Punktskatten föreslås nu höjas. Förslaget om höjning av punktskatten på läskedrycker gäller dock alla drycker som innehåller mer än 0,5 procent socker. Det här innebär att även naturligt framställda bär- och fruktsafter beskattas på samma sätt som kolsyrade läskedrycker, trots att många saftprodukter är framställda utan processat socker och tillsattämnen. Dessa kan hälsomässigt därför inte jämsställas med kolsyrade läskedrycker trots att de innehåller annat socker, naturligt fruktsocker, för det är en skillnad på processat socker

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

som används i bland annat läskedrycker och koncentratjuicer och naturligt socker som finns naturligt i frukt och bär som används då man gör juice, saft och must utan tillsatsämnen.

Ärade talman! Produktionen av färskpressade bär- och fruktdrycker är en krävande produktion med stora mervärden som har blivit en viktig bisyssla för många frukt- och bär odlare i hela landet, vilket stödjer en levande landsbygd. Produktionen av bland annat äppelmust har också minskat på finländska fruktodlares svinn och ekonomiska utsatthet. Då hagelstormar tidigare förstört äppelskördar och äpplena behövt slängas kan i dag åtminstone en del av skördens värde räddas genom att man kan göra äppelmust av de äpplen som träffats av hagel. Det är så klart också bra för miljön att kunna ta tillvara på råvaror så att man minimerar svinn.

Ärade talman! För bär- och fruktsafter påverkar skattehöjningen prisbilden eftersom marginalerna är så små och saften därför blir dyrare för konsumenten. Kolsyrade läskedrycker och koncentrat har ofta en produktion med högre marginaler så att en skattehöjning inte i lika hög grad behöver påverka deras utgångspris i handeln för konsumenter. Det här visas tydligt i de grafer och den statistik som finns som underlag för förslaget. Det finns också flera exempel på länder som har valt att inte alls beskatta bär- och fruktsafter utan tillsatt socker, och bara sju länder inom EU uppbär en liknande punktbeskattning som Finland. Under förra mandatperioden lämnade jag därför in ett skriftligt spørsmål som föreslog att man i punktbeskattningen skulle särskilja frukt- och bärsafter från produkter med tillsatt socker med hänvisning till att de rent hälsomässigt inte kan jämföras. Dessutom skulle det ge våra små musterier bättre möjlighet att verka och överleva i konkurrensen precis enligt samma logik som vi i dag för mikro- och små ölbryggerier har en lättnad i accisen med hänvisning till bland annat deras sysselsättande effekt.

Ärade talman! Det här är något jag och många andra har fortsatt att driva. Konkreta förslag på hur detta kunde genomföras utan att det skulle snedvrída konkurrensen har också lyfts fram i utskottets sakkunnighöranden. Det är också glädjande att utskottet bland annat hört äppelodlare i sina sakkunnighöranden. Finansutskottet föreslår nu ett uttalande där man förutsätter att finansministeriet utreder om punktskatten på läskedrycker kan ändras så att bär- och fruktsafter undantas från skatten. Denna utredning förutsätts att lämnas till riksdagen under vårsessionen nästa år i enlighet med vad som också står i regeringsprogrammet. Det här är ett mycket bra uttalande och ännu ett steg på vägen framåt. Det ger stöd i det fortsatta arbetet som nu görs i den här frågan.

Ärade talman! Naturligt framställda livsmedelsprodukter är en nordisk specialitet och en grundpelare i en livskraftig landsbygd. Inhemska producenter av bär- och fruktsafter utan tillsatt socker skulle få förbättrade verksamhetsförutsättningar om man skulle särskilja dem från läskedryckerna i punktbeskattningen. Det här är något jag hoppas på att vi kan besluta om nästa år. — Tack.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 27/2019 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 9/2019 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Asian käsittely keskeytettiin 22.11.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu ei jatkunut.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 40/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 ja 29 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 5/2019 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 46/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 6/2019 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.55 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Esityksessä tehdään alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoituksesta annettuun lakiin sellaiset muutokset, jotka mahdollistavat valtion talousarviossa esitetyn alueiden kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan käyttöön ottamisen. Määräraha korvaisi aikaisemmin käytössä olleiden alueiden innovaatioiden ja kokeiluiden käynnistämisen määrärahan.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Aluekehittämisen ja kaupunkipolitiikan kokonaisuus sisältää hallituksen aluekehittämispäätöksen yhteydessä tarkennettavan toimintamallin sopimuksellisen tai ohjelmallisen yhteistyön kaupunkien ja alueiden kanssa sekä maakuntien nopeasti käynnistettävät alueiden vahvuuksiin perustuvat kehittämishankkeet. Lisäksi määrärahaa voitaisiin käyttää hallitusohjelman mukaisen kansallisen kaupunkistrategian sekä seutukaupunkiohjelman sekä metropolipolitiikan toimeenpanoon. Erinomaista.

Hallituksen ohjelman Elinvoimainen Suomi -kokonaisuuden mukaan maakuntien liittöjen rooli aluekehitysviranomaisena jatkuu. Liitoille kohdennetaan nopeasti ja joustavasti hyödynnettävää aluekehitysrahoitusta. Määrärahalla tuetaan maakuntien ja maakuntakeskusten omaehtoista kehittämistä, uudistetaan elinkeinorakennetta ja vastataan rakennemuutostilanteisiin.

Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla sitä, että hallitus ottaa entistä painokkaampaa otetta maakuntien Suomen puolesta. Sitä työtä riittää. Se on yhteiskunnallista tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Jokainen kotikulma on yhtä arvokas. Tämä on tärkeä askel myös sille, että jokaiseen maakuntaan tarvitaan sopimuksellinen kaupunkipolitiikan väline. Hallitus on työntymässä epäkohtaan, joka on ollut vallitseva esimerkiksi Seinäjoen kaupunkiseudulla. Se epäkohta on ollut eräiden keskikokoisten maakuntakeskuskaupunkien ja niiden seutukuntien väliinpuotoajan rooli kaupunkipolitiikassa. Etelä-Pohjanmaan liitto ja Seinäjoen kaupunkiseutu ovat kiinnittäneet huomiota vallitsevaan kansalliseen kaupunkipolitiikkaan ja esittävät nykyistä laajemman aluepolitiikan kokonaisuuden hahmottamista. Nyt Seinäjoen kaupunkiseudun tyyppiset yliopistottomat mutta kehityspotentialiltaan suuret maakuntakeskukset ovat uhanneet jäädä väliinpuotoajan asemaan. Ne tarvitsevat tukea muun muassa ekosysteemien vahvistamiseen, kaupunkikehittämiseen, yritys-, osaamis- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun ja toimeenpanoon resursseja.

Kun kaupunkijoukkoa erilaisissa kaupunkipoliittisissa toimintatavoissa laajennetaan, tulisi lopullinen päämäärä olla tasavertainen. Onneksi hallituksen tahtotila on tämänsuuntainen. Hallitus huomioi maakuntakeskukset ja niiden seutukunnat. Uuden aluepolitiikan tavoite on antaa ihmiselle vapaus ja mahdollisuus valita, minne kaikkialle elämänsä rakentaa. Se perustuu maan eri osien omille vahvuuksille.

Puhemies! Hallituksen esitys on kovin kannatettava. Se on uuden, kokonaisen Suomen tie.

20.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tänään paljon kuntataloudesta. Sitä keskustelua käydään paljon myös hallintovaliokunnassa, ja sitä on tarpeen jatkaa kuntien kestäväen talouden turvaamiseksi. Nyt päätettävässä asiassa on kyseessä kansallinen tuki alueiden ja kaupunkien kestäväen kasvun ja elinvoiman tukemiseen. Rahaa on varattu ensi vuodelle 20 miljoonaa euroa. Summasta 15 miljoonaa euroa on tarkoitus käyttää sopimuksellisen yhteistyön kautta hallitusohjelman keskeisten tavoitteiden toteuttamiseen. Onkin tärkeää, että näidenkin rahojen käytöllä toteutetaan hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita: ilmastonmuutoksen hillintää ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista, elinkeinoelämän uudistamista ja innovaatiokeskittymien vahvistamista, osaamisen ja sivistyksen vahvistamista, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämistä sekä eriarvoisuuden ehkäisyä.

Arvoisa puhemies! Vaikka raha kohdistetaan maakunnille, tuki on tarkoitettu myös kaupunkipolitiikan toteuttamiseen. Se kannattaa tehdä tiiviissä yhteistyössä kaupunkien kanssa. Valtakunnallisen kaupunkistrategian on määrä valmistua ensi keväänä. Vetovastuussa

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

sen valmistelusta on valtiovarainministeriö. Tämä työ on käynnistettävä viipymättä ja osallistettava myös kaupungit sen tekemiseen. Kaupungit ovat avainasemassa, kun ratkomme tulevaisuuden haasteita. On siis tärkeää, että vaikka nyt päätettävä raha alueiden ja kaupunkien kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen tulee maakuntien kautta, myös kaupungit pidetään alusta asti mukana. Pidän hyvänä myös tavoitetta alueiden välisen yhteistyön ja verkottumisen edistämistä. Samoin on tärkeää seurata, millaisia tuloksia tällä rahalla saadaan aikaan.

Arvoisa puhemies! Kaupunkien elinvoimasta huolehtiminen on koko Suomen etu. Tätä nyt päätettävänä olevaa kansallista tukimuotoa laajempi kysymys on EU:n uuden rakennerahastokauden tukirahojen ohjaaminen. Myös niissä on huomioitava kumppanuus kaupunkien kanssa, niiden kestävä kasvun ja elinvoiman turvaamiseksi. Kestävä kaupunkikehittämisen ohjelmaa on tähän saakka toteutettu menestyksekkäästi kuuden suurimman kaupungin voimin 6Aika-hankkeen puitteissa. Siinä on suhteellisen pienellä rahoituksella saatu aikaan vaikuttavia tuloksia. Onkin varmistettava, että myös tulevilla ohjelmakaudella varmistetaan riittävät resurssit muun muassa kaupunkien tulokselliseen yhteistyöhön hiilineutraalien ratkaisujen kehittämiseksi, laadukkaan koulutuksen tarjoamiseksi ja tuloksellisten työllisyystoimien edistämiseksi.

Kaupungit ovat meille tärkeä yhteistyökumppani, kun ratkomme suuria tulevaisuuden haasteita. Meidän on tunnistettava erityisesti suurien kaupunkien haasteet ja metropolialue koko Suomen veturina.

20.03 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin maakunnilla on aikaisemminkin ollut käytössä tämmöisiä nopeasti käyttöön otettavia rahoitusmuotoja, ja ne ovat erittäin hyviä. Tässäkin lainsäädännössä moneen otteeseen ja varsinkin hallintovaliokunnan hyvän mietinnön pohjaan monessakin kohtaa on kirjattu ”maakuntien omaehtoinen kehittäminen”, joka perustuu maakuntien omaan strategiaan ja siihen... Pidän erittäin tärkeänä, että maakunnat tunnistavat omat vahvuutensa, luovat omat hyvät strategiat ja sitä kautta lähtevät toteuttamaan, muun muassa tässäkin mahdollistetaan innovaatioympäristöjä. Katson myös näitä alihankintaketjuja, mutta mikä tärkeintä — on odoteltu tässä jo 15 vuotta, mihin suuntaan meidän palvelurakennemuutostamme etenee — sitä kautta myös tulevat palvelurakenteet. Tärkeää on yhteistyö seutukaupunkien kanssa ja myös se monenkeskinen yhteistyö, mitä haetaan muun muassa tällä työvoimahallinnon ja myös kuntien yhteistyöllä ja sieltä kumpuavalla yhteistyöllä, joka myös kantaa tähän meidän yritys- ja työvoimapolun. Eli näen tämän monihaaraisena mahdollisuutena ja poikkitieellisenä mahdollisuutena eri toimialojen ylitse, ja jos sitä osataan hyvin siellä maakunnassa käyttää, niin tämä on erittäin hyvä väline.

Tässä edelliset puhujat ovat ottaneet kantaa myös tähän kaupunkistrategiaan, ja kyllä minä näen, että Suomessa pitäisi tämän meidän maaseutustrategian lisäksi olla vahva kaupunkistrategia, koska meillä on hyvin samantyyppisiä ongelmia kaupunkilähiöissä kuin kylissäkin. Ja myös tällaisen avoimen, omaehtoisen kehittämisrahoituksen kautta me voimme tehdä hyvää yhteistyötä kaupunkilähiöiden ja kylien kanssa ja katsoa niitten palvelutarvetta, osaamistarvetta mutta toisaalta sitten myös sen kasvun voimasta tulevien kipuristeiden ratkaisuja.

Eli kaikkensa tämä on maakuntaliitoille hyvä rahoitusväline. Toivon myös, että tämä 2 prosenttia, mitä tässä käytetään sitten näihin valtakunnallisiin hankkeisiin, ohjaisi siihen suuntaan, että haetaan sitten kansainvälisiä kyvykkyyksiä vielä lisää siihen kaupunki-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

alueitten kehittämiseen ja myös sitä, mikä hyödyttäisi, ja myös kuunneltaisiin niittenkin hankkeitten osalta maakuntien omaa tahtoa.

20.06 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Lähetekeskustelussa tätäkin asiaa hieman käsittelin ja sinänsä pidin ihan hyvänä hallituksen esitystä. Valiokunta näyttää yksimielisesti hyväksyneen sen, kiitos siitä.

Ongelmana meillä ovat maakuntien väliset erot ja se, että maakuntien kehittäminen yleensä on hyvin suurissa vaikeuksissa. Taannoin meillä oli maakunnan kehittämisen budjetissa, mutta se on sulanut sieltä pois. Nyt tietysti on positiivinen piirre se, että tämä hallitus on palauttanut tämän 20 miljoonaa, joka on hyvä alku mutta aivan täysin riittämättömän tietysti niihin tarpeisiin nähden, mitä tuolla on. Ja kun tämäkin 20 miljoonaa vielä jaetaan kolmeen osaan ja tällä tavalla tavallaan sidotaan jo etukäteen, eli maakunnat eivät pääse sitä käyttämään omaehtoisesti niin kuin demokraattinen järjestelmä periaatteessa edellyttäisi, niin ei tämän saamisesta nyt voi tietysti mitään suuria juhlia pitää. Sitten sitä vielä vaikeuttaa se, että meidän alue- ja rakennepolitiikka, niin kuin maatalouskin, on Brysselin käden ja nyrkin alla hyvin vahvasti ja sidottu sitä kautta. Se on tietysti ongelma, että me maksamme Brysseliin valtavan paljon ja tulevaisuudessa vielä enemmän kuin saamme takaisin ja kun sieltä jotakin saadaan takaisin, esimerkiksi alue- ja rakennepolitiikkaan, ne ovat jo kovalla byrokratialla sidottuja rahoja.

Eli minä peräänkuulutan kansallista, suomalaista, isänmaallista aluepolitiikkaa takaisin, sitä, jonka Suomen Keskusta 60—70-luvulla aloitti ansiokkaasti, joka on nyt mennyt tällaiseksi paperisodaksi ja tehottomaksi monelta osin. Toivon, että tämä nyt ei johda siihen, vaan saadaan todellakin maakuntia elvytettyä. Tosin kun meillä on 20 maakuntaa ja 20 miljoonaa rahaa, josta osa on jo tavallaan sidottu muuhun, ei sillä kyllä todellakaan paljon tuloksia kannata odotella.

20.08 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tässä edustaja Kankaanniemen näkemyksiin aika moneenkin näistä asioista, mutta toisaalta ainakin tässä mietinnössä on todettu — toivottavasti meidän byrokraatitkin tämän ottavat vastaan — että tämä raha olisi mahdollisimman kevyen byrokratian kautta ja joustavasti käytettävissä.

Toinen lähtökohta tietenkin on se, että kun tehdään maakuntastrategiaa ja sitten haetaan rahoituksia eri kehittämishankkeisiin — toivon, että tämä kävisi vipuna siihen rahoitukseen, että osaisimme hakea ja maakunnasta osattaisiin hakea paremmin esimerkiksi Horisontti-rahoitusta. Tehtäisiin niitä yhteistyöliittymiä yliopistojen kanssa, yrittäjien kanssa ja sitä kautta haettaisiin niitä rahoitusmahdollisuuksia. Aivan niin kuin edustaja Kankaanniemi sanoi, me maksamme sinne paljon rahaa ja meidän täytyy oppia se järjestelmä vielä paremmin. Toivottavasti maakuntiinkin saadaan viestiä niiden rahoituslähteitten aukaisuun. Se ei ole kovin yksinkertainen projekti lähteä Horisontti-rahaakaan hakemaan. Se on pitkäaikainen työ, ja itse asiassa siihen hakemiseenkin menee jo rahoitusta.

20.10 Tiina Elo vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Pidän tärkeänä, että tässäkin keskustelussa me tunnistamme myös kaupunkien omaehtoisen kehittämisen tarpeet ja näemme sen, että myös ne kaupungit tuovat kasvua koko maakuntaan. Haluan tässä nyt nostaa Uudenmaan tilannetta. Uusimaa on tosi voimakkaasti kasvava maakunta, joka tarvitsee myös tukea alueen kehittämiseen. Hyvä esimerkki tässä on korkeakoulualoituspaiikat, joita on täällä todella paljon vähemmän kuin muualla suhteessa ylioppilaskirjoituksista valmistuviin.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

Tämän rahan joustavaan käyttämiseen kiinnitettiin myös valiokunnassa huomiota, ja meille vakuutettiin, että tässä on yksinkertainen järjestelmä, miten sitä voidaan hakea. Samoin tuen tätä ajatusta, että EU-rahoja meidän pitäisi pystyä hyödyntämään laajemmin. Siinä on kuitenkin valtava potentiaali saada rahaa Suomeen.

Esimerkiksi Uudenmaan maakunnassa tehdään yhä tiivistyvämpää yhteistyötä seudun kaupunkien, erityisesti pääkaupunkiseudun kanssa. Myös strategiassa se näkyy. Eli minun mielestäni kaupungit pitää nähdä myös maakuntien voimavarana siinä, että me saamme elinvoimaa ja työpaikkoja tähän maahan.

20.11 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Todella minäkin toivon, että tätä voitaisiin käyttää vipurahana, tai millä nimellä edustaja Pirttilahti sen sanoikaan, mutta kuitenkin kansallisen rahoituksen osana, jolloin se voisi ikään kuin kertaantua EU-rahoituksen rinnalla. Summa on tosin siihenkin aika pieni ja merkitys vähäinen.

Sitten kun tullaan siihen, mitä edustaja Elo totesi, että tätä pitää myös kaupunkeihin käyttää ja Uudellamaalla — Uudenmaan eräät kaupungit ovat nimeltään Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen. Jos tätä aluepolitiikkaa ruvetaan täällä tekemään, niin sitten ollaan tietysti siitä alkuperäisestä ajattelusta jo aivan tähtitieteellisen kaukana. Eli ei nyt sille linjalle pidä kyllä lähteä, että tämäkin raha jaettaisiin kaupunkeihin.

Kyllä minä ymmärrän kaupunkipolitiikan sinänsä ja sen tarpeet, mutta ei se ole ehkä tällaisesta rahasta kiinni vaan siitä, että näissä kaupungeissa täytyy, etelän kaupungeissa esimerkiksi, kiinnittää sosiaaliin tekijöihin huomiota, ja kaupunkipolitiikalla, jota kaupunki itse harjoittaa, hoidetaan niitä ongelmia, ja myös työllisyysnäkökulma otetaan vahvemmin huomioon kuin mitä nyt.

Työllisyyskokeilu saattaa olla sellainen tekijä, että sitä kannattaa tukea, ja silloin ollaan kaupunkien kanssa tekemisissä tai kaupunkiseutujen. Ja tosiasia on, että niillä ratkaistaan kyllä työllisyyden myönteinen kehitys. Tämä raha — minusta on sitten jo pikkuisen harhaanjohtavaa puhua tällä nimellä, jos tätä käytetään Helsinki—Turku—Tampere-rahoitukseen.

20.13 Tiina Elo vihr: Puheenjohtaja! Halusin tässä keskustelussa vain todeta, että alue se on Uusimaakin. Ja kun UUSAIKA-hankkeeseen viittasin varsinaisessa puheenvuorossani, niin siihenhän kuuluu myös Oulu pohjoisena kaupunkina, enkä sitä millään tavalla tietenkään kiellä. Sitten kaupunkistrategiassa me varmasti otamme seutukaupungit ja muut huomioon. Mutta minun mielestäni on tärkeätä, että kun me puhumme alueesta, niin me tunnistamme sen, että myös kaupungit ovat alueita ja alueidensa merkittäviä vetureita.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 51/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaat-

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

tamiseksi sekä laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:n ja eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 10/2019 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Ensin päätetään sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön StVM 10/2019 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 65/2019 vp tarkoitetun sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 65/2019 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 7/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden muutoksenhaakua koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2019 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 2/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 73/2019 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2019 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 3/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle Rajavartiolaitoksen hallinnonalan lainsäädännön eräiden muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 58/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 8/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 59/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 9/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden poliisin hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2019 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 10/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelainsäädännön ja sairausvakuutuslain muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 64/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 12/2019 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 70/2019 vp

26. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 27.11.2019 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola